ANKARA ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MÜSTAKİL KONUT BAHÇESİ PEYZAJ TASARIMINDA PEYZAJ MİMARI VE EV SAHİPLERİNİN İLETİŞİMLERİNİN SAĞLANMASI VE BEKLENTİLERİNİN BELİRLENMESİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

Zeliha Irmak BİLİR

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

ANKARA
2019

Her hakkı saklıdır

TEZ ONAYI

Zeliha Irmak BİLİR tarafından hazırlanan **"Müstakil Konut Bahçesi Peyzaj Tasarımında Peyzaj Mimarı ve Ev Sahiplerinin İletişimlerinin Sağlanması ve Beklentilerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma"** adlı tez çalışması 05/09/2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman : Prof. Dr. Oğuz YILMAZ
Ankara Üniversitesi / Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Jüri Üyeleri:

Başkan: Prof. Dr. Oğuz YILMAZ
Ankara Üniversitesi / Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Üye : Prof. Dr. Aslı AKAY
Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi / Kentleşme ve Çevre Sorunları Anabilim Dalı

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Işıl KAYMAZ
Ankara Üniversitesi / Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Yukarıdaki sonucu onaylarım.

Prof. Dr. Özlem Yıldırım
Enstitü Müdür V.

ETİK

Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez içindeki bütün bilgilerin doğru ve tam olduğunu, bilgilerin üretilmesi aşamasında bilimsel etiğe uygun davrandığımı, yararlandığım bütün kaynakları atıf yaparak belirttiğimi beyan ederim.

05.09.2019



Zeliha Irmak Bilir

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

MÜSTAKİL KONUT BAHÇESİ PEYZAJ TASARIMINDA PEYZAJ MİMARI VE EV SAHİPLERİNİN İLETİŞİMLERİNİN SAĞLANMASI VE BEKLENTİLERİNİN BELİRLENMESİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

Zeliha Irmak BİLİR

Ankara Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Oğuz YILMAZ

Konut bahçelerinde peyzaj tasarımı ve uygulaması konuları, peyzaj mimarlığı mesleğinin önde gelen alanlarındandır. Bu alandaki çalışmalarda başarılı sonuçlara ulaşmak için peyzaj mimarı ve konut bahçesi kullanıcısı/müşterinin etkili bir iletişiminin olması bir zorunluluktur. Bu iletişimi güçlendirmek ve elde edilebilecek diğer yararları arttırabilmek için üst ölçekteki peyzaj projelerinde olduğu gibi alt ölçekteki konut bahçesi peyzaj projelerinde de katılımcı peyzaj tasarımından yararlanılabilir. Bu tez çalışmasında, katılımcı peyzaj tasarımı yaklaşımı bağlamında, peyzaj mimarı ve müşteri ilişkisini güçlendirip, karşılıklı beklentileri saptayabilmek için hazırlanan tasarım anketleri ya da tasarım formlarının işlevleri üzerinde durulmuş ve seçilen konut tipi olan müstakil konut tipi bahçelerinin peyzaj tasarımında kullanılmak üzere bir sözleşme eki görevi de üstlenebilecek örnek bir peyzaj tasarım formu oluşturulması amaçlanmıştır. Bu belge (peyzaj tasarım formu) oluştururken, müşteriyle ilk görüşme ile başlayan müstakil konut bahçesi peyzaj tasarımı süreci aşamaları temel çerçeveyi oluşturmuş, ayrıca yurtdışındaki peyzaj mimarlığı firmalarında müşteriyle iletişimi güçlendirme amaçlı kullanılan anketlerden/tasarım formlarından yararlanılmıştır. Araştırmalar sonucunda konut bahçesi peyzaj tasarımında peyzaj mimarı ve müşterinin üzerinde durması gereken 34 konu başlığı belirlenmiştir ve bu başlıkların değerlendirmeleri yapılıp önerilen peyzaj tasarım formunda kullanılmıştır. Daha sonra elde edilen peyzaj tasarım formu örneği, müstakil konut bahçesi tasarımı alanında çalışmış veya hala çalışan 10 uzman peyzaj mimarlarıyla incelenmiş, form konusunda geri bildirimleri alınmış, kendilerinin müşteriyle iletişim sırasındaki uygulamaları, önerileri ve görüşleri değerlendirilmiştir. Böylece müşterinin tasarım sürecine katılımı desteklenerek karşılıklı beklentileri saptamayı kolaylaştıracak ve müşterinin isteklerinin daha kolay ve hızlı olarak tasarıma aktarılmasını sağlayacak bir araç elde edilmiştir. Sonuç olarak böyle bir yöntem zaman kazanımı, ekonomiklik ve anlaşmazlıkların çözümünde oldukça yarar sağlayacaktır. Kullanımı önerilen örnek form ise bu alanda Türkiye'de bir ilk olma özelliği taşıyacaktır.

Eylül 2019, 135 sayfa

Anahtar kelimeler: müstakil konut bahçesi, peyzaj tasarımı, tasarım formu.

ABSTRACT

M.Sc. Thesis

A RESEARCH ON PROVIDING COMMUNICATION BETWEEN LANDSCAPE ARCHITECTS AND HOMEOWNERS AND DETERMINING HOMEOWNERS' EXPECTATIONS IN SINGLE-FAMILY DETACHED HOME GARDEN LANDSCAPE DESIGN

Zeliha Irmak BİLİR

Ankara University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Landscape Architecture

Supervisor: Prof. Dr. Oğuz YILMAZ

Residential landscape design topic is one of the fundamental fields of the landscape architecture profession. In order to achieve successful results in residential landscape architecture, it is essential for a landscape architect and client/garden user to have an efficient communication. In order to strengthen the communication and increase the other benefits, as in large scale projects, participatory landscape design can be practiced upon, also in small scale projects. In this thesis, the landscape questionnaires, which are prepared to strengthen landscape architect and client's communication and understand mutual expectations, and their functions are studied in the participatory landscape design scope. On these instructions, a model "landscape design form" is created to be used during residential landscape design project's client meetings. The model landscape design form can also be a contract attachment. The residential landscape design phases, which start with meeting with the client, and landscape questionnaires used in abroad shaped the essential frame of the landscape design form. As a result of analyses, 34 main subjects are discovered to be included in the conversation topics which must be discoursed before beginning the design and these topics are used in the landscape design form. 10 professional landscape architects who worked or are still working in residential landscape projects have given their feedback on the landscape design form and shared their knowledge and experiences they have, about the client meetings. The outcome of the thesis is providing a tool which facilitates to determine expectations and support participatory landscape design in residential landscapes. Overall, this method is going to provide economic, time-saving and problem-solving benefits. Moreover, in this field, the model landscape design form is going to be an initial and unique example in Turkey.

September 2019, 135 pages

Key words: residential house garden, single-family detached home garden, landscape design, design questionnaire, design form

TEŞEKKÜR

Öncelikle değerli danışmanım Prof. Dr. Oğuz Yılmaz'a hem lisans dönemimdeki hem de yüksek lisans dönemimdeki katkıları, desteği ve sabrı için çok teşekkür ederim. Kendisi bilgi birikimi, eğitimciliği, mükemmeliyetçiliği, paylaşımcılığı, öğrencilerine yardımcı olmak için odasının kapısının her zaman açık olması, Türkçe kullanımı konusundaki hassasiyeti, toplumsal konulara yaklaşımı ve daha birçok konuda bana her zaman örnek olmuştur. Ankara Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı bölümünde aldığım lisans ve yüksek lisans eğitimi boyunca eğitim aldığım tüm öğretim elemanları ve birlikte çalıştığım arkadaşlarıma da bana öğrettikleri her şey için minnettarım.

Tez çalışmamda bilgileri ve tecrübeleriyle bana katkı sağlayan, değerli vakitlerini ayıran; İstanbul Teknik Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı bölüm başkanı ve HET Peyzaj & Kentsel Tasarım firması kurucusu Prof. Dr. Hayriye Eşbah Tunçay'a, Promim Proje Kentsel-Peyzaj-Mimarlık Ltd. Şti kurucusu Selami Demiralp'e, Sevtap Toraman Mimarlık kurucusu Sevtap Toraman'a, 1iz Kentsel Tasarım Peyzaj İnşaat Proje Mimarlık Danışmanlık ve tic. ltd. şti. kurucusu Murat Bektaş'a, Ankara Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü'nden ve şimdiye kadar sayısız proje gerçekleştirmiş değerli hocam Prof. Dr. Halim Perçin'e, Ankara Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü'nden arkadaşım ve Efeoğlu Prefabrik'in kurucusu olan Emre Efe'ye, TAPS (Tuğba Akyol Proje Stüdyosu) kurucusu Tuğba Akyol'a, Dalokay Tasarım Atölyesi'nin tasarım direktörü ve yöneticisi Belemir Dalokay'a, Ankara Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü lisans dönemimden hocam ve Mdesign'ın kurucusu Dr. Murat Memlük'e, Stüdyo BEMS'in kurucusu Barış Ekmekçi'ye, On Tasarım kurucusu Dr. Oktan Nalbantoğlu'ya içtenlikle teşekkür ederim. Ayrıca Ankara Üniversitesi Zootekni Bölümü'nden Prof. Dr. Zahide Kocabaş'a tezin gidişatını değiştiren ve iyileştiren önerileri için teşekkür ederim.

Son olarak tez yazım sürecimde ve her zaman maddi manevi yanımda olan annem Reyhan Nazife Bilir ve babam Nuri Bilir'e sonsuz teşekkürler…

Zeliha Irmak Bilir
Ankara, Eylül 2019

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI
ETİK ..... **i**
ÖZET ..... **ii**
ABSTRACT ..... **iii**
TEŞEKKÜR ..... **iv**
ŞEKİLLER DİZİNİ ..... **vii**
ÇİZELGELER DİZİNİ ..... **viii**
1. GİRİŞ **1**
2. KURAMSAL TEMELLER VE KAYNAK ÖZETLERİ **3**
2.1 İnsan, Çevresi ve Konut **3**
2.2 Konutların Tarihsel Gelişimi ve 21. Yüzyıldaki Konut Tipleri **6**
2.3 Konut ve Bahçe İlişkisi **11**
2.4 Bahçelerin Tarihsel Gelişimi **13**
2.4.1 Antik dönemlerde bahçecilik **14**
2.4.1.1 Mısır **14**
2.4.1.2 Babil **15**
2.4.1.3 Pers **15**
2.4.1.4 Antik Yunan **15**
2.4.1.5 Roma **16**
2.4.2 Ortaçağda bahçecilik **16**
2.4.2.1 İslam bahçeciliği **16**
2.4.2.2 Ortaçağda Avrupa'da bahçecilik **17**
2.4.3 16. ve 17. yüzyılda bahçecilik **17**
2.4.4 18. yüzyıl bahçeciliği **18**
2.4.5 19. yüzyıl bahçeciliği **18**
2.4.6 20. yüzyıl bahçeciliği **20**
2.5 Türk Evi ve Bahçesi **20**
2.6 Bahçe Arzusu ve Bahçelerde Peyzaj Tasarıma Duyulan İhtiyaç **24**
2.7 Peyzaj Mimarlığı Disiplini **25**
2.8 Katılımcı Peyzaj Tasarımı **26**
2.9 Müstakil Konut Bahçesi Peyzaj Tasarımı ve Aşamaları **28**
2.9.1 Müstakil konut bahçesi bölümleri **29**

2.9.2 Müstakil konut bahçesi tasarımında önemli etmenler 38
2.9.3 Müstakil konut bahçesi peyzaj tasarım aşamaları..... 40
2.9.3.1 Araştırma ve hazırlık..... 42
2.9.3.2 Tasarım 45
2.9.3.3 Uygulama projesi 51
2.9.3.4 Uygulama 52
2.9.3.5 Bakım 52
2.9.3.6 Değerlendirme 52
3. MATERYAL VE YÖNTEM..... 53
4. BULGULAR VE TARTIŞMA..... 56
4.1 Yurtdışında Uygulanan Peyzaj Tasarım Formları/Anketleri İncelemeleri..... 56
4.2 Uzman Görüşleri..... 65
5. SONUÇ..... 83
6. TARTIŞMA VE ÖNERİLER 96
KAYNAKLAR 101
EKLER..... 105
EK 1 Örnek Tasarım Anketi 1..... 106
EK 2 Örnek Tasarım Anketi 2..... 108
EK 3 Örnek Tasarım Anketi 3..... 113
EK 4 Örnek Tasarım Anketi 4..... 117
EK 5 Örnek Tasarım Anketi 5..... 120
ÖZGEÇMİŞ..... 135

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1 Maslow'un gereksinimler hiyerarşisi 4
Şekil 2.2 Taban Düzlemi 32
Şekil 2.3 Dikey düzlem 32
Şekil 2.4 Üstten geçen düzlem 33
Şekil 2.5 İç mekâna giriş fuayesi 34
Şekil 2.6 Dışarıdan bahçeye giriş bölümü 34
Şekil 2.7 Yaşam ve eğlence bölümü 35
Şekil 2.8 Yemek bölümü 35
Şekil 2.9 Rekreasyon alanı 36
Şekil 2.10 Süs havuzu 37
Şekil 2.11 Bahçe bölümü 38
Şekil 4.1 Müstakil konut bahçesi peyzaj projelerinde müşterinin beklentilerini öğrenmek için, peyzaj mimarı tarafından kullanılan yöntem 68
Şekil 4.2 Müstakil konut bahçesi peyzaj tasarımı projelerinde müşterinin beklentilerinin karşılanması açısından, müşterinin tasarım sürece katılımı konusundaki görüşler 68
Şekil 4.3 Müşteriye, müşteriyi tasarım sürecine dâhil etmek, daha iyi anlamak ve karşılıklı olarak beklentileri karşılamak amaçlı, detaylı bir anket/tasarım formu uygulaması yapmak işinizi kolaylaştırır mı? 69
Şekil 4.4 Örnek peyzaj tasarım formundan elde ettiğiniz bilgiler tasarımınıza katkı sağlar ve yönlendirir mi? 69
Şekil 4.5 Örnek peyzaj tasarım formu gibi bir form tasarımınızın başarısını arttırır mı? 70
Şekil 4.6 Örnek peyzaj tasarım formunun bir sözleşme eki işlevi görmesi ve böylece başta belirlenen kararların yazılı olarak saklanmış olması sizin için bir güvence oluşturur mu? 70

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 2.1 Tasarım aşamaları 41
Çizelge 4.1 Otuz dört konu başlığının yurtdışında uygulanan peyzaj tasarım anketlerinde incelenmesi 56
Çizelge 4.2 Uzman peyzaj mimarlarına uygulanan anket örneği 66
Çizelge 4.3 Uzman peyzaj mimarlarının çoktan seçmeli olan anket sorularına verdiği yanıtlar 67
Çizelge 5.1 Örnek peyzaj tasarım formu 85

1. GİRİŞ

İnsanın en temel gereksinimlerinden olan barınma mekânı konut, yakın çevresinden bağımsız düşünülemez. Konutu merkeze alıp dışa doğru ilerleyen bir gelişim düşündüğümüzde, konut yakın çevresinin başlangıcında karşımıza konut bahçesi çıkar. İnsanlığın tarihi boyunca gelişim göstermiş olan konut ve konut bahçesi, kullanıcılarının sosyoekonomik durumunun, kültürel etkinliklerinin, yaşam tarzının bir yansımasıdır. İnsanoğlu her dönemde yaşam niteliğini arttıracak bir konuta ve bahçeye özlem duymuş ve bu isteği için çabalamıştır.

İlerleyen bölümlerde tanıtılmış olan farklı konut tiplerinin hemen hepsinin çevresinde bulunan ve konut kullanıcılarına ait özel alan olan bahçeler, peyzaj mimarları tarafından bulundukları yerin doğal ve kültürel özellikleri göz önüne alınarak en uygun ekolojik ve ekonomik koşullarda tasarlanıp uygulanabilmektedir. Bu çalışmalar sırasında konut bahçesi kullanıcıları ile peyzaj mimarının iş birliği içinde olması çok önemlidir. Tez, peyzaj mimarları ile müstakil konut bahçesi kullanıcıların, peyzaj tasarımı öncesinde ve sonrasında tüm seçenekleri ve detayları yeterince irdeleyemediği ve bu nedenle tasarımın tam olarak başarıya ulaşamadığı varsayımı üzerine kurulmuştur. Peyzaj tasarımı ve tasarım ilkeleri hakkında yeterli bilgisi olmayan bahçe kullanıcısı, daha işlevsel, güzel, çekici ve daha sürdürülebilir bir bahçe için birlikte çalışmak istediği peyzaj mimarı ile aynı dili konuşmak konusunda sıkıntı çekmektedir.

Bu tez çalışmasında, katılımcı peyzaj tasarımı yaklaşımı bağlamında, peyzaj mimarı ve müşteri ilişkisini güçlendirip, karşılıklı beklentileri saptayabilmek için hazırlanan tasarım anketleri ya da tasarım formlarının işlevleri üzerinde durulmuş ve seçilen konut tipi olan müstakil konut tipi bahçelerinin peyzaj tasarımında kullanılmak üzere bir sözleşme eki görevi üstlenebilecek örnek bir "peyzaj tasarım formu" oluşturulması amaçlanmıştır. Bilim alanında peyzaj tasarımı konusuna odaklanan birçok kaynak olsa da müstakil konut bahçelerinde peyzaj tasarımı konusu hakkında sınırlı sayıda Türkçe kaynak bulunmaktadır. Tezin bir diğer amacı ise bilimsel yazın alanındaki bu boşluğu doldurmak için peyzaj tasarım formunun oluşmasında temel alınan müstakil konut

bahçesi peyzaj tasarımı ilkeleri ve bölümlerini ele alıp hem peyzaj mimarlığı öğrencileri hem de meslektaşlara kuramsal bilgi sağlamaktır.

Peyzaj mimarı ve müşteri ilişkisinde önerilen yöntem ve oluşturulan örnek peyzaj tasarım formu bu alanda çalışmış uzman peyzaj mimarlarının geri bildirimleriyle geliştirilmiştir.

Tezden elde edilen sonuçlar; peyzaj mimarları ve bahçesini bir peyzaj mimarına tasarlatmak isteyen müstakil konut bahçeleri kullanıcıları arasındaki iletişimi güçlendirecek, iki taraf için de süreçte ve sonuçta kolaylık sağlayacaktır. Oldukça maliyetli olan ve zaman alan peyzaj uygulama aşamasından sonra hem peyzaj mimarı hem de bahçe kullanıcısını hoşnut edecek bir sonuç ürünü yaratmaya destek olacak ve anlaşmazlık yaratacak sonuçların elimine edilmesini sağlayacaktır.

2. KURAMSAL TEMELLER VE KAYNAK ÖZETLERİ

Bu bölümde insanın çevresiyle ilişkisinden başlanıp, bu ilişkide barınma ve konutun yeri açıklanmış konutların tarihsel gelişimi ve 21. yüzyıldaki konut tipleri özetlenmiş, konut ve bahçe ilişkisi anlatılarak, bahçelerin tarihten bugüne geçirdiği değişim ve gelişimler açıklanmıştır. Bu süreç içerisinde Türk evi ve Türk bahçesinin nasıl olduğu, geçmişten günümüze insanoğlundaki bahçe arzusu, peyzaj mimarının bu aşamadaki görevi, peyzaj mimarlığı disiplini ve katılımcı peyzaj tasarımı kavramından bahsedilmiş ve son olarak ise müstakil konut bahçesi tasarımı ve aşamaları özetlenmiştir.

2.1 İnsan, Çevresi ve Konut

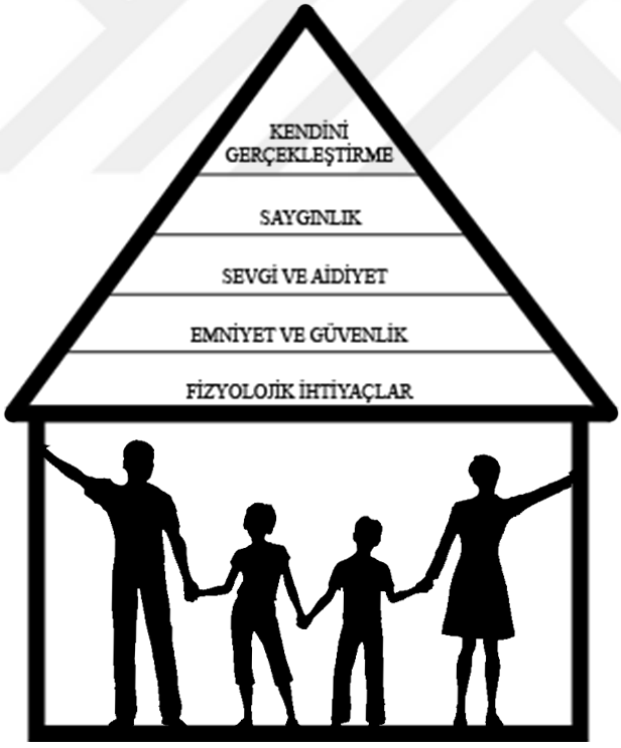
Glikson (1971) çevreyi, insan tarafından değiştirilen alandaki bir dizi biyolojik ve fiziksel olgu olarak tanımlamıştır. İnsan doğduğu andan, hatta doğmadan önceki anne karnındaki zamandan itibaren çevresiyle yakın bir ilişki içerisindedir. İnsan, çevresinden ayrı düşünülemez çünkü var olduğu alan, içinde bulunduğu çevredir, beş duyusuyla içinde bulunduğu çevreden sinyaller almakta ve çevresiyle etkileşimi her an devam etmektedir. İnsan, tarihin başlangıcından beri bu her an etkileşimde olduğu çevreden daha etkili bir şekilde faydalanabilmek için çevresini değiştirme, dönüştürme, güzelleştirme çabalarında olmuştur. Bu çaba günümüzde de teknolojinin sağladığı olanaklar ile artarak ve güçlenerek devam etmektedir ve insan var olduğu sürece de devam edecektir çünkü insan, kendisi zaman içinde değişirken, her zaman çevresini de güçlü bir şekilde değiştirmiştir.

İnsanın çevresini değiştirmek konusundaki ilk hareketi bir barınak sağlamak amacıyla olmuştur. Çünkü kendini iklimin, doğanın diğer bütün canlı cansız faktörlerin etkilerine karşı koruyabileceği bir ortama gereksinim duymuştur (Kayserili ve Kocaman 2014). Göçebe dönemlerinde dahi, yaşamını sürdürdüğü yerde kendine geçici bir barınak/konut sağlamıştır.

"….çünkü konut temel fizyolojik gereksinimleri karşılamanın, barınmanın, yasamı sürdürmenin, insanlığın devamlılığını sağlamanın yeridir / mekânıdır." (Erdem 2008)

Abraham H. Maslow, insanın; kesin şeklinin bireyler arasında farklılık gösterdiği, sürekli değişen ve karşılanması istenen gereksinimlere sahip bir biyolojik bir sistem olduğu hipotezini ortaya koymuştur. Bunlar temel gereksinimler ve yaratılan gereksinimler olarak iki ayrık altkümedir. Temel gereksinimleri hiyerarşik sıralamasıyla şu şekilde önermiştir:

1) Fizyolojik gereksinimler; hava, su, yiyecek, barınak, uyku, cinsellik, boşaltım…
2) Emniyet ve güvenlik
3) Sevgi ve aidiyet
4) Saygınlık; özsaygı, özgüven, başarı, saygı görmek
5) Kendini gerçekleştirme; tamamlanma, mükemmellik, hakikat, iyilik, kendi kendine yeterlilik (Erickson 1973) **(Şekil 2.1)**.



Şekil 2.1 Maslow'un gereksinimler hiyerarşisi

Maslow'a göre bu gereksinimler yalından karmaşığa doğru gider ve aşamalıdır, yani birey alt düzeydeki gereksinimlerini karşılanmadan üst düzeydeki gereksinimlerden

etkilenmez (Kumbasar 2008). Erickson'a (1973) göre Maslow bu hiyerarşinin herkes için sırayla gitmeyeceğini, bazen tersine de dönebileceğini belirtmiştir, fakat temel gereksinimlerin arasındaki barınma ihtiyacının giderilmesindeki önem, günümüzün modern toplumunda çok daha elzemdir.

Cooper (1975) konut gereksinimin hiyerarşisini
1.Barınma
2.Güvenlik
3.Konfor
4.Sosyalleşme ve kendini ifade etme
5.Estetik gereksinmelerini karşılamak olarak sıralamıştır (Kumbasar 2008).

Bu bağlamda konut barınma ihtiyacını karşılarken insanın gereksinimler hiyerarşisindeki diğer aşamalara ulaşmasında ve kendini gerçekleştirmesine giden yolda en önemli faktörlerdendir (Erdem 2008).

Erzen (2006), insanın konutu kendi gereksinimleri doğrultusunda, kendi davranış ve yaşam biçimine göre farklı boyutlarda, içinde bulunduğu coğrafya, iklim ve kültürel faktörlerle, farklı görsel, işitsel, kinestetik kokular ile havanın nemi, kuruluğu, ısısı, aydınlığı ile ilişkili koşullarla şekillendirdiğini belirmiştir (Erdem 2008).

Erdem'e (2008) göre "Konut, birey olma süreci içinde insanın büyüme ve gelişmesinin sağlandığı, kendi yarattığı çevreyi kontrol etme hissini veren bir mekândır. Bu yönü ile birey ve yeryüzü arasındaki bir dizi ilişkinin kurulmasında, yerleşik düzen ve bütünlük anlamlarının kazanılmasında önemli bir rolü vardır."

Bireyin yeryüzü ile bütünlük ilişkisi kurarken deneyimlediği konut ve konut yakın çevresi ilişkisine ilerleyen bölümlerde değinilecektir. Öncesinde konutların tarihsel süreci ve gelişimi kısaca özetlenecektir.

2.2 Konutların Tarihsel Gelişimi ve 21. Yüzyıldaki Konut Tipleri

İnsanoğlunun inşa ettiği barınaklar, mağaralardan gökdelenlere uzanan bir gelişim süreci izlemiş ve her kültürde farklı özellikler göstermiştir (Özakbaş 2015). Arcan'a (1999) göre insan, yaşamının büyük bir bölümünü konutunda geçirdiği için ; " insan, çevre ve konut" bölümünde bahsi geçen insanoğlunun, çevresini düzenleme ve yaratma isteği, konutlarda çok daha belirgin şekilde kendini göstermiştir. Bu nedenle konutlar ilk çağlardan bu yana hızla değişip bugünkü haline gelmiştir (Kumbasar 2008).

Guedes (1979), bir dönemde bir coğrafi bölge tarafından benimsenen konutun karakteristik formunun; iklimsel, sosyolojik, ekonomik bir dizi temel belirleyici faktöre bağlı olduğunu belirtmiştir. Bu bölümde konutların gelişimi ve 21. yüzyıldaki konut tipleri kısaca özetlenmiştir.

Tarih öncesinde, buz devrinde insanlar mağaralarda yaşadılar. Sonraki dönemlerde mamut kemiklerini strüktür olarak kullanıp, mamut derilerinden çadırlar yapmaya başladılar (Anonymous 2019a). Çadırlar hala dünyanın her yerinde ve her kültürde barınmanın en önemli sembollerinden birisidir (Kumbasar 2008).

İnsanların kurduğu ilk kalıcı konutların tarımsal aktivitelerinin başlaması ile olduğunu söylenebilir. Tarımsal aktivitelerle elde ettikleri ürünleri korumak ve hasat zamanı toplamak için yapılan bu konutlar, günümüz konutlarının ilk örnekleridir (Kumbasar 2008).

Buz devri bittikten sonra M.Ö. 8000'lerde Orta Doğu'da tarımsal aktiviteler başladı, yiyecekler kil fırınlarda pişirilmeye başlandı. Şimdi Filistin'in bulunduğu topraklardaki Erika şehrinde insanlar güneşte kurutulmuş tuğlaları konut yapımında kullanmaya başladılar. M.Ö. 7000'lerde Erika'da insanlar harç yapmayı buldular ve harcı duvarları ve zemini sıvamak için kullandılar (Anonymous 2019a).

M. Ö. 4000'lerde Avrupa'da tarımcılık faaliyetleri yayılmaya başladı. Tarımın başlaması ile insanlar hayvan derilerinden yapılmış çadırlarda yaşamayı bıraktılar ve

taştan veya sazdan/kamıştan yapılmış, çatıları samanla örtülüp harçlanmış kulübelerde yaşamaya başladılar. Bronz çağı insanları da yine kamış çatılı yuvarlak ahşap kulübelerde yaşıyorlardı (Anonymous 2019a).

Toplumların gelişip, beslenme alışkanlıkları, yerleşme düzenleri, ev içi ekonomileri geliştikçe kalıcı depolama ve işleme alanlarına gereksinim duymuşlardır bu da yaşadıkları yapıları bölümleme ihtiyacını doğurmuştur. Yuvarlak planlı konutlardansa dörtgen planlı konutlar bölümlenmeye daha uygundur bu nedenle zamanla dörtgen plana geçilmiştir (Kumbasar 2008).

İnsanlığın ilk barınaklarından olan ve günümüzde daha çok turistik amaçlı kullanılan mağaralar ya da mesken olarak kullanılan kayaç oyuklarının örneklerine 21. yüzyılda da rastlanır. Barınmanın en önemli sembollerinden bir diğeri çadırlar ise günümüzde Kırgızistan gibi ülkelerde hala göçebe yaşama tarzının sürdürüldüğü toplumlarda kullanılmaya devam etmektedir. Göçebe toplumlar dışında çadırlarda barınma kültürüne mülteci kamplarında sıkça rastlanır. Daha kısa süreli barınmalar için çadırlar kolay kurulum ve diğer yardımcı özellikleri nedeniyle kamp ve gezilerde tercih edilir.

İnsanlığın tarımsal aktivitelere başlamasından sonra inşa etmeye başladığı kalıcı konutlar ise basit kulübeler ile başlayıp çeşitli evrimlerden geçip günümüze kadar gelmiştir. Basit kulübeler, ahşap kabinler, barakalar, ağaç evler, bungalov evleri kalıcı barınmadansa daha çok kısa sürekli konaklama için, turistik bölgelerde tercih edilmektedir. Geçici konaklama sağlamak için oteller, moteller, pansiyonlar, hosteller dünyanın her yerinde misafir ağırlamakta, kullanıcılarının bir süreliğine evi olmaktadır.

Kalıcı barınak olarak kullanılan konut türlerine geçmeden önce müstakil konut kavramını tanımlamak gerekir. Müstakil kelimesinin anlamı TDK'ya göre "kullanış yönünden başka bir yapı ile bağlantısı olmayan, bağımsız"dır (Anonim 2019a). Müstakil konut ise bitişiğinde herhangi bir yapı olmayan, ayrık, bahçe içinde inşa edilen ve tek bir aile için yapılan, az katlı konuttur (Özgüven 2008).

Müstakil evlerin ortak yapı, temel, duvar ve kaplama yapıları yoktur ve temel olarak bir daireden oluşur (Anonim 2019b). Müstakil konutların dört tarafında açık alan ya da bahçe bulunur. Planlı alanlar imar yönetmeliği (2017) 'ne göre her müstakil konutta en az; 1 oturma odası, 1 yatak odası, 1 mutfak veya yemek pişirme yeri, 1 banyo veya yıkanma yeri ve 1 tuvalet bulunur (Anonim 2019c).

Özgüven (2008), konutları yoğunluklarına göre, gelir düzeyine göre, geometrik şekline göre, bulundukları yere göre ve kat adedine göre 5 sınıfta toplamıştır. Yoğunluğuna göre konutlar müstakil (ayrık) konutlar ve çok katlı bloklar (apartmanlar) olarak ikiye ayrılmıştır. Gelir düzeyine göre konutlar; üst gelir grubu için rezidanslar, yalılar, yarı-müstakil konutlar/bitişik konutlar/ikiz konutlar, müstakil evler; orta gelir grubu için apartmanlar ve siteler; alt gelir grupları içinse sosyal konutlar ve gecekondular olarak sınıflandırılmıştır. Geometrik şekillerine göre avlulu konutlar, sıra evler, teras evler, ikiz evler vb. sıralanmıştır. Bulundukları yere göre kent içi ve kent dışı olarak ayrılan konut tiplerinde kent içi konutları olarak apartmanlar, siteler, gecekondular, rezidanslar, yalılar, toplu konutlar örnek verilmiş, kent dışı konut tipleri için ise yine siteler, villa kentler, sosyal konutlar ve toplu konutlar gösterilmiştir. Kat adedine göre konutlar az katlı ve çok katlı olmak üzere ikiye ayrılmış, az katlılara müstakil evler, yalılar, yarı müstakil evler, gece kondular, çok katlı konut tiplerineyse rezidanslar, apartmanlar, sosyal konutlar ve toplu konutlar örnek verilmiştir.

Geçmişten günümüze konut türlerinden bazıları aşağıda kısaca tanımlanmıştır:

Palas/saray: Hükümdara, ailesine ya da yöneticilere ait büyük köşk ya da köşkler topluluğudur (Bilgin 1993). Örnek olarak Buckingham Palace, Topkapı Sarayı verilebilir.

Köşk: Köşk, bahçe içerisinde bulunan iki ya da üç kattan oluşan genellikle ahşap yapıda olan konutlara verilen isimdir (Anonim 2019d).

Malikane: Geniş bir alana kurulmuş, büyük ve gösterişli ev (Anonim 2019a)

Konak: Püsküllüoğlu (2012), konağı bir avlunun çevresinde konumlanmış, birkaç katlı, büyük ve gösterişli ev olarak tanımlamıştır (Serdaroğlu 2016).

Yalı: Candaş'a (2007) göre boğaz kıyılarında konumlanan lüks konutlardır (Özgüven 2008).

Villa: Kent merkezinden uzaktaki, çoğunlukla tatil amaçlı kullanılan, geniş alan kaplayan, bahçeli ve farklı olanaklara sahip, kullanıcısının gereksinimlerini karşılamak için tasarlanmış lüks konutlara villa adı verilmektedir (Ackerman 1990)

Çiftlik evi / köy evi: Turizm Tesislerinin Belgelendirilmesine ve Niteliklerine İlişkin Yönetmelik'e (2005) göre kırsal bölgelerde çiftlik organizasyonu amacıyla kurulmuş ve çiftlik üretimi ile birlikte turizm konaklama olanağı sağlayan, gelen müşterilerin de isterlerse çalışma programlarına katılabilecekleri, kırsal yaşantının sahnelenmesine olanak sağlayan en az beş odalı konaklama tesisleridir (Anonim 2019e).

Dubleks: İçinde merdiven olan iki katlı konutlardır.

Tripleks: İçinde merdiven olan üç katlı konutlardır.

Yarı-müstakil konut (semi-detached house) / Bitişik nizam konutlar: müstakil konutlardan farklı olarak, en az bir duvarını var olan başka bir yapı ile paylaşan konutlardır (Anonymous 2019b)

İkiz konutlar: Yan duvarları bitişik olan az katlı konutlardır. İkiz konutlarda, ortak duvarın tesisat duvarı olarak tasarlanması sonucu maliyeti açısından müstakil konuta göre çok daha ekonomiktir (Özgüven, 2008).

Sıra konutlar: Yan yana dizilmiş üç ya da daha fazla konuta verilen addır. Bu konutlarda sıranın başındaki ve sonundaki konutların bir duvarları, arada kalan konutların iki duvarları yan konutlarla bitişik nizamdadır (Anonymous 2019c). Bir sokak boyunca yan yana bitişik olarak dizilmiş konutlar olarak da tanımlanabilir.

Teras konutlar: Eğimin fazla olduğu alanlarda, konutların eğime dik olarak kayıp birbiri üstüne gelmesi ana prensibiyle, arsanın eğimi ile biçimlenir. Bir konutun çatısı, diğer konutun terası olur. (Anonim 2019f).

Mobil konut: Yapının yalnızca montaj değil, aynı zamanda müteakip taşıma ve yeni inşaat sahalarında montajı da yapmasını mümkün kılan konutlardır (Anonim 2019b).

Gecekondu: Kentlere göç eden kırsal ya da kentsel nüfusun kendilerine ait olmayan arsalar üzerinde, imar ve belediye yasalarına aykırı olarak kısa zaman içinde kaçak olarak yaptığı konutlardır (Çakır 2011). Özellikle 1900lerde yaygınlaşan gecekondular da günümüzde hala varlığını sürdüren konut türlerindendir

Türkiye'nin birçok kentinde 1990ların başından beri ilgi konusu haline gelen kentsel dönüşüm sürecinde özellikle kentsel eşitsizlik ve yoksulluğu temsil eden gecekondu

alanları odak noktası olmuştur (İveynat 2008). Kentsel dönüşüm ile gecekonduların yerini apartman daireleri ya da sosyal konutlar almıştır. Apartman büyük ve çok katlı bir yapıdaki bir odanın ya da odalar topluluğunun domestik amaçlı kullanımını temsil eder (Guedes 1979). 1970lerde apartmanlar tek daireli bloktan, büyük ölçekli konut üretimine doğru gelişmeye başlamıştır (Köseoğlu ve Aydın 2009).

Dülgeroğlu ve Yüksel (1995), sosyal konutları, apartman gibi tasarlanmış, 6 kattan az yükseklikte biten konutlar olarak tanımlamıştır ve bu konutların ortaya çıkış nedenlerini, devletin gecekonduya alternatif çözüm üretme ve konutsuz ailelere konut sağlama ihtiyacı olarak belirtmiştir. Sağar (2001), toplu konutları ise belli standartlar gözetilerek, devlet eliyle veya büyük kuruluşlar aracılığı ile gerçekleştirilen konut yatırımları olarak tanımlamıştır (Özgüven 2008).

Bir apartmandaki dairelerin tamamı ya da bir katın tamamı bir kişi ya da kurumun kullanımda ise buna condominium (kat mülkiyeti) denilmektedir. Tek başına ya da bir site içinde toplu olarak bulunabilen apartmanlar zamanla daha yüksek katlı rezidanslara evrilmiştir. Rezidans; yüksek teknoloji ürünleri ile donatılmış, içinde yaşayanlara temizlik hizmet, sosyal imkanlar, güvenlik, resepsiyon hizmeti sunan genellikle şehrin merkezlerinde bulunan çok katlı binalardır (Anonim 2019d).

Bir arazide birden fazla apartmanın ya da müstakil konutun bulunduğu yerleşimlere site ya da konut kompleksi adı verilir. Bu konutların bahçesi o alanda bulunan tüm kullanıcıların ortak alanıdır. Eğer müstakil konutlardan oluşan bir site ise bu sitede hem konut kullanıcılarına ait özel mülk olan bahçe hem de müstakil konutların içine bulunduğu ortak alan bulunabilir. Müstakil konutlar bazen tek başına bazen bir site içinde ya da dışa kapalı site (gated community) içinde olabilir.

20. yüzyıl sonlarında güvenlik ve toplumdaki ayrışma nedenleri ile dışa kapalı site denilen konut alanlarında artış görülmeye başlamıştır. Tümer (2006) dışa kapalı konut yerleşmeleri, belirli sınır elemanlarıyla çevrelenmiş, kamuya açık olmayan, güvenlik sistemlerine ve denetimli bir girişe sahip, özel kurallarla yönetilen yerleşmeler olarak tanımlamıştır (Sıramkaya 2018).

Günümüzde teknolojinin gelişimi ve sınırsız sanılan doğal kaynakların tahribi ile konut sektöründe de sürdürülebilir yapılara yönelim başlamış, daha uzun süre dayanan yapılar, doğada çözünebilir malzemelerle üretim, kendi enerjisini kendi üreten konutlar, akıllı konutlar, yeşil konutlar, yeşil çatılı konutlar gibi sürdürülebilir yöntemler popülerlik kazanmaya başlamıştır.

Bulunduğu coğrafi bölgenin koşullarından etkilenerek şekillenen konutlar, kullanıcıların gereksinimlerine, isteklerine, kişisel zevklerine, kültürlerine, sosyoekonomik yapılarına, yaşam tarzlarına bağlı olarak sonsuz çeşitlilik gösterir. Eskimo igloları, denizde yaşamayı tercih eden kullanıcılar için bot-konutlar, doğayla iç içe yaşamak isteyen kullanıcılar için ağaçların üzerine inşa edilmiş ve merdiven ile ulaşım sağlanan ağaç-evler, mobil evler bu farklı türdeki konut türlerine örnektir. Geçmişten günümüze sayısız konut türü inşa edilmiştir, bugünden sonra da teknolojinin de desteği ile konutlar farklılaşmaya ve gelişmeye devam edecektir.

Bu tez kapsamında yaygın kullanımı ve villa, köşk, malikane, yalı, dubleks, tripleks gibi yapıları da kapsayıcı olması nedeniyle müstakil konutlar çalışılmıştır. Müstakil konutlar Özgüven (2008)'in sınıflandırmasına göre az yoğun, üst gelir grubuna ait, hem kent içi hem kent dışında konumlandırılabilen, az katlı konutlardır.

2.3 Konut ve Bahçe İlişkisi

İnsanın en temel gereksinimlerinden olan barınmanın mekânı konut, yakın çevresinden ayrı düşünülemez. Rapaport (1977) 'e göre konut fiziksel, psikolojik ve sosyokültürel bir çevre içinde yer alır. Konut yerleşim sistemini oluşturan şey konut alanındaki imkânlar, bireyler ve komşulardır. Konutta yaşayanların gereksinimlerinin karşılanması, tatmini, davranışları, mutluluğu, refahı, bireyin ve toplumun sağlığı açısından konut çevresi temel bir yaşam bölgesidir (Lawrence, 1987).

Yeşil ve Yılmaz (2005) da sakinleri tarafından özel anlamlar taşıyan ve özel hayatın sürdürüldüğü yer olarak tanımlanabilen konut kavramı ve onu dış dünyaya açan, bir

nevi dış dünya ile arasındaki bağlantıyı kuran konut yakın çevresi kavramı birbirleri ile yakından ilişkili olduğunu belirtmiştir.

Konut fiziksel çevresi konutun dış sınırlarından başlar yürüme mesafesindeki mekânları ve olanakları kapsar. Konut fiziksel çevresinde konuta en yakın olan yer konutun bahçesidir. Her konutun kendine ait bahçesi olmasa da konutların tarihsel gelişimi ve 21. yüzyıldaki konut tipleri bölümünde anlatılmış olan tüm konut tiplerinin konuta bitişik olarak bitkisel ağırlıklı ya da yapısal ağırlıklı, hatta yalnızca bitkisel özellikleri ya da yapısal özellikleri olan bir bahçesinin ya da avlusunun olması mümkündür. Günümüzde rezidansların çatıları, ara katları ya da balkonlarında da bahçelere alan ayrılabilmektedir. Bu mekânlar yalnızca bir konutun kullanıcılarına ait olabilir ya da diğer konut kullanıcıları ile ortak kullanılan bir mekân olabilir. Amaç, boyut, bitkisel ve yapısal özellikler açısından farklı olsa da her konut tipinin yakın çevresindeki tasarlanmış ya da doğal olan dış mekânla bağlantısı vardır. Bu dış mekân eğer konut sahiplerinin mülkü ise konut bahçesi olarak adlandırılır. Tarih içinde konutlar her zaman çevrelerinin iklimine, olanaklarına, tehditlerine, kültürel özelliklerine göre şekillenmiştir. Konut kullanıcısına ait mülk olan konut yakın çevresi yani konut bahçesi de aynı şekilde iklim, topoğrafya, toprak yapısı gibi doğal faktörlerle şekillenirken aynı zamanda konutun büyüklüğü, mimari tarzı, estetik özellikleri, işlevsel özellikleri, yapı malzemesi gibi özelliklerinden ve konutun bulunduğu çevrenin kültürel yapısı, güvenlik durumu, konut kullanıcılarının bireysel gereksinimleri ve istekleri doğrultusunda şekillenir. Bu açıdan konut ve konut bahçesi birbirini tamamlar ve birbirinden kopuk düşünülemez niteliktedir. Tarih öncesi dönemlerden beri konut ve konut bahçesi birbirini şekillendirir şekilde birlikte gelişmiş ve değişmiştir.

Bu bağlamda bahçe, evin bir uzantısı konumunda olup; sosyalleşmenin, öncelikli olan iş üretme ile beraber gerçekleştirildiği; aile bireylerinin rekreasyonel gereksinimlerini farklı eylemlerle gerçekleştirebilecekleri önemli ve vazgeçilmez bir mekân biçimine dönüşmüştür (Altınçekiç ve Şentürk 2017).

2.4 Bahçelerin Tarihsel Gelişimi

Tarih öncesi dönemlerden gelen ve geçmişten günümüze uzanan cennet miti; muhteşem bir bahçe ile ilintilidir. Tüm din ve öğretilerde bahsi geçen doğa, mutluluk ve bolluk temsili cennetin en önemli özelliklerinden biri dışta ve yabancı olanla arasında bir sınır olmasıdır. Eski Farsça'daki "pairi-dae-za" sözcüğü, Babilcedeki "pardisu" ve İbranicedeki "pardes"; "çitle, surla çevirmek anlamına gelir. Cennetin ve bahçenin özelliği, dışında olan dünyadan ayrılmış olmasıdır. Cennet veya bahçe, görünen ya da görünmeyen bir sınırla dış dünyanın karmaşasından korunmayı ifade eder (Sanrkowicz 2003).

Dinde mutluluk dolu yerin, ekonomide bolluğun, politikada barışın simgesi, sanat ve kültür dünyasında ise imge, dil, biçim ve mekânda tasarlanan "haz bahçesi", toplumun farklı katmanlarında yitirilmiş ve yeniden kazanılmak istenen cennet kavramı gözlemlenebilir (Sanrkowicz 2003).

Cennet tasvirinden ilham alınmış bahçe tasarımlarıyla ilgili bilgiye, metinlerden fazla ulaşılamasa da insanlık arkeolojik kalıntılardan edindiği verilerle, bu alandaki bilgisini arttırmıştır. Bu bahçelerde bahçeyi dörde bölen dört ana akıntı vardır. Cennet tarzı bahçelerin ilk ortaya çıktığı sıcak ülkelerde bu dörde ayrılmış mekânlar, sulama ve erişim açısından da kolaylık sağlar (Sanrkowicz 2003).

Mezapotamya'dan Irak'a ve tüm Yakın Doğu'ya, sonra Roma'da, İslam'ın yayıldığı Kuzey Afrika ve İber yarımadasında, daha sonra Hindistan yarımadasında yayılan cennet bahçeleri kare biçimindeydi ve dört ana bölüntü alt dörder bölüntülere indiriliyordu. İki tarafı ağaçlı yollar, ağaç grupları, çardaklar ve kameriyeler gölge oluşturmakta kullanılıp, kanal, havuzlar ve fıskiyeler serinlik sağlıyordu. Cennet bahçelerinin çevresi; cennet mitinde olduğu gibi, bahçeyi dış mekândan ayıran koruyucu duvarlarla çevriliydi (Sanrkowicz 2003). Bu tarz bahçelere örnek olarak İspanya Grenada'daki Elhamra bahçelerini ve Cordoba'daki Alcazar bahçelerini örnek verilebilir.

Bahçe edebiyatına bir örnek olarak Francis Bacon (1561-1626), prenslik bahçelerinin inşası için hazırladığı el kitabının başında şöyle der:
"Yüce Tanrı önce bir bahçe yarattı ve gerçekten de bu, insan hazlarının en saf olanı: Bahçe, insan zihni için en büyük serinletici; o olmasaydı, bütün binalar ve saraylar yalnızca kaba yapılar olarak kalırdı…" (Sanrkowicz 2003)

2.4.1 Antik dönemlerde bahçecilik

En erken zamanlara bahçeler meyve sebze yetiştiriciliği gibi, pratik nedenlerden ötürü oluşturulurdu. İnsanoğlu uygarlaştıkça, tamamen dekoratif amaçlı olan bahçeleri boş zamanlarında tadını çıkarmak için kullanan bir üst sınıf ortaya çıktı. Bu kişilerin onlar için bahçe işlerini yapan hizmetçileri ya da köleleri olurdu (Anonymous 2019d).

2.4.1.1 Mısır

Antik Mısır'ın varlıklı insanları, sıcak ve kurak ikliminde dinlenebilecekleri ağaç gölgeleri istediler ve ağaçların sıralı bir şekilde dikildiği, çevresinin duvarlarla kapatıldığı bahçeler yarattılar. Mısırlılar bazen çınarlar, hurma ağaçları, incir ağaçları, fındık ağaçları ve nar ağaçları gibi alternatif türler diktiler. Meyve veren bir ağaç olmamasına rağmen söğüt de diktiler. Mısırlıların aynı zamanda halkın varlıklı kesiminin içmeyi sevdiği şaraplar için üzüm bağları vardı. Gül, haşhaş, süsen, papatya ve peygamber çiçeği gibi çiçeklerin de olduğu birçok çiçek türünü ektiler. Mısırlılar bahçelerinde dikdörtgen şekilli havuzları kullanmayı seviyordu ve bu havuzların içine bazen balıklar dolduruyorlardı. Kokulu ağaçlar ve çalılar da Mısırlıların sevdikleri şeylerdendi. Mısırlılar tanrıların bahçeleri sevdiğine inanıyorlardı bu nedenle tapınakların da genellikle bahçeleri vardı. Antik Mısır'da bahçelerin dini bir anlamı ve önemi vardı ve farklı ağaçlar farklı tanrılarla özdeşleştiriliyordu. Mısır bahçelerinde üretim bahçeleri ile keyif veren bahçeler arasında keskin bir ayrım yoktu. Zeytinyağı ve şarap üretmek için meyve ve sebze yetiştirdikleri bahçeleri estetik amaçlı da görüyorlardı (Anonymous 2019d).

2.4.1.2 Babil

Şu an Irak'ın bulunduğu topraklarda M.Ö. 900 – M.Ö. 612 yılları arasında bulunan Asurluların da üst sınıfları Mısırlılar gibi bahçelerin keyfini çıkarmayı seviyordu. Asurlular geniş av parkları tasarladılar, aynı zamanda kanallarla sulanan keyif bahçeleri de yarattılar. Palmiye, servi, üzüm ve bazı çiçek türlerini diktiler. Mısırlılar gibi ağaçları bir sıra üstünde yetiştiriyorlardı, fakat bazen dalgalı sıraları da kullanıyorlardı. Bahçelerine havuzlar tasarladılar. M.Ö. 600'de Asur imparatorluğunun yıkılması ve Babil imparatorluğunun kurulmasından sonra Kral Nebuchadnezzar, dünyanın 7 harikasından biri olan Babil'in asma bahçelerini kurdu. Bu bahçeler insan gücü kullanılan pompalar ile sulanıyordu. Babilliler her oranda formal bahçeleri, düz bir çizgi üzerinde dikilmiş ağaçların gölgesinin tadını çıkarmayı seviyorlardı (Anonymous 2019d).

2.4.1.3 Pers

M.Ö. 539'da Babil imparatorluğu Persler tarafından yok edildi. Bahçecilik faaliyetleri muazzam olan Persler, su buharlaşmadan bahçelerine gelebilsin diye yer altı kemerleri inşa ettiler (qanats). Önceki medeniyetler gibi Persler de meyve ağaçları, kokulu çalılar ve çiçekler yetiştirdi. Onların bahçelerinde aynı zamanda havuzlar, fıskiyeler ve su yolları vardı (Anonymous 2019d).

2.4.1.4 Antik Yunan

Yunanlılar bahçecilik konusunda uzmanlaşmamıştı. Tapınakların ve bazı diğer halka açık alanların gölgelendirmesini sağlamak için bazen ağaçlar dikerlerdi fakat keyif amaçlı bahçe kullanımı nadirdi. Çiçekleri de çoğunlukla konteynırlarda yetiştirirlerdi. Doğu bölgelerde bahçecilik daha yaygındı ve pratik nedenlerle yapılırdı. Üzüm, meyve ağaçları ve sebze yetiştirilirdi (Anonymous 2019d).

2.4.1.5 Roma

MÖ. 30 yılında Mısırı fetheden Romalılar, böylece doğunun bahçecilik anlayışıyla tanışmış oldu. Varlıklı Romalılar palaslarının ve villalarının çevresinde bahçeler oluşturdular. Romalılar topiari sanatında ustaydılar. Bahçeleri heykeller ile bezenmişti. Bahçeler çitlerle ve üzümlerle düzenlenmişti. Bahçelerinde acanthus, peygamber çiçeği ve çiğdem, siklamen, sümbül, iris ve sarmaşık, lavanta, lilyum, mersin, nergis, gelincik, biberiye ve menekşe ve daha birçok çiçek türünü de kullanıyorlardı. Kentlerde varlıklı Romalılar evlerini bir avlu çevresinde inşa ediyordu. Avluda genellikle sütunlu bir sundurma, havuz ve fıskiyenin yanı sıra çiçek yatakları da bulunurdu. Romalılar İngiltere topraklarını fethettikten sonra bu bölgeleri gül, pırasa, şalgam, erik ve muhtemelen lahana gibi bitkiler ile tanıştırdılar (Anonymous 2019d).

2.4.2 Ortaçağda bahçecilik

Roma imparatorluğunun yıkılmasının ardından Batı Avrupa'da bahçecilik düşüşe geçmiştir. Bunun yanında kilisede hazırlanan sunakları dekore etmek için kilise tarafından tıbbi amaçlı bitkiler ve çiçeklerin yetiştirildiği bazı bahçecilik faaliyetleri devam etmiştir (Anonymous 2019d).

2.4.2.1 İslam bahçeciliği

Aynı yıllarda 7. yüzyılda Araplar büyük bir imparatorluk kurmuştu. Pers İmparatorluğunun ele geçirilmesiyle Perslerin bahçecilik anlayışından da birçok fikir almışlardı. İslami bahçeler büyük duvarlarla çevriliydi ve çoğunlukla dört su yatağı ile bölünmüştü. Merkezde bir havuz ya da köşk/büyük bir çadır (pavilion) bulunurdu. Aynı zamanda İslami bahçelerde mozaikler ve sırlı seramikler/fayanslar ile dekore edilmiş derecikler ve çeşmeler bulunurdu. Gölge sağlaması için sıra şeklinde çınarlar ve serviler dikilirdi. Araplar meyve ağaçları da yetiştirirdi. 8. yüzyılda Arapların İspanyayı ele geçirmesiyle burada yaşayan Moor'lar dişbudak, defne, fındık ağacı, ceviz, kavak, söğüt ve karaağaç yetiştirdiler. Portakal, limon, hurma, incir, badem, kayısı, elma, armut, ayva, erik ve şeftali gibi meyve ağaçları ile gül, gülhatmi, nergis, menekşeler, sarı şebboy ve zambak gibi birçok çiçek türü de yetiştirdiler (Anonymous 2019d).

2.4.2.2 Ortaçağda Avrupa'da bahçecilik

13. yüzyılın sonlarına doğru Avrupa'daki varlıklı kesim de keyif için ve tıbbi ot ve sebze yetiştiriciliği amacı ile bahçeciliğe başladı. Ortaçağ'da mahremiyet ve yabani hayvanlardan koruma amacıyla bahçelere duvar inşa ediliyordu. 14. ve 15. yüzyıllarda bahçelerde içlerine kokulu otların serpiştirildiği çim alanlar, çiçek yatakları, gül ve asma sarmaşıkları, meyve ağaçları ve çim oturma yerleri (turf seats) kullanılıyordu. Ortaçağ'da manastırların bahçelerinde tıbbi bitkiler, sebze meyve bahçeleri ve üzüm bağları yetiştiriliyordu. Sunaklarında kullanmak için çiçekler de yetiştiriyorlardı. Fakat manastır bahçeleri tam olarak fonksiyonel değillerdi, rahiplerin dinlendiği ve doğanın tadını çıkardığı yer de bu bahçelerdi (Anonymous 2019d).

2.4.3 16. ve 17. yüzyılda bahçecilik

16. yüzyıl antik Yunan ve Roma'daki bahçecilik fikirlerinin tekrar canlandığı bir dönemdi. Bahçecilik hakkındaki fikirler değişti ve bahçecilik klasik fikirlerden etkilenmeye, ilham almaya başladı. 16. ve 17. yüzyılda simetri, oran, denge çok önemli faktörler haline geldi ve bahçeler sık sık, konuttan çıkan bir merkezi aks/eksen ile ızgara desenini (grid) oluşturan bir dizi çapraz eksen ile döşendi. Bahçeler çitlerle belli parçalara bölündü. Bu yüzyıllarda çiçek yatakları kare şeklinde oluşturulup, çakıl yollarla birbirinden ayrıldı.

16. yüzyılda bahçelerde heykeller, çeşmeler ve topiari sanatı sık sık kullanıldı. Ziyaretçilerin habersizce su jetleri ile ıslatıldığı su şakaları da bu dönem ortaya çıktı. Su elemanları müzikliydi ya da su sesini taklit eden şarkılar çalınırdı. Bahçelerde sık sık grottoe adı verilen mağaralar kullanıldı. Düğüm bahçeleri de oldukça popülerdi (knot gardening). Bu bahçeler düğüm gibi karmaşık desenlerin lavanta gibi bitkilerin kutu kutu ekilmesi ile oluşturuluyordu. Bu yıllarda bitki çitlerinden labirentler yapmak da çok popüler hale geldi. Lale, kadife çiçeği ve ayçiçeği gibi bitkiler Avrupa'ya getirildi. At kestanesinin Avrupa'ya gelişi de 16. yüzyılda olmuştur. Patates ve domates de bu yıllarda Avrupa'da tanındı (Anonymous 2019d).

Rönesans ve Barok köşkleri mimari disiplinlerini formal teraslar ve ağaçlı yolları olan bir peyzajla geliştirdi. İngiliz konutlarının peyzajı ise 17. yüzyıl sonlarında Fransız ve

İtalyan ressamların resmettiği ideal görünüşteki doğal peyzaja göre şekillendi (Guedes 1979).

2.4.4 18. yüzyıl bahçeciliği

18. yüzyıl birçok kişinin formal bahçeciliğe karşı durduğu ve daha doğal tarzdaki bahçeleri tercih ettiği bir dönem olmuştur. Fakat bu dönem de çoğunlukla fundalıkların, yapay süslü mağaraların(grotto), pavilyonların, köprülerin ve yalnızca dekor için yapılmış taklit tapınakların olduğu bir dönemdir. 18. yüzyılın en popüler bahçecilerinden William Kent (1685-1748) ve Charles Bridgeman (1690-1738) bahçelerinde formal ve informal elementleri bir arada kullanırken bu yüzyılın en bilinen bahçecisi olan Lancelot 'Capability' Brown tamamen informal bir tarzı benimsemiştir. Tasarımlarında doğayı yeniden işlemeyi değil, doğayı geliştirmeyi amaçlamıştır. Brown peyzajın pürüzlüğünü ortadan kaldırıp onu mükemmelleştirmeye çalıştı fakat işin sonunda tasarımlarının gerçek doğadan neredeyse ayırt edilemez olması durumuna uğraştı. Browndan sonra gelen ünlü Humphry Repton (1752-1818), 1788de bir bahçeci oldu ve yaşamında formal bahçelere karşı informal bahçeleri savunan bir tepki başladı. Londra'nın halka açık bahçeleri tasarlandı, halka açık olmalarına rağmen bu bahçeleri ziyaret emek için ödeme yapmak gerekiyordu. 18. yüzyılda keyif amaçlı olan bahçeler hala halkın üst sınıfı ve orta sınıfı içindi. Eğer yoksul sınıfın bahçesi varsa bu bahçeyi ot ve sebze yetiştiriciliği için kullanmak zorundaydı. Keyif amaçlı bahçe yetiştirecek zamanları ve paraları yoktu. Kuzey Amerikalı kolonilerdeki varlıklı kesim ise 17. Yüzyılın sonlarında keyif bahçeleri tasarlamaya başladı. Daha çok formal bahçeleri tercih ediyorlardı (Anonymous 2019d).

2.4.5 19. yüzyıl bahçeciliği

1829'da Dr. Nathaniel Bagshaw Ward, tesadüfen bitkilerin eğer cam altında kapalı/mühürlü tutulursa, kendi mikro iklimlerini oluşturduğunu buldu. Gün boyunca bitkiler terliyor, geceyse camın üzerinde yoğunlaşıp toprağa düşüp bitkiler tarafından emiliyorlardı. Bu şekilde kapalı mikro iklimlerini oluşturulabilmesi bitkilerin dünyada bir yerden bir yere taşınabilmesini çok kolaylaştırdı. Böylece 19. Yüzyılda Şili arokaryası(Araucaria araucana), Şile çamı gibi bitkiler de dâhil olmak üzere birçok yeni

bitki türü Avrupa'ya taşınıldı. Sonrasında 1830'da Edwin Beard Budding (1796-1846) ilk çim biçme makinasını icat etti (Anonymous 2019d).

19. yüzyılda bahçeciler bitkilerin hem sıcaklık hem de ışık gereksinimlerini karşılayan büyük seralar inşa etmeye başladılar. Bunlardan en büyüğü 1851'de Joseph Paxton (1806-1865) tarafından inşa edilen Crystal Palace'dır. Paxton bir mühendis ve mimar olmasına rağmen 19. yüzyılın en büyük bahçecilerindendir(Anonymous 2019d).
Düzgünce biçilmiş çim alanlar ve halı şeklinde çiçek yatakları da 19. Yüzyılda oldukça popüler olmuştur. 19. yüzyıldaki bir diğer yenilik ise bu dönemde orta sınıf büyüdü ve bu sınıfın zenginliği arttı. Banliyo bahçelerine bitişik olan özel mülk bahçeler de önem kazandı. Bu dönemde sınırlı bir alanda çok çeşitli bitkiler sergileyen, gardenesque adı verilen yeni bir bahçe tarzı gelişti (Anonymous 2019d).
19. yüzyıl bahçelerinin birçoğu aynı zamanda bir kaya bahçesidir. Kaya bahçeleri fikri 18. yüzyılın sonlarında ortaya çıktı fakat 19. yüzyılda popüler oldu (Anonymous 2019d).
19. yüzyılın başlarındaki ünlü bahçeci John Claudius Loudon (1783-1843) 1835te Kamu Bahçeleri ve Mesire Yerleri Düzenleme (Remarks on Laying out Public Gardens and Promenades) kitabını yayımlayarak tekrar geometrik formlu bahçelere dönüşe liderlik etti. Loudon aynı zamanda orta sınıf bahçecileri için bir kitap yazdı. (The Suburban Gardener and Villa Companion 1838) Eşi Jane Loudon (1807-1858), Çiçek Bahçesi için kadınlar el kitabı (The Ladies Companion to the Flower Garden) ve Kadınlar için bahçecilik talimatları (Instructions in Gardening for Ladies.) da dâhil olmak üzere bahçecilik hakkında kitaplar yazdı. Kısa bir zaman sonra ünlü bahçeci Sir Charles Barry (1795-1860) İtalyan tarzını İngiltere'ye tanıttı. Bu da geometrik bahçelere dönüşü sağladı ve popüler hale getirdi. Bu dönemde Çin tarzı bahçeler de yaygındı. 19. yüzyılın sonlarında bazı bahçeciler Japon tarzı bahçeleri taklit etmeye başladılar. Yine 19. yüzyılın sonlarına doğru ünlü bahçeci William Robinson (1838-1935)'in önderliğinde daha doğal tarzda bahçecilik moda oldu. Robinson ağaç, çalı, çok yıllık bitki ve çiçek soğanların bir arada ekimini savundu (Anonymous 2019d).

2.4.6 20. yüzyıl bahçeciliği

19. yüzyıl sonlarında ve 20. Yüzyılın başlangıcında bazı bahçeciler sanat ve zanaat akımından etkilendiler. Bu akımın takipçileri, endüstriyel devrimin ve seri üretimin beğenide/zevkte düşüşe neden olduğunu düşünüyordu ve bireysel zanaatkârların devri olan önceki devri arzuluyordu/özlüyordu. Bu akımdan etkilenen bazı bahçeciler eski tip kır evi bahçelerinin idealize ettiler. Çiçek çardakları, zarif çitleri ve eski moda İngiliz çiçekleriyle süslenmiş bahçeler tasarladılar. 20. yüzyılda Gertrude Jekyll (1843-1932), Sir Edward Lutyens (1869-1944),Frederick Gibberd (1908-1984), Sylvia Crowe (1901-1997), Russell Page (1906-1985), Harold Peto (1854-1933) ve Lawrence Johnston (1871-1958) gibi birçok bahçeci yetişti (Anonymous 2019d).

20. yüzyılda mimaride ve bahçecilikte modernizm akımı da ortaya çıktı. Modernistler düzenli bahçeleri seviyordu ve eski tarzdaki bahçe tasarımlarını kopyalamayı reddederek modern materyalleri kullanarak tasarıma baştan başlamayı savundular. 1926'da Andreas Stihl adlı bir Alman mühendis, motorlu testereyi geliştirdi ve 1963'te ilk vurgulu biçme makinesi satıldı. 20. yüzyılda bir gelir kaynağı olarak gül bahçeciliği popüler bir hobi haline geldi (Anonymous 2019d).

Önceleri meyve sebze üretimi, gölge ihtiyacı gibi nedenlerle başlanan bahçecilik, kutsal kitaplar ve cennet miti ile devam ederek, günümüze kadar her kültürde ve her dönemde sürekli yeniden yorumlanmışlardır. Bahçeler mutluluk kaynağı olarak görülmüş, dini, felsefi mekanlar olmuş ve günümüzde hala parasal, toplumsal, politik gücün sembolü, özellikle çocuklu aileler için bir beslenme kaynağı, 21. yüzyılın stresli metropol sakinleri için de bir kaçış ve huzur alanı olmuştur ve olmaya devam etmektedir (Sanrkowicz 2003).

2.5 Türk Evi ve Bahçesi

Türk evinin kökenleri Orta Asya'daki göçebelik dönemde barınılan otağlara dayanmaktadır. Türklerin Anadolu'da inşa ettikleri konutların kullanım alanları otağlarla benzerlik göstermektedir (Göğebakan 2015). Cansever (2002)'ye göre Türk evinin temel mimari birimi "oda", nitelikleri ve etimolojik olarak "otağ" ın devamıdır.

Türk evi tipinin en eski örneği iki odanın yan yana getirilmesiyle oluşur (Anonim 2019g)

“Türk evinden söz ettiğimizde, tarihsel süreç içinde Hitit, Frigya, Lidya, Pamphylia, Pisidia, Mysia, Mezopotamya uygarlıklarının, Urartu, Roma, Bizans (Doğu Roma),Arap, İran, Orta Asya, Balkan mimarisi eliyle, güneydoğu Avrupa’nın ve özellikle doğuda Horosan bölgesi mimarisinin karışımı olan fakat sonuçta kendine özgü bir yapıya kavuşmuş bulunan – nevi şahsına münhasır- bir evi tanımlamış oluruz. ” (Dökmen ve Dökmen 2016)

Her kültüre ait konut tipinde bir takım benzer özellikler olduğu gibi bu konut tiplerini birbirinden ayırmamızı sağlayan bazı tipik çizgiler bulmak mümkündür. Türk tipi konutlarda, konut hem hane halkı için hem de konutun yerleştiği dış mekânın, sokağın ve komşuların yararı düşünülmüştür. Bu anlamda Türk konutunda iç ve dış dengenin sağlanmasına büyük önem verişmiştir. Modern mimarideki biçimin işlevi izleyişi, Türk konutu mimarisinde de doğal bir şekilde ortaya çıkmıştır (Dökmen ve Dökmen 2016).

Türk evlerinde insana, doğaya ve yakın çevreye derin bir saygı vardır. Yapıların birbirinin manzarasını kesmeyecek şekilde konumlandırması, mahremiyet, her evin küçük de olsa bir bahçesinin olması, kuş evleri gibi birçok detay Türk evlerinin çevreye gösterdiği özenin bir kanıtıdır. Cansever’in (1994) de belirttiği gibi Osmanlı şehirleri de doğayla, ev bahçesi, bahçedeki havuzu, çeşmesi ile bütünleşen bir yaklaşımdadır (Burkut 2014).

Dökmen ve Dökmen’in (2016) belirttiğine göre Türk mahallelerinde de sokaklarda fazla ağaç olmazdı, fakat Türk konutlarının çoğunlukla duvarlarla çevrilmiş arka bahçesinde ağaçları ve diğer bitkileri olurdu. Bunlardan bazıları asma, ıhlamur, çitlembik, mor salkım, leylak, hanımeli, o coğrafyada yetişen meyve ağaçlarıydı. Türk kültüründe kadınlar işlerinin önemli bölümünü ev dışındaki açık alanlarda yaparlardı.

Bu durumun Türklerde sokak ve bahçe kültürünü geliştiren faktörlerden birisi olduğu çıkarımı yapılabilir.

Pervin Ergun'un Türk Kültüründe Ağaç Kültü çalışmasında eski Türklerin Anadolu ve diğer Türk bölgelerinde aile hayatının devamı anlamına gelen evi kurduktan sonra hemen önüne bir ağaç diktiğini belirtmiştir. Bu ağaç kutsaldır ve ev ile ailenin kutunun, saadetinin kaynağı olarak görülmüştür. Bu ağacın göçmesinin, yıkılmasının, kurumasının aile bireyleri ile ilgili çeşitli felaketlere neden olacağına inanmışlardır. Yalnızca konut için değil, doğan çocuklar için, oba için de belli ritüellerle ağaçlar dikilmiştir. Bu ağaçlara büyük anlam yüklenmiş ve onların kurumaması, devrilmemesine çalışılmıştır. Eğer bu korktukları başlarına gelirse de Tanrı kutunu geri getirmek için kutsal mekânlarda kurbanlar kesilmiş, Tanrı'ya giden bahtın, saadetin geri gelmesi için dualar edilmiştir. Hayatın kaynağının kutsal ağaç olduğu ve kutsal ağacın sürekliliğinin hayatında sürekliliği anlamına geldiğine inanılmıştır. Bu nedenle bu kutsal ağaçlar hem konutun hem bahçenin, hem de aile bireylerin önemli bir parçası olmuştur (Ergun 2017).

Ünal (1987) şöyle belirtmiştir:
"Türkler, içinde ömürlerini mutlu ve huzurlu bir şekilde sürdürmeyi amaçladıkları evlerini kurmadan önce, bahçelerine Tanrı kutunun kaynağı olan bir ağaç dikmişler, bu geleneği günümüze kadar taşımışlardır. Türkler arasında evin önüne ağaç dikme geleneği, yabancıların da dikkatini çekmiştir. Nitekim Fransız mimar Le Corbusier (1887-1965) de bu uygulamaya karşı ilgisiz kalmamış ve şunları yazmıştır: "Türk, evinden önce bahçesini yapar, ağaç diker; Fransız ise yapı için ağaçları keser!" (Ergun 2017).

Türk köylerinde her evin önünde ya da bahçesinde bir ulu ağaç vardır. Bu evin ağacına "gölgeli kaba ağaç", "ulu ağaç", "koca ağaç" gibi isimler verilmiştir. Anadolu'da evin önüne dikilen ağaçların başında dut ve sonra da çınar gelmektedir. Nar ve iğlek (erkek incir) de seyrek olarak evlerin önüne dikilmiştir. Orta Anadolu'nun bazı bölgelerinde evlerin önüne iğde ağacı dikildiği de görülmüştür. Bu ağaç türlerinin seçilmesinde ağaçların sembolik anlamları ve inançlar vardır. Örneğin iğde ağacı dikenleri ve nazardan kem gözden koruduğuna inanıldığı için yöre halkı tarafından kullanılmıştır. Evin ağacı gelenekte evin doğuya bakan kapısındadır; çünkü doğudaki ağaç daha

kutludur. Fakat günümüzde bu gelenek bozulmuştur ve ağaç bahçenin müsait bir bölgesine dikilir (Ergun 2017).

Türklerin dünya görüşünde, ev ile onun omurgası olan ağaç arasında derin semantik bir bağ vardır. Kutlu olan ağacın gövdesi evin ayakta durabilmesi için yapısal bir malzeme olarak da kullanılmıştır. Yerleşik hayata geçmeden önce çadırlarında da kutsal kabul ettikleri ağaçların gövdelerini ve dallarını kullanmışlardır. Anadolu'da ve özellikle Alevi topluluklarında kutsal kabul edilen ağaçlar evin içine alınmış ve dalları evin içinden dışarıya çıkarılmıştır. Ağaç, Türk toplumunda konut bahçelerinde işlevsel özelliklerinin yanı sıra, kutsal amaçlarla kullanılmış hatta bir dış mekân ögesi olarak düşülmesine rağmen ağaç konutun içine dahi alınmış ve iç mekân dış mekân arasındaki bütünlüğü kuvvetlendirmiştir (Ergun 2017).

Eldem (1976) Türklerin İslam dinini kabul etmesiyle "Bahçelerin Tarihsel Gelişimi" bölümünde bahsi geçen cennet bahçesi olgusunun Türk bahçesinde de bir ideal olarak oluştuğunu belirtmiştir (Şahin ve Erol 2009).

Türk bahçelerinde ağaçlar ruhsal amaçlarının yanında işlevsel amaçlı olarak da kullanılmıştır. Bu bahçelerde meyve ağaçları ve hane halkının gereksinimleri için sebze bostanları da kullanılmıştır. Ağaçlar ve şemsiye gibi elemanlar gölge sağlamak amaçlı değerlendirilmiş, uygun olan ağaçlara hamak ya da salıncak kurularak hem çocuklar hem de yetişkinler için bir dinlenme ve eğlenme mekânı yaratılmıştır.

Türk bahçelerinde sadelik ön plandadır ve doğayla uyumlulardır. Maneviyat ve ögeye anlam yükleme, Türk bahçelerinin ayırıcı özelliklerindendir. Evyapan'ın (1972) belirttiğine göre Türklerde dış mekânda geçirilen zamana önem verildiği için yer seçiminde arazinin genel konumuna, eğimine ve manzarasına dikkat edilmiştir, bahçelerde var olan akslar çok sayıdadır ve yumuşatılmıştır. İç bahçelerde aksa dayalı plan görülür fakat diğer bahçeler de kesin bir aks olmamakla birlikte doğa taklit edilir. İç bahçeler eve çok yakındır. Bunun nedeni Türk kültüründe bahçenin evin bir dış mekân odası olarak düşünülmesidir. Bitkilerin doğal formları korunmuştur. Su ögesine mutlaka yer verilmiştir (Akpınar ve Tazebay 2010).

Özet olarak Türk konutları ve bahçeleri, Türklerin kültürlerinin, inanışlarının, yaşam tarzlarının, etkileşime geçtiği diğer kültürlerin ve bulundukları coğrafi bölgenin özelliklerinin etkileşimi sonucu oluşmuştur. 21. yüzyılda ise küreselleşen dünya ile yeni inşa edilen Türk konut ve bahçelerinde dünyadaki trendler daha çok izlenmektedir.

2.6 Bahçe Arzusu ve Bahçelerde Peyzaj Tasarıma Duyulan İhtiyaç

Taşkan (2014), günümüzde yeşil alanların giderek azalması sonucunda insanların yeşile olan özlemlerini gidermek, doğayla olan ilişkilerini arttırmak, aynı zamanda konutlara estetik değer kazandırmak için konut bahçelerinin önem kazandığını belirtmiştir. Altunkasa (1998) 'e göre geçmişte ve günümüzde yoksul-varlıklı her konut sahibi, küçük-büyük avlu veya bir bahçeye sahip olmak istemiştir ve Ertin (2011), bu isteğin, bahçenin konutun ayrılmaz bir parçası olarak düşünülmesinde ve ona göre şekillenmesinde büyük bir etken olduğunu belirtmiştir (Altınçekiç ve Şentürk 2017).

Ev halkı için bahçe, aile için bir boş zaman geçirme mekânı, statü ve yaşam tarzı göstergesi, eğlenme alanı gibi farklı rollere ve anlamlara sahip olabilir (Bhatti 2006). Farklı gruplar için, bahçelerinin onlara ifade ettiği anlamı tanımlamak amacıyla yapılan bir çalışmada (Gross and Lane 2007) farklı yaş gruplarındaki kişilerin bahçe konusundaki tanımlarını şu temalar altında toplanmıştır:

-Sahiplik ve kimlik

-Kaçış

-İlişkiler

Bunlara ek olarak, Amerikan Peyzaj Girişimcileri Birliği (Association of Landscape Contractors of America) doğru peyzajın bir konutun değerini %15 oranında yükselttiğini belirtmiştir (Anonymous 2019e).

Bahçeler bireyler için farklı anlamlar ifade eder ve hem bahçe kavramının hem de bahçecilik yapmanın tedavi edici etkileri vardır. Doğa ve doğal ortamların psikolojik sağlığa etkileri üzerinde literatürde oldukça fazla kaynak vardır (Gross ve Lane 2007). Konut ve çevresinin modern insanın içinde bulunduğu gerginlikleri giderecek, bireye

huzur, güvenlik ve aile mutluluğunu verebilecek şekilde düzenlenmesi gerekmektedir (Yeşil ve Yılmaz 2005).

Tasarımcının görevi burada kullanıcı beklentilerini göz önünde bulundurarak işlevli, estetik ve sürdürülebilir bir tasarım yapmaktır. İyi bir tasarım ürünü ortaya çıktığında, o tasarım ürünü içerisinde mutlak surette ilke ve öğeler yer almış demektir (Yeşil ve Yılmaz 2005).

Demirarslan (2005) konut kullanıcısının niteliklerini yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, sosyo-kültürel yapı, sosyo-ekonomik yapı, geçmis deneyimler, beklentiler, önyargılar, yasam tarzı ve dünya görüsünün belirleyebileceğini belirtmiştir (Kumbasar 2008).

Aynı nitelikler konut bahçesi kullanıcısı için de geçerlidir. Her konut ve konut bahçesi kullanıcısı farklı niteliktedir. Aynı zamanda her konut bahçesi farklı bir mekânda, farklı topoğrafik özelliklerde, farklı iklimsel özellikler, farklı toprak özelliklerine sahiptir. Peyzaj mimarının görevi ekolojik duyarlılık ile tüm bu girdileri kullanıcı beklentileri ile birleştirip en iyi şekilde değerlendirerek kullanıcı memnuniyeti sağlamaktır.

2.7 Peyzaj Mimarlığı Disiplini

Peyzaj mimarlığı disiplini bilimi ve sanatı bir arada kullanan nadir bir meslektir. Çalışmaları kültürün iki kutbunu da içerir; bir uçta pratik ve analitik, diğer uçta sanatsal ve yenilikçidir. Peyzaj mimarları, insanı çevreleyenlerin verimliliğini arttırıp ve güzelleştirip yaşam üzerinde engin bir etkiye sahip olabilirler (Blake 2015).

Peyzaj tasarımı; amatör bir bahçecinin bahçesindeki yeni bir çiçek yatağını planlayan skeç fikirlerden, kent caddeleri, perakende alanlar, konut alanları, rekreasyonel tesisler, toplu konutlar, sağlık tesisleri, otoparklar, hizmet bölgeleri, parklar, oyun alanları ve resmi parklar gibi çoklu alan kullanımlarının milyonlarca liralık yapısal ve bitkisel peyzaj şemalarına kadar uzanan geniş yelpazedeki uygulama ve uygulayıcılığı kapsayan bir terimdir (Blake 2015).

Tasarımcılar düşünce ve problem çözme yaklaşımı konusunda hem sanatçılar hem de bilim insanlarından farklıdırlar. Bunun nedeni tasarımın "yakınsak" (bir noktada birleşen) olma düşüncesi gerektirmesidir. Çoğu akademik çalışma ıraksak/farklı düşünce üzerinedir; işleri parçaları ayırmak, analiz etmek ve bilgiyi bileşen parçalarına göre kategorize etmek. Yakınsak düşünenler ya da tasarımcılar bilgiyi süreç boyunca toplarlar, sonra farklı elementleri uyumlu ve çekici olması ümidiyle ve kullanışlı bir tasarım çözümü ile birleştirirler. Sanatsal ilham bu sürecin bir tohumudur ancak güzel sanatlarda olduğu gibi ana faktörü değildir. Peyzaj tasarımında düşünülmesi gereken işlev, materyal, estetik ve bağlam gibi pek çok eleman vardır. Barınak, mahremiyet, güvenlik, hatta keyif sağlanması gibi işlevler yerine getirilmelidir. Materyaller; bitkilendirme, döşeme taşları ve beton yollar, taş duvarlar, demir parmaklıklar, su ve bunlar gibi diğer şeylerin işlevlerini sağlamak amacıyla kullanılmalıdır. Bağlam; alanın koşulları, durumu ve karakterini ifade ederken, estetik; kompozisyon prensipleri ve güzelliği kapsamaktadır (Blake 2015).

Bir peyzaj tasarımcısı, başka birinin alanını, başka birinin maddi kaynakları ile çalışır. Müşteriye, özenli bir şekilde, meslekten olmayan birinin ötesinde bir uzmanlık düzeyi sağlama ve bu uzmanlığı yetkin, kesin ve eksiksiz bir şekilde uygulama görevi vardır. Tüm peyzaj uygulayıcılarının müşterilerinin yararına hareket etme ve müşterinin gereksinimlerinin değerlendirilmesine dayanarak müşterinin danışmanı olma bakım yükümlülüğü vardır. Her alan kendine özgü olduğu gibi her insan ya da her müşteri de kendine özgüdür ve tasarımdan, bahçesinin peyzajından beklentileri farklıdır. Peyzaj tasarımcısı teknik bilgisi ve ekolojik duyarlılığı ile müşteri gereksinim ve isteklerini birleştirerek en iyi sonuca ulaşmayı hedeflemelidir (Blake 2015).

2.8 Katılımcı Peyzaj Tasarımı

Planlama ve tasarım süreçlerinde özellikle 1980lerden sonrasında yalnızca otoritenin veya uzmanların değil, tüm ilgili grupların karar verme sürecine katılımını destekleyen yeni bir sosyal görüş gelişmiştir. Bu yöntemde, farklı ilgi grupları bir araya getirilerek deneyimlerini ve beklentilerini paylaşmaları ve beraber ortak bir görüş ortaya çıkarmaları amaçlanır (Ataöv 2007).

Bu görüşe göre planlamacı ya da tasarımcı alana yabancıdır ve alanın durumunu ve gereksinimlerini o alanın kullanıcısı kadar iyi algılayamaz. Bunun yanında, alanın planlanması ya da tasarım sürecinden sonra alanı kullanacak olan kişinin alanın geleceği hakkında bu yabancı uzmandan daha çok söz hakkı olmalıdır. İlgi gruplarının işbirliği ve müzakeresine dayanan katılımcı planlama ve tasarım demokratik bir süreçtir. Bilgi toplamada ve planlama tasarım süreci ve sonrasındaki olumlu çıktılar ile katılımcı anlayış yerel yönetimlerde de daha fazla önem kazanıp yaygınlaşmaya başlamıştır. Karar vericilerin, bilim insanlarının, akademisyenlerin katılım konusunu göz ardı etmesi, çabaların gerçek hayattan kopuk, uygulanabilirliği ve topluma faydası sorgulanabilecek türde olmaya götürebilir. Bu nedenle planlamada ve tasarımda katılım konusuna gereken önem verilmelidir. Katılımcı planlama ve tasarım süreçleri için geliştirilmiş katılımlı planlama konferansı (search conference), bilişsel haritalama yönetimi ile paydaş analizi (fuzzy cognitive mapping), derin görüşmeler, odak gruplar gibi farklı yöntemler vardır.

Katılımcı tasarım ve planlama katılan ilgi gruplarıyla demokratikleşmeyi, sahiplenmeyi, öğrenmeyi, etkin karar almayı, anında raporlamayı ve üstlenmeyi sağlar (Ataöv 2017).

Hayden (1997) ve Hester (2006), katılımcı peyzaj tasarımını ise insan gereksinimlerine karşı yükümlü bir şekilde ekolojik sistemleri savunarak geleceği öngören, planlayan, yeni halka açık mekanlar yaratan kolektif bir süreç olarak tanımlamıştır (Bartlett 2015).

Üst ölçek projelerde uygulanan katılımlı planlama ve tasarım yöntemleriyle, alt ölçekli projelerde de ilgili grup ya da kişilerin katılımıyla verimli sonuçlar elde edilebilir. Nasıl ki bir mahallenin planlanması ve tasarımında farklı ilgi grupları rol sahibi olabiliyor, bir toplu konut projesinde de ev sahipleri ya da yönetim kurulu, sitenin peyzaj tasarımında rol sahibi olabilir. Bir müstakil konut sahibi ya da kullanıcısı olan aile üyeleri veya tüm aileyi temsil eden bir birey, konutlarının peyzaj tasarımı sürecine dâhil olup bilgi edinme, sorun çözme, gereksinimleri karşılama ve diğer tasarım istekleriyle sürecin yönetimine katkıda bulunabilir.

Bu tez çalışmasının sonuç ürünü olarak tasarlanan tasarım formu da tasarım sürecine kullanıcıları dâhil etmeyi ve böylece hem tasarımcı için hem kullanıcı için daha memnun edici sonuçlar ortaya çıkarmak amaçlanmaktadır. Ayrıca bu demokratik tasarım sürecine dâhil olan kullanıcının, bahçeye olan aidiyet hissi desteklenecektir. Kullanıcı bilgi alışverişi ve ortak görüşlere varma süresince doğa, ekoloji, peyzaj konularında bilgilenmiş olacaktır. Aynı zamanda peyzaj mimarı da kullanıcı ile etkileşimi sırasında hem alanla ilgili bilgisini artıracak hem de diğer alanlarda öğrenme deneyimi yaşayacaktır. Karar alma sürecine katılmak, kullanıcının tasarımın sonunda memnun kalmama olasılığı olan konuları bu sonuç daha ortaya çıkmadan engelleyecektir. Kullanıcı, karar alma sürecine katılmak ile kararların uygulanmasında da rol üstlenmiş olacaktır. Alınan kararların tasarım formuna işlenmesi ile tarafların her türlü karar ve değişiklikten haberdar olmaları sağlanacaktır.

2.9 Müstakil Konut Bahçesi Peyzaj Tasarımı ve Aşamaları

Bu bölümde ve alt başlıklarında önceki bölümlerde tanımlanan konut türlerinden müstakil konutların bahçelerinin peyzaj tasarımının aşamaları ele alınmıştır. Konut bahçesi peyzaj tasarımında kapsamlı bir kaynak olan Norman K. Booth ve James E. Hiss'in (2002) Residential Landscape Architecture kitabından yararlanılmıştır. Tez çalışması için bu konut tipinin seçilmesinin nedeni kullanıcılarına özel, kişisel bir kullanım imkânı tanıyan konut çevresi açık alana sahip olması, diğer konut tiplerine göre daha yaygın olarak görülmesi ve birden çok konut tipini kapsayıcı nitelikte olmasıdır. Müstakil konut bahçesi peyzaj tasarım aşamalarında incelenenler, iyi bir peyzaj tasarımın ve tasarım öncesinde ve tasarım sürecinde müşterinin hangi konularda bilgilendirileceğinin temellerini oluşturacaktır.

Bir müstakil konut bahçesi peyzaj tasarımında 3 özel bileşen vardır. Bunlar müşteri, alan ve konuttur. Hiçbir müşteri, alan ya da konut birbirinin aynısı değildir. Her müşterinin kendi özellikleri, istekleri, dilekleri, hayat tarzı farklıdır, her alan topoğrafya, vejetasyon, manzara, alanı çevreleyen şeyler ve diğer unsurları ile birbirinden farklıdır. Her konut da mimari karakteri, kat planları, dekorasyon, mobilyalar ve aksesuarlar açısından birbirinden farklı ve özgündür. Peyzaj mimarının bu 3 ana unsuru göz önünde

bulundurarak tasarlaması gereken konut bahçesi kullanıcılarının yaşam tarzını ve değerlerini yansıtacaktır.

2.9.1 Müstakil konut bahçesi bölümleri

Tipik bir müstakil konut bahçesi ana yola bakan ön bahçe, daha çok kullanıcılarına özel olan arka bahçe ve çoğunlukla açık alan ya da bahçenin bir kısmı gibi düşünülmeyen, birer geçiş bölgesi olan yan bahçeler olmak üzere üç bölümden oluşur.

Ön bahçenin iki ana işlevi;

- Sokaktan bakınca algılanan konutun ön planını oluşturmak
- Gelenlerin karşılandığı, konutun giriş kısmı işlevini yerine getirmektir.

Tipik bir ön bahçenin genel problemleri aşağıdakiler olabilir:

- Ön kısımda bahçeyi dış mekândan ayıracak bir sınırın olmaması. Bu durum ön bahçenin konuta sahip bir alan değil, halka açık bir alan olduğu izlenimi oluşturur.
- Ön bahçenin büyük bölümünün araç yolu için ayrılmış olması da bahçenin bu bölümünde istenmeyen durumlardandır.
- Garajların giriş kapısının ön bahçede olması da istenmeyen bir durumdur çünkü bu, konutun giriş kapısının vurgusunu azaltan unsurlardan biridir.
- Ön bahçedeki konuta giriş yolunun çok dar olması.
- Giriş yolunun gizlenmiş olması ve kolayca görünemiyor olması.
- Giriş yolunun görsel olarak ilgi çekici olmaması.
- Konut giriş fuayesinin çok küçük olması.
- Konutun giriş kapısının gizlenmiş olması.
- “Foundation planting” adı verilen tarzda bitkilendirme yapmak. Bu bitkilendirme türünde konutun hemen bitişiğine çoğunlukla çok yıllık ve makasa gelen bitkiler bir arada dikilir. Bu bitkilendirme şeklinde eğer bitkiler kısa boyluysa konutta yaşayanlar onları yalnızca pencerenin kenarında durduklarında görebilirler. Bu bitkiler büyüdüklerinde konutun pencerelerinden bakıldığında manzarayı engellemek, gelen güneş ışığını engellemek, giriş yolu ve giriş

kapısının görülmesini engellemek gibi durumlara neden olurlar. Amerika'da 1800lerin sonlarından itibaren tercih edilmeye başlanan bir bitkilendirme yöntemi olsa da aslında çok işlevli olmayan bir bitkisel tasarım şeklidir.

- Ön bahçedeki çim alana bitkileri saçılmış/serpilmiş şekilde dikmek. Bu durum alanı doldurur ve çim biçmeyi de zorlaştırır.
- Ön bahçelerin bir diğer problemi ise akılda kalıcı bir görüntü ve tarzda tasarlanmamasıdır.

Peyzaj mimarının görevi tüm bu durumları düşünerek ön bahçeleri daha çekici, kullanışlı, davetkâr bir alana dönüştürmektir.

Tipik bir arka bahçenin 3 ana işlevi;

- Kullanıcılar için bir eğlence ve dış mekân yaşam alanı oluşturmak
- Rekreasyon
- Bahçecilik, depolama gibi işlevli aktiviteler için alan sağlamaktır.

Tipik bir arka bahçenin genel problemleri aşağıdakiler olabilir:

- Arka bahçenin sınırları belli, ayrılmış bir mekân olmaması. Bu durum kullanıcıların güvenlik ve aidiyet hissetmesini engeller.
- Duvarlı ya da çitli arka bahçeler. Arka bahçelerin bir duvar ya da çitle tamamen kapalı bir alana dönüştürülmesi alanı izole bir mekâna dönüştürür ve bahçenin ardındaki manzaranın görünmesini engeller.
- Bir sokaktaki ön bahçeler, genellikle imar planlarına göre konut sokağa aynı çekme mesafesinde bulunduğu için, birbirine yakın boyutlardadır ve görsel bir bütünlük oluşturur fakat arka bahçelerin boyutları çeşitli olabilir. Eğer konutların arka bahçeleri birbirini görüyorsa bu durum görsel olarak kaotik olabilir.
- Arka bahçenin küçük olması. Bu durum hem dış mekânda oturma ve yaşama alanı hem de eğlence alanı için yeterli alan olmamasına neden olur.
- Mahremiyetin sağlanmamış olması. Mahremiyet için bir kapalılık sağlanmamış olması kullanıcıların kendi evlerinin alanını kullanıyormuş gibi rahat hissetmemesine neden olabilir.

- Sert iklim. Arka bahçelerin iklim şartları göz önünde bulundurulmadan tasarlanmış olması bu mekânların kullanımını zorlaştırır.
- Arka bahçelerin cazip bir şekilde tasarlanmaması.
- Arka bahçelerin konutun iç mekanı ile entegre şekilde tasarlanmaması ve zayıf bir bağlantılarının olması.
- Arka bahçedeki depoların göze hoş görünmemesi, konutun mimari tarzına uygun olarak yapılmaması.
- Arka bahçedeki sebze bahçeleri su kaynağına olabildiğince yakın yerlerde konumlandırıldığından ve bu bahçeler yılın bazı dönemlerinde kullanılmadığından, oldukça göz önünde olan bir bölgede yılın bazı dönemlerinde bakımsız ve çirkin bir görüntüye neden olması.

Yan bahçeler çoğunlukla konutun yanlarındaki bir geçiş mekânı olarak kullanılmak dışında pek işleve sahip olmazlar. Bu nedenle eğer yan bahçeler geniş bir alana sahip değilse artık ve israf edilmiş alanlar haline gelirler.

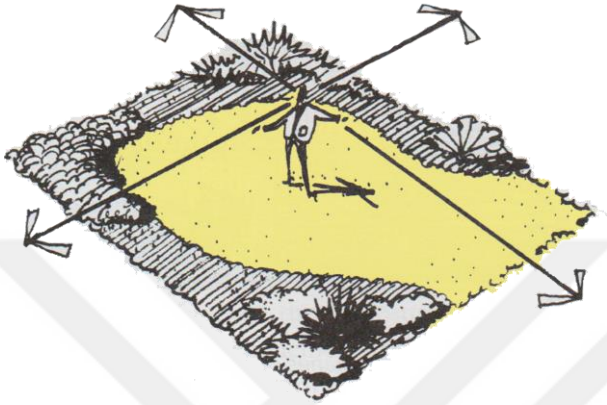
Yan bahçelerin problemleri çoğunlukla;

- Yalnızca araç, yaya ya da her ikisinin birden geçişi için kullanılması.
- Depo alanı olarak kullanılmaları.
- Kimi yan bahçelerin güneş ışığı almadığı için karanlık ve rutubetli alanlara dönüşmeleri.
- Konutla zayıf bir bağlantıya sahip olmaları ve bu nedenle kullanılmayıp, artık/israf edilmiş olan olarak kalmaları.
- Birbirine yakın olarak inşa edilen konutlarda, yan konuttaki pencerelerin direkt olarak yan bahçeleri görmesi de bahçelerin bu alanlarının kullanımını sınırlayan nedenlerdendir.

Booth ve Hiss (2012), müstakil konut bahçesinin ön bahçe, arka bahçe ve yan bahçe bölümlerinin yanı sıra bir de üç boyutta ve kullanım olarak daha detaylı bölümlendirilmesini yapmıştır. Üç boyuttaki bölümler; taban düzlemi, dikey düzlem, üstten geçen düzlemdir.

Taban Düzlemi

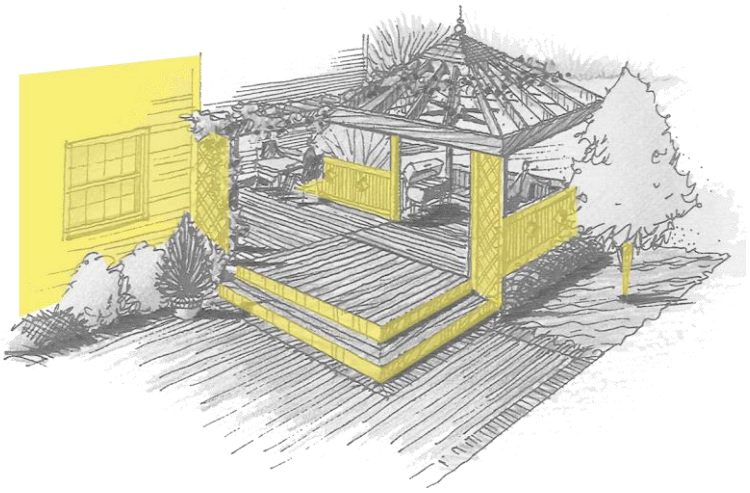
Taban düzlemi **(Şekil 2.2)** ya da yer, dış mekândaki tüm aktivitelerin gerçekleştiği ve elemanların üzerinde durduğu alandır. Döşeme, gibi sert bir zeminle ya da çim, yer örtücü ya da malç gibi yumuşak bir yüzeyle kaplıdır. İşlevsel organizasyon taban düzleminde yapılmaya başlanır.



Şekil 2.2 Taban Düzlemi (Booth and Hiss'den (2012) değiştirilerek alınmıştır)

Dikey Düzlem (Evin duvarları, çitler, eğimli yerlerdeki basamaklar, kümelenmiş ağaç ve çalıların gövdeleri vb düzlemler) **(Şekil 2.3)**

Dikey düzlemlerin peyzajdaki en belirgin rolü bir kapalılık ya da kuşatma sağlamalarıdır. Alanların kenarlarını tanımlayıp birbirlerinden ayırırlar. Görsel perdeleme ya da istenen alanlara yönlendirme amaçlı kullanılırlar. Alanın ruh halini etkilerler.



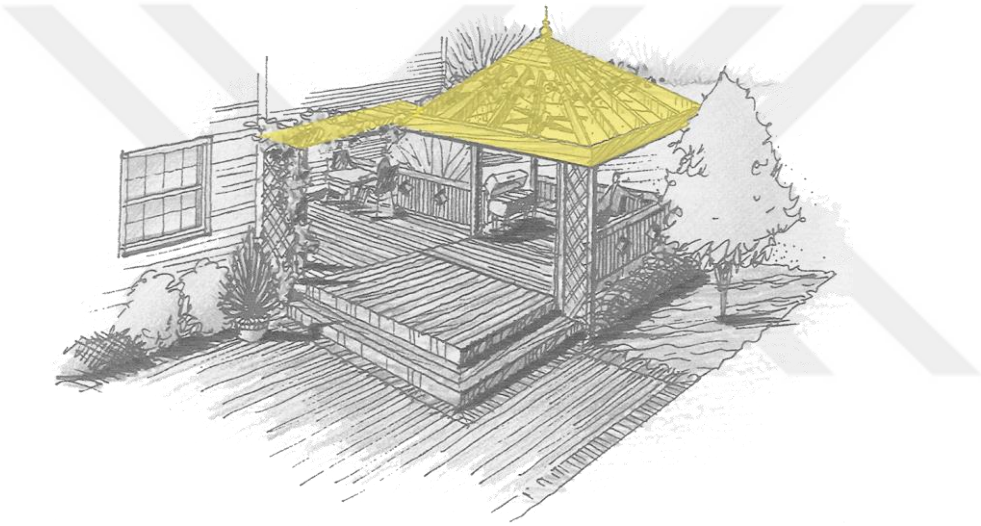
Şekil 2.3 Dikey düzlem (Booth and Hiss'den (2012) değiştirilerek alınmıştır)

Üstten/yukarıdan geçen düzlem (Bulutlar, çardaklar, üst örtüler, pergolalar) **(Şekil 2.4)**

Üstten/yukarıdan geçen düzlemlerin iki fonksiyonu vardır:

1. Alana gelen güneş ışığı miktarına etki etmek
2. Mekânın algısal ölçeğine etki etmek.

Geçirgen, geçirimsiz ya da yarı geçirgen olabilirler. Işık efektleri için kullanılabilir, zeminde gölge desenleri yaratabilirler. Alçak boyutlu üst örtüler samimi bir ortam hissi verirken, yüksek üst örtüler canlandırıcı ya da ferah bir ortam yaratmak için kullanılabilirler.

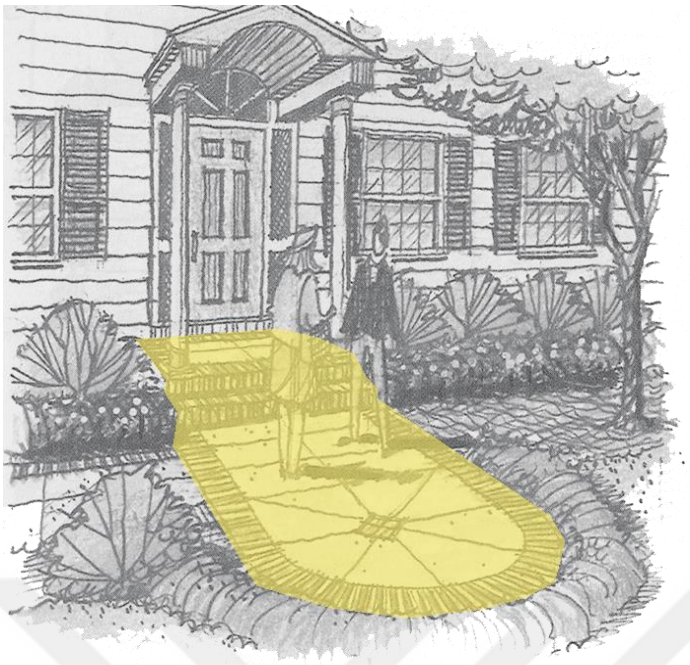


Şekil 2.4 Üstten geçen düzlem (Booth and Hiss'den (2012) değiştirilerek alınmıştır)

Müstakil konut bahçesindeki dış mekân bölümlerini/odalarını ise kullanım açısından şu bölümlere ayırmışlardır; Giriş kısmı, eğlenme ya da dinlenme bölümü, yemek ya da oturma amaçlı kullanılan bölüm, rekreasyon bölümü, çalışma ya da depolama bölümü ve bahçe kısmı.

- İç mekana giriş fuayesi **(Şekil 2.5)**

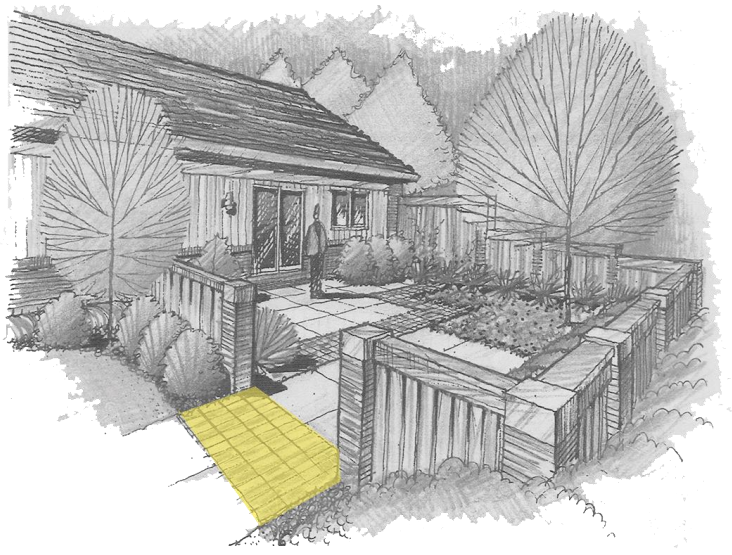
Dış mekan ve iç mekan arasında bir geçiş bölgesidir



Şekil 2.5 İç mekâna giriş fuayesi (Booth and Hiss'den (2012) değiştirilerek alınmıştır)

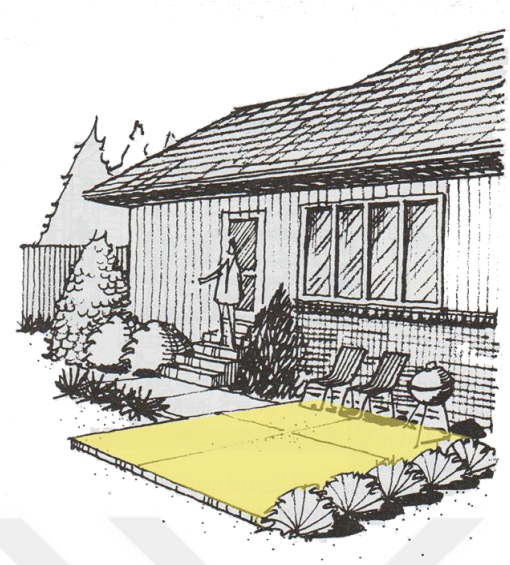
- Dışarıdan bahçeye giriş bölümü **(Şekil 2.6)**

İç mekana giriş fuayesi ve dışarıdan bahçeye giriş bölümü mekana kimlik ve karakter verir.



Şekil 2.6 Dışarıdan bahçeye giriş bölümü (Booth and Hiss'den (2012) değiştirilerek alınmıştır)

- Yaşam ve eğlence bölümü **(Şekil 2.7)**



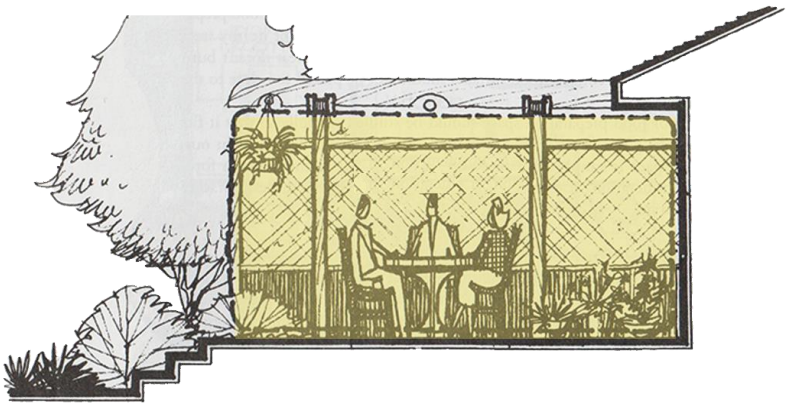
Şekil 2.7 Yaşam ve eğlence bölümü (Booth and Hiss'den (2012) değiştirilerek alınmıştır)

- Yiyecek hazırlama bölümü

Dış mekânda yiyecek hazırlama bölümü iç mekândaki mutfağa ve dış mekândaki yemek bölümlerine yakın olmalıdır. Bu alanda ateş olacağı için alana gelen rüzgâr miktarı ve yönüne dikkat edilmeli, alanın çevresinde ahşap materyal bulundurulmamaya çalışılmalıdır.

- Yemek bölümü **(Şekil 2.8)**

Kuşatılmış hissi vermeli, oda gibi tasarlanmalıdır.

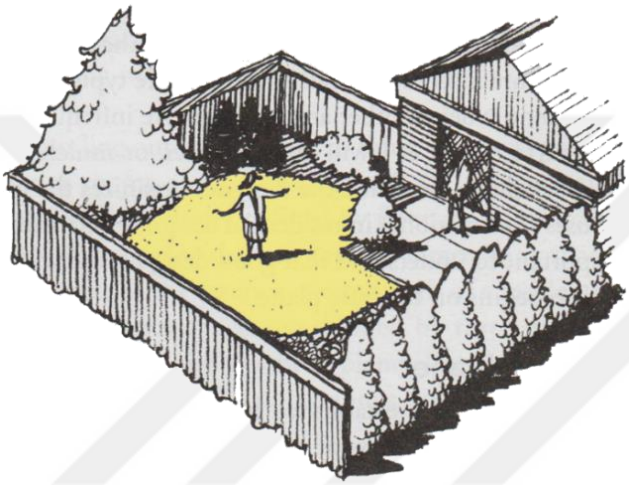


Şekil 2.8 Yemek bölümü (Booth and Hiss'den (2012) değiştirilerek alınmıştır)

- Diğer dış mekan bölümleri

Rekreasyon alanı

Drenaj için verilen gerekli eğimin dışında bu alan düz bir zeminde olmalıdır. Tercih edilen rekreasyon türüne göre tasarlanmalıdır. Duruma göre bu alan, bahçedeki sessiz ve sakin bölgelerden uzak bir yere konumlandırılmalıdır. Rekreasyon alanı eğer bir çim alansa burası tasarlanırken bu alanın formuna bahçedeki diğer alanların formu kadar dikkat edilmelidir. **(Şekil 2.9)**



Şekil 2.9 Rekreasyon alanı (Booth and Hiss'den (2012) değiştirilerek alınmıştır)

Bu eğer bir havuzsa **(Şekil 2.10)**;

- Havuzun boyutu amacına göre tasarlanmalı
- Havuz çevresindeki yaya sirkülasyonu sağlanmalı
- Havuzun konumu çevredeki diğer fonksiyonlar ile ilişkilendirilmeli
- Havuzun mekanik sistem ve ekipmanının konumu
- Havuzun inşasındaki ağır ekipmana erişim kolaylığı

Çocukları ve hayvanları olası tehlikelerden koruman için gereken yasal çit boyutunu uygulamak konuları göz ününde bulundurulmalıdır.



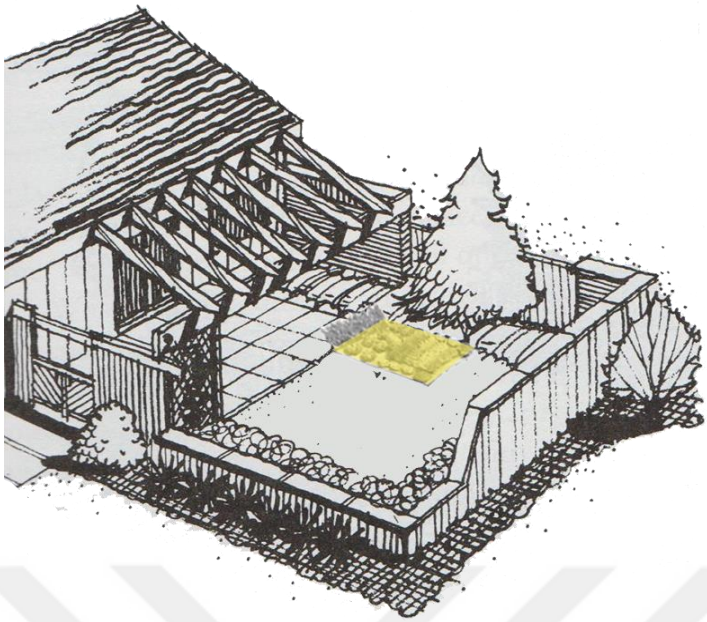
Şekil 2.10 Süs havuzu (Anonim 2019h'den değiştirerek alınmıştır.)

Çalışma/depo alanı

Materyal ve ekipmanların taşınmasını kolaylaştırmak için bu alan garaja ya da evin bodrum/depo bölümüne yakın tasarlanmalıdır.

Bahçe bölümü **(Şekil 2.11)**

Ticari ya da hobi amaçlı olarak sebze, meyve ya da perennial bitki yetiştirme alanı olabilir. Bu alandaki toprak yapısı, güneş ışığı alma oranı ve yakınında bir su kaynağının olması önemlidir. Sürdürülebilir tasarım için tasarıma başlamadan önce bu alanın toprağını rehabilite etmek, toksit materyalleri elimine etmek, uygun olmayan vejetasyonu temizlemek gibi aşamaların göz ardı edilmemesi gerekir. Bazen bu alanda yetiştirme yapılmayacağı düşünülürse bu alanın çok göz önünde bir yerde olmaması tercih edilmelidir.



Şekil 2.11 Bahçe bölümü (Booth and Hiss'den (2012) değiştirilerek alınmıştır)

2.9.2 Müstakil konut bahçesi tasarımında önemli etmenler

Müstakil konut bahçesi peyzaj tasarımında peyzaj mimarının göz önünde bulundurması gereken birçok faktör vardır. Bunlardan bazıları:

- Müşterinin istekleri ve gereksinimleri
- Bütçe limitleri
- Alandaki var olan fırsatlar ve kısıtlamalar
- İç mekân dış mekân ilişkisi (odalar, kapılar, pencereler)
- Konutun mimarisidir.

Tasarımcı dış mekânı bir organize etme ve yaratma mekânı olarak görmeli ve bu bahsi geçen faktörlerin, alanın modunu ve karakterini nasıl tanımladığı ve etkilediği konusu üzerinde çalışmalıdır.

Konutlar farklı şekiller, büyüklükler ve karakterdedirler. Bir mahallede bile birbirinin aynısı olan iki konut bulmak pek kolay değildir. Bazen bir mahallede tekrar edilmiş konut tasarımları görebiliriz fakat bu konutların da inşa edildikleri alan, iç mekânları ve kullanıcıları birbirinden farklıdır. Bu durum konutları yine birbirinin tamamen aynısı olarak göremeyeceğimizi anlatır. İnsanların her konuda farklı hayat tarzlarının ve

zevklerinin olması mimari konusunda da kendini gösterir ve insanlar farklı mimari tarzları beğenirler. Kimileri konutunun belli bir mimari tarzda, tarihi ya da modern olmasını tercih edebilir.

Bir peyzaj mimarı belli bir mimarı tarzda olan bir konutun bahçesini tasarlayacakken o konut ile ilgili neyin farklı olduğu konusunda bir ön araştırma yapmalıdır. Aynı zamanda o mimari tarzla ilgili de yeterli bilgi sahibi olması önemlidir, böylece konutun mimari tarzını yansıtan ve ona uyumlu bir peyzaj tasarımı geliştirebilir.

Her konut belli bir mimari tarzda inşa edilmemiştir. Kimisi birkaç mimari tarzın karışımıdır (eklektik) kimisi hiçbir tarza ait değildir ve kendine özgüdür. Bu durumda peyzaj mimarı konutun ve alanın genel karakterini göz önünde bulundurmalıdır, belli bir tarza odaklanmak zorunda değildir.

Alandaki var olan fırsatlar ve kısıtlamalardan olan doğa olayları ve döngüler tasarımda mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır. Müstakil konut bahçesi peyzaj tasarımını şekillendiren doğal döngüler aşağıda verilmiştir;

- Günışığı ve gölge desenlerini çıkarmak

Soğuk mevsimlerde gün ışığı oranını maksimuma çıkarmak
Sıcak mevsimlerde gün ışığı oranını minimuma indirmek

- Rüzgar desenleri üzerine çalışmak

Soğuk mevsimlerde rüzgardan koruma sağlamak
Sıcak mevsimlerde rüzgar etkisini maksimuma çıkarmak

- Suyu muhafaza etmek

Alanın yağış miktarına uygun bitkiler seçmek
Yüzey akışını azaltmak
Potansiyel söndürülmesi güç yangınlardan korunma sağlamak

2.9.3 Müstakil konut bahçesi peyzaj tasarım aşamaları

Müstakil konut bahçesi, insanların konuta ulaştığı, sosyalleştiği, eğlendiği, dinlendiği, rekreasyon faaliyetleri yaptığı, yemek yediği ve çalıştığı bir takım dış mekan bölümleri dizisidir. İyi tasarlanmış bir konut bahçesi peyzajı bu dış mekân bölümlerinin basit bir iskeletidir. Peyzaj mimarı, bu dış mekân bölümlerini tasarlarken bir takım problemleri çözme aşamalarını içeren bir "tasarım süreci" nden yararlanmalıdır. Bir tasarım süreci; tasarımcının bir müşteri ve alan için uygun tasarımı geliştirirken kullandığı bir dizi problem çözücü ve yaratıcı aşamalar olarak tanımlanabilir. Tasarımcı, bu tasarım sürecinden tasarımın başlangıcından sonuna kadar bir yönetim çerçevesi olarak faydalanır. Tasarım süreçlerinin

1)Bilgileri ve düşünceleri organize etmek ve böylece tasarımcının doğru zamanda doğru bilgiyi kullanarak karar vermesine yardımcı olmak,

2)Müşterinin ve alanın özel gereksinimleri için uygun zamanda uygun çözümü geliştirebilmesi konusunda tasarımcıyı yönlendirici bir sıralama sağlamak

3)Tasarımcıya müşteriye belli tasarım çözümlerinin nedenlerini açıklayabilmesine yardımcı olmak gibi yararları vardır.

Müstakil konut bahçesi peyzaj tasarımında yararlanılacak olan bir tasarım süreci aşağıdaki ana fazları içerir:

1. Araştırma ve hazırlık
2. Tasarım
3. Uygulama projesi
4. Uygulama
5. Bakım
6. Değerlendirme

Bu ana fazlar içerisinde yapılan uygulamalar **Çizelge 2.1**'de verilmiştir.

Çizelge 2.1 Tasarım aşamaları

ARAŞTIRMA VE HAZIRLIK
Müşteriler ile görüşme
Kontrat imzalanması
Temel harita/Altlık hazırlanması ya da temini
Gözlem ve analizler
Tasarım programı
TASARIM
İşlev Şemaları / Fonksiyon Diagramları
Ön tasarım
- Form kompozisyonu
- Alan kompozisyonu
Materyal kompozisyonu
Master plan
UYGULAMA PROJESİ
Taslak plan
Kot planı
Bitkisel Plan
Yapısal Detaylar
Yapısal çizimler
UYGULAMA
İnşaat
Montaj
BAKIM
Sulama
Gübreleme
Yabani ot mücadelesi
Çim biçme
Boyama
Eski yapısal parçaları ya da bitkileri değiştirmek
DEĞERLENDİRME

Bu bölümde bahsi geçen tasarım süreci aşamalarından yalnızca “araştırma ve hazırlık” ve “tasarım” bölümleri detaylandırılacaktır.

2.9.3.1 Araştırma ve hazırlık

Bu aşama tasarımcının tasarıma hazırlık yaptığı dönemdir. Müşteri ile buluşma, kontratın imzalanması, altlık / halihazır haritanın hazırlanması, alan envanter ve analizlerinin çıkarılması ve tasarım programının hazırlanması bu aşamada yapılır. Süreç müşteriyle tasarımcının görüşmesi ile başlar ve bu aşamada müşteri gereksinimleri, istekleri, problemleri ve bütçesi hakkında tasarımcıya bilgi verir. Tasarımcı da müşteri hakkındaki bilgilerini arttırmak amacıyla sorular sorar, verdiği hizmetler ve ücretler hakkında bilgi verir. Çoğu müşteri tasarım sürecinden ve bu sürecin gerekliliklerinden haberdar olmadığı için, tasarımcının müşteriye tasarım süreci hakkında kısa ve anlaşılır bir şekilde alan analizi, tasarım programı, işlev şemaları, ön tasarım ve master planı özet geçmesi iyi olur.

Görüşme sırasında, tasarımcı müşterinin ailesi hakkında bilgi almalıdır. Konutta kaç kişi yaşıyorlar, yaşayanların yaşları, yetişkinlerin meslekleri, özellikle dış mekânla ilişkili ilgi alanları, eğer varsa evcil hayvanları, bu hayvanların özellikleri ve alanı nasıl kullandıkları gibi konularda bilgi sahibi olmalıdır.

Müşterinin, bahçesi ile ilgili istekleri ve beklentileri, bu beklentileri karşılamak ve ileride bir tasarım tarzı ve karakteri oluştururken kullanmak üzere öğrenilmelidir. Bu kısımda edinilen bilgiler tasarım programına eklenmelidir. Müşterinin peyzaj açısından sevdiği ve sevmediği şeyler konuşulmalıdır fakat bu aşamada bir yanlış anlaşılma olmaması ve müşteriyi daha net anlamak için örnekler vermesi, sevdikleri ve sevmediklerini detaylandırması istenmelidir. Tasarımcı müşterinin yaşam tarzını ve ilgi alanları öğrenmek için sorular sormalıdır. Müşterinin yaşam tarzı, bahçesini hangi zamanlarda hangi amaçlar için kullanacağı bilgisini de içerir. Müşterinin bahçesinde davetler olup olmadığı, kaç kişinin aynı anda bahçeyi kullanacağı, dışarıda yemek pişirilip pişirilmediği, dış mekân hobileri gibi bilgiler tasarımı şekillendirecektir. Tasarımcı kendisi bir alan analizi yapacak olmasına rağmen mutlaka müşteriden de konutla ve alanla ilgili gözlemlerini ve görüşlerini almalıdır. Alanı en iyi onu bir süredir, farklı iklim şartları altında kullanan, deneyimleyen kişiler analiz edebilir. Tasarımcı müşterinin bu konudaki bilgilerinden mutlaka faydalanmalıdır. Tasarıma başlamadan önce, tasarımcının müşteriyle ilgili ve müşterinin alan kullanımıyla ilgili

öğrenmesi gereken birçok bilgi vardır. Bu nedenle tasarımcı, görüşme öncesinde iyi hazırlanmalı ve hangi konuların üstünden geçileceğiyle ilgili notları olmalıdır. Görüşmede not alması ya da izin alarak ses kaydı yapması, konuşulanları hatırlamak açısından yararlı olacaktır. Tasarımcının konuşmaya daha aktif katılımı açısından not almasındansa ses kaydı daha avantajlıdır.

Tasarımcının gerekli bilgiyi edinirken kullanabileceği farklı teknikler vardır. Bu tekniklerin kullanımı tasarımcıdan tasarımcıya değişebilir. En aktif kullanılan yöntem sözlü iletişimdir. Bu yöntemde müşteri ve tasarımcı karşılıklı konuşarak ve konuşulan konuları sorularla detaylandırarak bilgi alışverişi yapar. Konuşmanın sonunda tasarımcı, müşteriyle her konunun konuşulduğundan, eksik bilgi kalmadığından emin olmalıdır böylece bir sonraki tasarım aşamasına güvenle geçebilir.

Bir diğer yöntem müşteriye yazılı bir anket uygulamaktır. Birkaç sayfalık bir anket müşteri tarafından yanıtlandıktan sonra, tasarımcının kafasında müşteri ve tasarımın gelişimiyle ilgili birçok şey oturmuş olur. Anketler müşterilere görüşme öncesinde gönderilebilir ya da sözlü görüşme sırasında uygulanabilir. Eğer görüşme öncesinde gönderilirse, müşterilere istekleri konusunda düşünmek için zaman tanır. Anketlerle ilgili problem olabilen durumlar bazen anketlerin çok formal algılanması ve kişiye özel olmamasıdır.

Bir diğer bilgi alma yöntemi, müşteriye tamamlanmış peyzajların fotoğraf ve resimlerini göstermektir. Tasarımcı, müşteriden görüşme öncesi sevdiği ve sevmediği peyzaj tarzları hakkında görseller toplamasını isteyebilir. Bu yöntem müşteri için eğiticidir ve anket yönteminde olduğu gibi bahçesi hakkında düşünmek için zamanı vardır.

Bir diğer yöntemse tasarımcının müşteriye, önceki yaptığı işleri içeren portfolyosunu göstermesidir. Bu, müşterinin tasarımcının ne tarzda işler yaptığıyla ilgili bilgi edinmesini sağlayıp, kabiliyetlerini görmesinin yanında, müşteri portfolyodaki tasarımlardaki sevdiği ve sevmediği şeyleri göstererek kendi bahçesi hakkındaki beklentilerini ve fikrini belirtmesini sağlar.

Eğer görüşme sonrasında iki taraf bir anlaşmaya varırsa tasarımcı yazılı ve imzalı bir "tasarım servisleri önerisi" hazırlar. Bu öneride tasarımın kapsamı, ücretler ve tasarımın teslim zamanı gibi bilgiler bulunur. Müşteriyle görüşme aşamasından sonraki birkaç gün içinde gönderilen bu öneriyi eğer müşteri onaylamak isterse imzalar ve tasarımcıya geri gönderir. Bu aşamada bu öneri yasal bir kontrata dönüşmüş olur.

Sonraki aşamada, her tasarım projesi öncesi edinilmesi gereken altlığın/hâlihazır haritanın hazırlanması aşaması gelir. Müşteri, alanın mülk ve topoğrafik analizi ve var olan bitkiler gibi bilgileriyle ilgili tasarımcıya bilgiyi verir. Eğer hâlihazır haritadan yeterince bilgi alınamıyorsa, tasarımcı alanın verilerini ölçerek ve gözlemleyerek kendi hâlihazır haritasını hazırlar.

Halihazır haritanın edinilmesi ya da hazırlanmasından sonra tasarımcı envanter ve analizler için alanı ziyaret etmelidir. Önce hâlihazırdaki bilgileri kategorize eder sonra onarı değerlendirir. Bu aşamada edinilen önemli bilgiler tasarımı şekillendirir. Bu nedenle tasarımcı alana, alanın karakterine, problemlerine ve potansiyellerine oldukça aşina olmalıdır.

Tasarımcı alanı aşağıdaki açılardan ele almalı ve detaylıca gözlemlemelidir:

- Konum

Çevredeki alan kullanımları (konut, ticari, rekreasyonel, eğitim...) Bu kullanımların birlikteliği nasıl sağlanmış?
Mahallenin karakteri
Mimarı yapıların stili, yaşı, durumu
Vejetasyonun büyüklüğü, tipi, olgunluğu
Mahallenin karakteri (Oturmuş bir mahalle mi, açık mı, ağaçlık mı…)
Mahalleye araçların erişimi nasıl?
Yapılaşmadaki yasal sınırlamaları tanımlamak

- Topoğrafya
- Drenaj
- Toprak
- Vejetasyon

- Mikroklima
- Konut
- Var olan diğer yapılar
- Kamu hizmetleri
- Manzaralar
- Boşluklar ve duyuların algıladığı şeyler
- Alanın şu anki fonksiyonları ve problemleri

Araştırma ve hazırlık bölümünün son aşaması bir tasarım programı hazırlamaktır. Bir Tasarım programı; Tüm elementlerin, alanların, boşlukların ve gerekenlerin tasarım çözümüne dâhil edildiği yazılı liste ya da taslaktır. Tasarım programı, tasarımcının müşteri ile görüştüğünde edindiği bilgiler ile alan gereksinimlerinin kombine edilmiş bir özetidir.

Tasarım programının 3 işlevi vardır:
1)Tasarımcıya tasarımına dâhil etmesi ve yapması gereken gereksinimleri gösteren bir listedir.
2)Tasarımcıya bir yapılacaklar listesi verir ve tasarımı sırasında sık sık geri dönüşler yapıp tüm gereksinimlerin karşılandığından emin olabilir.
3)Tasarımcı ve müşteri arasında bir iletişim aracıdır.

2.9.3.2 Tasarım

Tasarım sürecinin araştırma ve hazırlık aşaması tamamlandıktan sonra tasarımcı artık tasarım aşamasına geçebilir. Tasarım aşamasını oluşturan üç ana adım vardır. Bunlar:
İşlev(fonksiyon) şemaları(diyagramları) (kavramsal)
Ön tasarım aşaması (genel)
Master plan (özel)'dır.

İşlev Şemaları

Tasarımın aşamasının ilk aşaması olan işlev şemalarında, tasarımcı ilk kez alan için genel bir düzenleme yapıp bunu kâğıt üzerine/bilgisayar ortamına aktarır. Ana alanlar, elemanlar ve bunların birbirleriyle, konutla, alanlara bağlantıları şemasal sembollerle,

çoğunlukla serbest el çizimiyle ifade edilir. Bu aşamada boyut, konum, oran/simetri/uyum, konfigürasyon, iç bölünmeler, köşeler, dolaşım, manzara, odak noktaları, kot farkı gibi faktörler göz önüne alınır. Her bölüm, kendi boyutlarına, ölçüsüne ve konfigürasyonuna uygun bir şekilde kabarcıklarla (bubble) serbestçe çizilir. Tasarımcının en iyi alternatifi seçeceği birkaç farklı işlev şeması taslağı oluşturarak çalışması gerekir. İşlev şemaları konsept plan olarak da ifade edilir. İşlev şemaları sağlam bir işlevsel temel oluşturmak, alana genel bir bakış sağlamak, alternatifler üzerinde çalışabilmek, önyargıları kırmak açısından fayda sağlayan tasarım aşamasıdır.

Ön tasarım

Ön tasarım aşaması, işlev şemalarında serbestçe çizilen kabarcıkların artık dış mekân bölümlerine dönüştüğü ve genel şekillerinin ve karakterlerinin belli olduğu aşamadır. Ön tasarımın 3 adımı vardır:

Tasarım ilkeleri

Biçim/form kompozisyonu

Alan kompozisyonu

Tasarım ilkeleri:

Tasarım ilkeleri tasarımcıya görsel olarak memnun edici bir çözüm oluşturmasını sağlayan estetik rehberlerdir. Tasarım sırasında düzen / denge, hiyerarşi, örüntü, tekrar, ritim, boşluk / mekan, oran, vurgu, hareket, uyum, zıtlık gibi tasarım ilkeleri her daim kullanılmalıdır.

Biçim kompozisyonu:

İşlev şemalarındaki alanlar ve elemanlar bu aşamada daha spesifik şekillere dönüşür. Alanların sınırları daha net bir şekilde belli olmaya başlar ve gelişmiş biçimler artık bir görsel tema oluşturmaya başlar.

Bahçede bulunan aşağıdaki bölümlerin kenarları bu aşamada belli olur:

- Bitkilendirme alanı ve çim alan
- Teras ve çim alan
- Giriş bölümü ve bitkilendirme alanı

- Araç yolu ve giriş bölümü
- Basamaklar ve basamaklara bitişik döşemeler

Bu kenarların belli olmasının yanında form kompozisonu aşaması görsel bir tema yaratılan aşamadır. Görsel tema, tasarımdaki belli formların tekrarı ile tutarlılık ve uyum hissini verir.Tasarım temalarında oluşan biçim (form) geometrilerin hepsi daire ve kare formundan türemiştir. Dairesel tema, eğrisel tema, dikdörtgen tema, diyagonal/çapraz tema, ark ve tanjant teması, açısal tema ve bu temaların kombinasyonları ile tasarım temaları tasarlanır. Form kompozisyonu sırasında tasarım teması seçerken alanın mimarisinden ilham alınmalıdır.

Alan kompozisyonu:

Biçim kompozisyonu aşaması tamamlandığında tasarımın temel yapısı ve iskeleti gelecek tasarım aşamalarında kullanmak üzere hazır olur. Biçim kompozisyonu aşaması 2 boyutludur ve bahçedeki alanların deneyimi konusunu tam olarak kapsamaz.

Alan komposizyonu, biçim kompozisyonunda hazırlanan iskeletin üzerine 3. boyutu ekler. Mekânsal kapalılık sağlamak için bitki materyalleri, duvarlar, çitler, üstten geçen yapılar kullanılır.

Ön Eğim Seviyelendirmesi

Alan kompozisyonu öncelikle zeminin seviyelendirmesi ile başlar. Çünkü diğer elementler zeminin üzerine yerleşecektir. Zemini kazı ve dolgu çalışmalarıyla şekillendirmenin iki gerekçesi olabilir. Bunlar; gereksinim ve estetik nedenlerdir. Zemin seviyelendirmesi ile;

- Drenaj
- Dolaşıma uygun zemin
- Mekan yaratmak (Birbirine bitişik alanlardaki kot farklılıkları farklı bir mekan yaratmak konusunda en basit yöntemlerden birisidir. İki alan arasındaki yükseklik ne kadar artarsa alanların bölünmüşlük algısı o kadar artar.)
- Manzaraları ayırma ve yönlendirme

sağlanır.

Ön Bitkisel Tasarım

Mimari Kullanımlar

- Mekan yaratmak
- Manzaraları bölmek ve yönlendirmek

Estetik Kullanımlar

- Vurgu sağlamak
- Konutu tamamlamak/bütünlemek (Şekil 4.10)

Mühendislik Kullanımları

- Erozyonu kontrol etmek
- Dolaşımı/sirkülasyonu yönlendirmek
- Yüzey yansımasını bölmek

Bitkisel Tasarım Kılavuzu

- Bitkileri kitleler halinde kullanmak
- Bitkileri katmanlar halinde düzenlemek
- Bitkileri tüm tasarım karakterine koordine etmek
- Mevsim değişikliklerini göz önünde bulundurmak
- Farklı bitki türleri kullanmak
- Bitkileri uygun ekolojik habitata yerleştirmek

Duvarlar ve Çitler

Duvarlar ve çitler tasarıma üçüncü boyutu katarken şu gibi rollerde bulunabilirler:

- Mekânların kenarlarını tanımlamak
- Manzaraları bölmek
- Manzaralara yönlendirmek
- Mahremiyeti sağlamak
- Güvenlik sağlamak
- Rüzgâr ve güneş ışığı etkisini hafifletmek ya da değiştirmek
- Hareketi yönlendirmek
- Ses izolasyonu

Üst Örtüler

Gazebo, pergola, çardak gibi üst örtülü yapılar insanların toplandığı alanlara boyut katar ve koruma sağlarlar.

Materyal kompozisyonu

Ön tasarım aşamasındaki genel materyal (malzeme) seçimi ve master plana geçmeden önceki daha rafine materyal seçimi aşağıdaki özelliklerine göre olmalıdır:

- İşlev
- Form
- Tarz/karakter
- Bölgenin iklimi
- Sürdürülebilirlik
- Bütçe
- Ulaşılabilirlik
- Müşterinin istekleri
- Konutun mimarisiyle uyumluluk
- Bölgesel uygunluk

Bu aşamalar tamamlandıktan sonra müşteriye tüm tasarımın ölçeğe uygun olarak tasarlanmış kuşbakışı görünüşünün grafik çizimi yani ön tasarım planı aktarılır. Ön tasarım aşaması;

- Tasarımcının ve müşterinin tüm tasarım alanına bütünsel bakabilmesini sağlar
- Tüm tasarım elementlerinin koordinasyonu,
- Tasarım görünüşü ve estetiği konusunda çalışabilme ve
- Tasarımcıya müşterinin geribildirimini alabilme

olanağı sağlar.

Ön tasarım aşaması ve içeriği:

A. Mülkiyet çizgileri ve bitişik sokaklar

B. Dış duvarlar, evin kapı, pencereleri ve evin iç planı

C. Aşağıdaki tüm elementlerin uygun gösterim ve tekstürleri ile çizilmesi:

- Döşeme materyalleri
- Duvarlar, çitler, basamaklar, üst örtüler ve diğer yapısal elementler.
- Bitki materyalleri. Ağaçlar tek tek, çalılar kitle halinde gösterilir.
- Su elemanları, fıskiyeler, havuzlar vb.
- Mobilyalar, saksı bitkileri vb.

Bunlara ek olarak ön tasarım aşaması aşağıdakileri notlar ve lejant üzerinde tanımlamalıdır:

- Giriş fuayesi, eğlenme alanı, yemek alanı, çim alan, bahçecilik alanı gibi önemli kullanım alanları.
- Döşeme ve diğer yapısal elemanların malzemesi (duvar, basamaklar, üst örtü elemanları)
- Bitki materyallerinin türü ve büyüklüğü
- Alandaki önemli yükseklik değişimleri
- Müşteriye tasarımı tanımlayacak diğer notlar
- Kuzey oku ve ölçek

Master Plan

Master plan aşaması ön tasarımın rafine edilmiş, bir takım modifiyeler yapılmış ve daha çok detay içerecek şekilde, daha özenli çizilmiş halidir. Ön tasarımda kitleler halinde çizilen bitki materyalleri bu aşamada tek tek gösterilir, bitki türleri netleştirilir. Döşemeler, duvarlar, basamaklar gibi yapısal elemanların formları ve materyalleri detaylandırılır ve netleştirilir.

Master plan ölçekli olarak şunları içermelidir:

A. Mülkiyet çizgileri ve alana bitişik sokaklar

B. Evin dış duvarları, pencereleri ve kapıları

C. Alanda var olan olan ve tasarımdan sonra da kalmaya devam etmesine karar verilmiş olan elemanlar

D. Tasarımdaki tüm elemanlar uygun sembol ve tekstürler kullanılarak gösterilmeli.

- Döşeme materyalleri ve desenleri

- Duvarlar, çitler, basamaklar ve diğer strüktürler…
- Kesin konumları ile odunsu bitkiler
- Perennieller, yıllık bitkiler, otlar kitleler olarak gösterilmeli
- Su fıskıyeleri, havuzlar
- Dış mekan aydınlatma elemanları konumları
- Kayalar
- Dış mekan mobilyaları, saksılanmış bitkiler, heykeller

Ayrıca master plan aşağıdakileri de içermelidir:

- Ana kullanım alanları. Giriş kısmı, yaşama ve eğlence bölümü, teras, havuz
- Döşeme, duvar, çit, yukarıdan geçen strüktürler ve diğerlerinin materyal ve desenleri
- Bitkilerin sayıları ve bilimsel isimleri
- Kot farkları
- Duvar, çit, basamak, bankların yükseklikleri
- Müşterilere tasarımı anlatacak diğer notlar
- Kuzey oku ve ölçek

2.9.3.3 Uygulama projesi

Master plan tamamlanıp müşteri tarafından onaylandıktan sonra, master plandakilere ek çizimler hazırlanması gerekir. Bu çizimler uygulama planlarıdır çünkü uygulanacak olan tasarımın konstrüksiyon planlarını içerirler ve açıklarlar. Bu çizimler vaziyet planı, tesviye planı, bitkisel plan ve konstrüksiyon detaylarıdır.

Vaziyet planı tüm alanların ve elemanların yatay ölçülendirmeleri içerir. Tesviye planı hâlihazırdaki tesviyeleri ve tasarımdan sonraki önerilen tesviyeleri içerir. Bitkisel plan, hangi bitki türlerinin tam olarak hangi noktaya yerleşeceğini gösterir. Bu planda, kullanılan tüm bitki türlerinin isimlerini ve yükseklik, gövde çapı gibi bilgilerini içeren bir liste olur. Konstrüksiyon detayları döşemeler, basamaklar, çitler, duvarlar gibi tasarımın özel bölümlerinin nasıl inşa edileceğinin detaylarını içerir.

2.9.3.4 Uygulama

Uygulama aşamasının inşaat ve montaj olmak üzere iki aşaması vardır. İnşaat aşaması döşemeler, duvarlar gibi yapısal elemanların inşasını içerir, montaj ise bitkisel planın uygulanmasını içerir. Tasarımcının bu sırada çıkabilecek olan problemler, değişiklikler ya da sorular için alanla yakın iletişimde olması gerekir

2.9.3.5 Bakım

Kullanıcısına yıllar boyunca hizmet edecek olan konut bahçesinin tasarlanıp uygulanması, sürecin yalnızca başlangıcıdır. Çoğu proje periyodik bakım ve kontrolleri yapılmadan sürdürülebilir olamaz. Sulama, gübreleme, yabani ot temizliği, çim biçmek, boyama, kötüleşmiş bitki ve yapısal bölümleri yenilemek tipik bakım işlerindendir.
Bakım konut sahipleri ya da bu iş için kiralanan kişiler tarafından yapılabilir. Tasarımcının bakım işini yapacak kişi ya da kişilere tasarımın amaçlarını belirtmelidir, bu sayede düzenli bakım yapılırken de başta yapılan tasarımın amaçları korunmuş olur.

2.9.3.6 Değerlendirme

Tasarım sürecinin son aşaması tasarımın sunduğu çözümlerin başarısını değerlendirmektir. Uygulanmış tasarımın farklı yönlerinin zaman zaman analiz edilmesi sürekli devam eden bir süreçtir. Değerlendirme aşamasında öğrenilenler tasarımcı tarafından sonraki projelerde uygulanır.
Tasarım nasıl görünüyor?
Tasarım fonksiyonel mi?
Tasarımın hangi bölümlerinin bakımı kolay ya da zor?
Tüm bitki materyalleri iyi durumda mı? İyi olmayanların bu durumda olmasının nedeni nedir?
Döşeme materyali dayanıklı mı?
Ahşap strüktürlerle ilgili problem var mı?
gibi sorular yıllar içinde periyodik olarak sorulur.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

Tez, müstakil konut bahçesi peyzaj projelerinde peyzaj mimarı ve müşterinin iletişim problemleri yaşadığı ve bu nedenle tasarım sürecinde zorlanmalar yaşandığı ve peyzaj uygulaması sonrası karşılıklı memnuniyetsizler yaşandığı varsayımı üzerine kurulmuştur. Bu problemi çözmek için peyzaj mimarı ve müşteri arasında iletişimi ve karşılıklı olarak beklentilerin sağlanmasını kolaylaştıracak bir iletişim yöntemi önerilmektedir. Bu yöntem peyzaj mimarı ve müşterinin iletişiminde yaygın olarak kullanılan sözlü iletişim yöntemi ile yurtdışında kullanılan yazılı anket/form uygulaması yöntemlerinin birleştirilmesidir. Tezin hipotezi bu yöntemin peyzaj mimarının işini kolaylaştıracağı ve müşterinin memnuniyetini arttıracağıdır. Aynı zamanda bu yöntemin konut bahçesi tasarımı öncesinde ve sürecinde peyzaj mimarı ve konut sahibi/bahçe kullanıcısı/müşteri arasında bir iletişim aracı olduğu gibi herhangi bir anlaşmazlık ortaya çıkması durumunda yararlanılmak üzere bir sözleşme eki işlevi görüp göremeyeceği de sınanmıştır.

Tezin ana materyalini yurtdışında müstakil konut bahçesi peyzaj tasarımında müşteriyle iletişimde kullanılan benzer bilimsel çalışmalar ve formlar oluşturmuştur. Bu konuyu destekleyen yazılı, çizili ve görsel kaynaklardan yardımcı materyal olarak yararlanılmıştır.

Müstakil konut bahçesi peyzaj tasarımında peyzaj mimarı ve müşteriyle iletişiminde oluşabilecek sorunları çözmek ve mevcut durumu iyileştirmek için yöntem olarak çözümleme (analiz), bireşim, birleştirme (sentez), ve değerlendirme sürecini temel alan klasik araştırma yöntemi benimsenmiştir. Yöntem akışına göre çalışma; giriş, kuramsal temeller ve kaynak özetleri, materyal ve yöntem, bulgular ve tartışma, sonuç ve öneriler olmak üzere 5 bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm olan giriş bölümünde çalışmanın kapsamı, amacı, önemi ve tez planı açıklanmıştır. Kuramsal temeller ve kaynak özetlerinde sırasıyla insan çevre ve konut ilişkisi, konutların kısaca tarihsel gelişimi ve 21. yüzyıldaki konut tipleri, konut – konut bahçesi ilişkisi, bahçelerin tarihsel gelişimi, tarihte Türk evi ve bahçesi kısaca incelenmiş, insanlığın bahçe arzusu, peyzaj mimarlığı disiplini, katılımcı peyzaj tasarımı konularına değinilmiştir. İncelenen konut tiplerinden

müstakil konut bahçeleri seçilerek bu konut tipleri örneği üzerinden peyzaj tasarım aşamaları incelenmiştir. Müstakil konut bahçesi peyzaj tasarımı aşamalarının detaylandırıldığı bölümde konut bahçesi tasarlanırken bahçe kullanıcısı/müşteriyle iletişim yolları incelenmiştir. Bu iletişim yollarından biri olan anket uygulamalarının sözlü iletişimle birleştirilmesinin katılımcı peyzaj tasarımı sürecindeki işlevselliğine karar verilmiştir.

Toplanan tüm veriler işlenerek müstakil konutlarda izlenmesi gereken peyzaj tasarım aşamaları, tasarımın detayları üzerine farklı kaynakların irdelenip özetlenmesi ve bu bilgilerin ışığında müstakil konut bahçesi tasarımındaki tüm bileşenler ve detaylar belirlenmiştir. Birleştirme aşamasında elde edilen sonuçlara dayalı olarak rehber bir peyzaj tasarım formu oluşturmak amaçlanmış ve bunun için müstakil konut bahçesi peyzaj tasarım aşamalarından ve yurtdışında kullanılan peyzaj tasarım anketleri incelemelerinden yardım alınmıştır.

İncelenen firmalar çoğunla müstakil konutta yaşayan nüfusun fazla olması ve peyzaj mimarlığı firmalarının yoğunluğu nedeniyle ABD merkezlidir. Tasarım anketleri incelenen firmalar: Landscape Renovations (Afton, MN, ABD), Kellie Carlin Landscape Design (CA, ABD), Milieu Landscapeing (IL, ABD), Professional Landscape Associates (Schnecksvılle, PA, ABD), The Southern Landscape Group(NC, ABD), Boxhill & Co. (Tucson, AZ, ABD), Santa Rita Landscaping Inc. (Tucson, Arizona, ABD), Kehoe & Associates Inc. (Orillia, ON, Kanada), Mount Hood Gardens Inc. (Hood River, Oregon, ABD**),** Garden Revolution (Eastwood, NSW, Avusturalya), Land2c Landcape Architecture (Seattle WA, ABD), Yardzen (Sausalito, CA, ABD)'dır.

Detaylı incelenecek firmalar seçilirken birbirine benzer olan tasarım anketleri elenmiş, anketin kısalığı uzunluğu, soruların şekli (çoktan seçmeli ya da yazılı), soruların konu başlıkları sorulardaki peyzaj detayları konuları göz önünde bulunarak, birbirine çok benzer olan anketler elenmiş, bu birbirine benzer anketlere sahip olan firmalar içinden en kapsamlı olanlar seçilerek, çeşitlilik açısından anketler beş taneye indirgenmiştir.

Listedeki firmalar arasından detaylı analiz için seçilenler; Professional Landscape Associates, Kellie Carlin Landscape Design, Santa Rita Landscaping Inc., Mount Hood Gardens Inc., The Southern Landscape Group. firmalarıdır. Firmaların peyzaj tasarımı anketlerine Ek 1-2-3-4-5 ten ulaşılabilir.

Bu firmaların peyzaj tasarımı anketleri hem müstakil konut bahçesi peyzaj tasarımındaki bileşen ve detayları belirlemek için hem de sınamak için kullanılmıştır. Tüm bilgi toplama ve çözümleme aşamasının sonunda, hem kuramsal temellerden hem de yurtdışı kaynaklı peyzaj anketlerinden yararlanılarak, müstakil konut bahçesi peyzaj tasarımında müşteri ve peyzaj mimarının üzerinde konuşması gereken 34 ana başlık saptanmıştır. Tezin sonuç ürünü olarak hem müstakil konut bahçesi peyzaj tasarımında kullanmak üzere hem de diğer konut türlerinde de güncellenerek yararlanılmak üzere bu 34 maddenin çoğunluğunu içeren (kullanılmayan maddeler sonuç ve öneriler kısmında açıklanmıştır), oldukça detaylı, örnek bir peyzaj tasarım formu oluşturularak hem bu alanda çalışan profesyonellere, hem bahçe sahiplerine hem de bilimsel yazın alanına katkı sağlanmak amaçlanmıştır.

Son olarak; peyzaj tasarım formun bir iletişim yöntemi ve destekleyicisi olarak kullanılmasında, işlevselliğinin test edilmesi ve geliştirilmesinde, Türkiye'de Peyzaj Tasarım alanında kendini kanıtlamış profesyonel tasarımcı, uygulayıcı, planlamacı ya da akademisyen olan 10 peyzaj mimarının görüşleri, önerileri, katkıları, eleştirileri uzman kabul edilerek alınmıştır. Seçilen peyzaj mimarları başarılarıyla kendini kanıtlamış, uzun yıllardır sektörde başarılı projeler üreten, yarışmalarda başarıları olan profesyonellerdir. Görüşülen peyzaj mimarlarının tamamına yakını yıllardır faaliyet gösteren bir peyzaj mimarlığı firmasının kurucusu ya da yöneticisidir. Çalışma kapsamındaki görüşlerini almak ve anket uygulaması yapmak için 15 peyzaj mimarına ulaşılmış 10 kişiden yanıt alınmıştır. Yüz yüze görüşme yoluyla veya internet üzerinden ulaşılan peyzaj mimarları 7 soruluk bir anketi (Ek-6) yanıtlamış ve çalışmayla ilgili görüşlerini sözlü/yazılı olarak belirtmiştir bu veriler bulgular bölümünde paylaşılmıştır. 10 profesyonel peyzaj mimarının görüş ve önerileri değerlendirilerek, gerekli değişiklik ve geliştirmeler yapılıp peyzaj tasarım formuna son hali verilmiştir ve tez çalışmasındaki sonuç ve öneriler bölümünde paylaşılmıştır.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu bölümde ABD'de uygulanan peyzaj tasarım formları/anketlerinin detaylı ve karşılaştırmalı analizlerine ve uzmanlarla görüşmelere yer verilmiştir.

4.1 Yurtdışında Uygulanan Peyzaj Tasarım Formları/Anketleri İncelemeleri

Bu bölümde, incelenen yurtdışı kaynaklı müstakil konut bahçesi peyzaj tasarım anketlerinden, materyal ve yöntem bölümünde belirtilen yöntemle seçilen beş anket değerlendirilmiştir. Müstakil konut bahçesi peyzaj tasarımı aşamaları ve incelenen tasarım anketlerinden edinilen bilgilerle, müstakil konut bahçesi kullanıcısı (müşteri) ve o bahçeyi tasarlayacak olan peyzaj mimarının tasarım öncesinde ve tasarım sürecinde üzerinde durması gereken 34 genel konu başlığı belirlenmiştir. Bu genel başlıkların altındaki detaylar her konu başlığı için değişmekte olup, müşteriye, alana, peyzaj mimarına ve olanaklara göre sayısız seçeneğe çıkabilir. Detaylı incelenen beş anket, belirtilen genel konu başlıklarını içerip içermedikleri konusunda değerlendirilmiştir **(Çizelge 4.1)** ve anketlerdeki diğer ayırt edici olumlu veya olumsuz özellikler incelenmiştir.

Çizelge 4.1 Otuz dört konu başlığının yurtdışında uygulanan peyzaj tasarım anketlerinde incelenmesi

	Professional Landscape Associates	Kellie Carlin Landscape Design	Santa Rita Landscaping Inc.	The Southern Landscape Group (TSLG)	Mount Hood Gardens Inc.
Firma tanıtımı					x
Anketin amacı	x	x		x	x
Müşteri bilgileri	x	x	x		x
Bahçe kullanıcılarının bilgileri (sayı/yaş/özel ilgiler)		x		x	x
Evcil hayvanlar		x	x	x	x

Çizelge 4.1 Otuz dört konu başlığının yurtdışında uygulanan peyzaj tasarım anketlerinde incelenmesi (devam)

Bahçenin kullanılacağı dönemler (yıllık/mevsimlik/günlük)		x	x		x
Var olan peyzajdaki sorunlar/gereksinimler/istekler/dış mekân etkinlikleri	x	x			x
Bütçe/parasal olanaklar	x	x	x	x	x
Sınır elemanları				x	
Konut ve mimari stili		x		x	x
İç mekân dış mekân bağlantısı					x
Yer yüzeyi yapısı/eğim	x				
Görsel perdeleme/ manzara engelleme/gizlilik	x	x	x		x
Işık/gölge	x			x	x
Rüzgâr	x	x			x
Ses/gürültü		x			

Çizelge 4.1 Otuz dört konu başlığının yurtdışında uygulanan peyzaj tasarım anketlerinde incelenmesi (devam)

Koku		x		x	x
Bitkisel tasarım tercihleri	x	x	x	x	x
Yenilebilir bitkiler (meyve/sebze/ tıbbi aromatik bitkiler)		x	x	x	x
Yürüyüş yolları		x			
Yemek yeme/ dinlenme/otur-ma alanı		x	x	x	
Donatı elemanları	x	x	x		x
Yapısal malzeme				x	x
Su elemanları		x	x	x	x
Aydınlatma		x		x	x
Otopark			x		
Depo				x	x
Spor alanları			x	x	
Peyzaj tasarım biçimi (formal (düzenli)/ İnformal (düzensiz)/ karışık)	x				
Farklı peyzaj tarzları/stilleri		x	x	x	x

Çizelge 4.1 Otuz dört konu başlığının yurtdışında uygulanan peyzaj tasarım anketlerinde incelenmesi (devam)

Ekoloji ve sürdürülebilirlik		x	x	x	
Sulama ve bakım		x	x	x	x
Erişilebilirlik/ engelliler/ev-rensel tasarım		x			x
Diğer (müşterinin ankette bahsi geçmeyen ve söylemek istediği bir şey varsa bu bilginin alınması)			x		

Professional Landscape Associates (Ek-1) ABD'nin Pensilvenya eyaletinin Schnecksville bölgesindeki bir peyzaj mimarlığı firmasıdır. Firma, konut bahçesine peyzaj çalışmaları yaptıracak olan müşterisine hazırladığı anketi oldukça kısa tutmuştur. Ankete başlamadan önce kısaca anketin amacından bahsetmiş ve müşterinin adı ve e-posta bilgilerini almıştır. Müşterisine tüm bahçesinin ya da bahçesinin yalnızca belli bir bölümünün tasarım ve uygulamalarını yaptırtma seçeneği sunması, bu firmayı diğerlerinden ayıran bir özelliktir. İncelenen diğer anketlerde böyle bir soruya rastlanmamıştır. Müşterinin hoşuna giden peyzaj stilini sorarken seçenekler formal, informal ve bunların karışımı şeklinde üç seçeneğe indirilmiştir. Bitki tercihleri ve diğer peyzaj elemanlarında da seçenekler olabildiğince az tutulmuştur. Bu ankette amaç; müşterinin peyzajda sevdiği şeylerin bilgisini yüzeysel olarak almak, eğer varsa alandaki sorunları ve ayırılacak bütçeyi öğrenmektir. Alana ve kişiye özel bir peyzaj tasarımı yapabilmek için ankette alınan bilgiler yeterli değildir. Bunun yanında

Professional Landscape Associates'in anketi müşteriyi tasarım sürecine tam anlamıyla katmamaktadır.

Kellie Carlin Peyzaj Tasarımı firması ABD'nin Kaliforniya eyaletinin St. Helena bölgesinde yer almaktadır. Bu firma, tasarım anketinin (Ek-2) giriş kısmındaki müşteriyle sohbet şeklinde verilen bilgilerden bu tasarım anketinin müşteriye gönderilerek yanıtların alındığı bir sistemle uygulandığı çıkarımı yapılabilir. Bu yöntem, anketlerin kişiye özel hissettirmemesi konusunda eleştirilmiştir. Fakat kişinin peyzaj tercihleri ve alanın sorunları konusundaki detaylı sorular müşteriye özel hissettirmek ve alana özel bilgileri edinmek konusunda yardımcı olmaktadır. Anket konuşma dilinde yazılmıştır ve müşterinin anlamama olasılığı olan terimlerden kaçınılmıştır. Bu durum anketin yanıtlanmasını kolaylaştırmaktadır ve kişiyi sıkmamaktadır.

Görüşme yapılan ya da anketi uygulayan müşterinin gereksinim ve isteklerinin yanı sıra, bu ankette bahçeyi kullanacak diğer kişilerin kim olduklarına, yaşlarına ve evcil hayvanların bilgisine de yer ayrılmıştır. Anket var olan durum ve yeni peyzaj olmak üzere bölümlere ayrılıp, konutta değişiklikler yapılıp yapılmayacağı gibi peyzaj tasarımını fazlaca etkileyecek bir bilgi de alınmıştır. Yeni peyzajda istenen tasarım temaları kısaca açıklanarak müşteriye bilgi verilmiş ve kendisine yakın hissettiği görünümü işaretlemesi beklenmiştir. Bahçesinin peyzaj tasarımı yaptırtmak isteyen müşteriler çoğunlukla peyzaj stillerine ve detayları konularında bilgili değillerdir bu nedenle peyzaj stillerinin kısaca açıklanması yararlı olmuştur. Aynı zamanda tasarımın modu/ruhu için de, müşteriye peyzaj tasarımını etkileyecek birçok seçenek sunulmuştur. Soruların bir kısmı, özellikle bitki tercihleriyle ilgili sorular çoktan seçmeli değildir. Ankara Üniversitesi Zootekni Bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. Zahide Kocabaş'a danışılmış ve anketlerdeki çoktan seçmeli olmayan soruların anketi yanıtlayanlar tarafından boş bırakılma ya da yüzeysel yanıtlanma olasılığının fazla olduğu ve soruyu yanıtlamak konusunda anketin uygulandığı kişinin yönlendirilmesi açısından çoktan seçmeli soruların daha işlevli olduğu bilgisi alınmıştır.

Santa Rita Landscaping Inc. ABD'nin Arizona eyaletinin Tucson bölgesinde yer almaktadır. Bu anket (Ek-3) de müşteriye, alanın olduğu bölgede yaygın olarak kullanılan peyzaj stillerini kısaca özetleyerek, müşterinin tercihini belirtmesini istemiştir. Farklı dış mekân odalarındaki kullanımları tek bir soruda birleştirerek müşteriye istediği dış mekân etkinliklerini ve peyzaj elemanlarını seçenekler vererek sormuştur. Müşterinin istenen veya istenmeyen bitki türleri konusunda bir liste sunmasını beklemiştir fakat müşterilerin büyük çoğunluğunun bitki türleri hakkında detaylı bilgisi bulunmamaktadır

Bu ankette müşteriye, ankette yer almayan ancak müşterinin eklemek istediği şeylerin sorulması, herhangi belirtilmeyen bir istek kalmaması açısından yararlıdır. Her konut, her bahçe ve her müşteri farklı olduğu için bir ankette her konu ele alınmaya çalışılsa bile mutlaka alana ve kullanıcısına özgü ek bilgilere gerek duyulacaktır.

The Southern Landscape Group ABD'nin Kuzey Carolina eyaletinin Aberdeen bölgesinde bulunmaktadır. Firmanın peyzaj tasarımı anketinde (Ek-4), peyzajın yönü, akaçlama(drenaj) gibi bilgiler müşteriye sorulmuştur. Bu gibi bilgiler müşteriden alınsa da peyzaj mimarının alan analizi aşamasında yine kontrol etmesi gerekecektir. Müşteriden alınabilecek birçok kişisel ve alanla ilgili istek ve gereksinim bilgisi varken, peyzaj mimarının alan veri saptama aşamasında inceleyeceği verileri müşteriye sormak gerekli değildir. Aynı şekilde drenaj konusu, bu konuda müşterinin gözlemleri olsa da olmasa da, uzun vadede kendini gösterebilecek sonuçlar düşünülerek bahçenin tüm bölümlerinde çözümlenmelidir.

TSLG firması yapı materyalleri konusunda müşteriye detaylı olarak seçenekler sunmuştur. Bu, çoğunlukla materyal bilgisi kısıtlı olan müşterinin materyalleri tanıması ve ne istediğini belirlemesi açısından olumludur.

Mount Hood Gardens Inc. firması ABD'nin Oregon eyaletinin Hood River bölgesinde yer almaktadır. Mount Hood Gardens Inc. firması, anketinde (Ek-5) firma tanıtımı ve açıklamalara bir sayfa kadar bir alan ayırmıştır. Anket öncesinde firmanın kısaca kendini tanıtması hem firmanın tanınırlığı hem de müşteriyle bağ kurma açısından

olumlu olsa da bunun için gereğinden fazla alan ayırmak müşterinin sıkılmasına neden olacaktır.

İncelenen anketlerde çoğu firma anket sorularını olabildiğince kısa tutmaya çalışırken hatta bazen bir soru sormak yerine sormak istediği şeyi tek kelime olarak yazarak soru işareti koyarken Mount Hood Gardens Inc.firması hemen hemen her soru için birkaç satırlık bir açıklama yapıp müşterinin sorunun ilgili olduğu konuyu gözünde canlandırabilmesine olanak tanımıştır. Bu durum anketin uzunluğunu arttırsa da, peyzajla ilgili detaylı bilgisi olmayan müşteriler için olumlu bir uygulamadır.

Kısa anketlerde pek çok konu yüzeysel olarak incelenmekte ve bu durum müşterinin tasarım sürecine katılmasını zorlaştırmaktadır. Ayrıca kısa anketler müşteriyi tanımak ve isteklerini ve zevkini çözümlemek konusunda yetersiz kalmaktadır. Anketlerin kısa tutulması konusunda bir baskı olmadığında rüzgar, ışık, sulama detayları, ekoloji, engelliler gibi çok önemli konulara da değinilebilmektedir. Örneğin Mount Hood Gardens Inc firmasının anketinin 14. sorusunda tekerlekli sandalye erişiminin gerekliliği konusu müşteriye sorulmuştur. Fakat görece daha kısa olan diğer anketlerde bu konuya değinilmemiştir. Aynı şekilde geri dönüştürülmüş materyal konusu da bu firmanın sorularına katılmamıştır.

Peyzajın aslında iç mekânın bir uzantısı olduğu ve iç mekândaki bazı materyal ya da ögelerin dış mekânda da yinelenmesinin iç mekân ve dış mekân bağlantısını güçlendireceği bilgisi de bu ankette verilmiştir. İç mekândan bakıldığında istenilen bahçe görüntüsünün önemine de değinilmiş, bu konuda müşterinin istekleri değerlendirilmek üzere soru olarak eklenmiştir.

“Ödünç alınmış manzara” gibi peyzaj terimlerini müşteriye tanımlanıp peyzaj konusundaki bilgisi arttırılırken, katılımcı peyzajda sözü geçen “karşılıklı bilgilendirme” yapılmıştır.

Mount Hood Gardens Inc. firmasının anketinde soru tiplerinin başlıklarla ayırmak yerine uzun ve içinde tanımlar ve betimlemeler geçen sorulardaki anahtar sözcükler

büyük harflerle yazılarak vurgulanmıştır. Bu durum müşterinin ve anketi değerlendirecek olan tasarımcıların işini kolaylaştırmaktadır. Yine de birkaç sayfadan uzun olan anketlerde düzen sağlanması açısından başlıklandırma daha etkili olabilmektedir.

Peyzaj tasarım ve uygulama sürecini en az müşterinin istek gereksinim ve estetik zevkleri kadar şekillendirecek olan şey müşterinin bahçesinin peyzaj tasarımı için ayıracağı bütçedir. Sözü geçen peyzaj mimarlığı firmalarının hepsinde bütçeyle ilgili bir soruya yer verilmiştir. Detaylı incelemeye katılmayan bazı firmalar tercih etmese de çoğu firma tasarım öncesinde bütçe konusunu konuşma taraftarıdır.

Kimi anketlerde giriş kısmında firma tanıtılırken kimi anketler zaten firmanın web sitesinde yer aldığı için firma tanıtımına anket içerisinde gerek duyulmamıştır. Çoğu ankette giriş kısmında anketin amacı ve edinilen bilgilerin nerelerde kullanılacağı özetlenmiştir. Anketin amacından bahsedilirken çoğunlukla müşteriyle sohbet eder gibi, içten bir dil kullanılmıştır. Bu durumun müşteriyle bağ kurmayı kolaylaştırmak gibi olumlu yanları varken, daha profesyonel görünmek isteyen kişi veya kurumların daha resmi bir dil kullanmasında yarar vardır. Bu, peyzaj mimarının ya da peyzaj mimarlığı firmasının bırakmak istediği izlenime göre değişebilir.

İncelenen tasarım formlarında peyzaj tasarımı ile ilgili çok detaylı bilgilere yer verilmediği, yalnızca kullanıcının genel beklentilerini anlamaya yönelik bir anket çalışması yapıldığını gözlemlenmiştir. Çoğu tasarım formunda sorulardan sonra seçenekler belirtilmemiş ve yanıt müşterinin peyzaj konusundaki yeterli olup olmadığından emin olunmayan bilgisine bırakılmıştır.

Anketlerin kısalığı müşterileri sıkmamak açısından bir kolaylık olsa da, müşterinin tasarım detaylarıyla ilgili fazla bilgi edinmemesi, belki hayatı boyunca kullanacağı bahçesinin tasarım sürecine katılımını sınırlandırmaktadır. Bu da bahçesini benimsemesini zorlaştırmakta, peyzajla ilgili öğrenebileceklerini kısıtlamakta ve kendi bahçesini benimseme şansını azaltmaktadır. Bahçesinin tasarım sürecinin olabildiğince çok detayı ile ilgili karar verme sürecine katılan müşteri ise hem bahçesine olan bağlılık

duygusunu kuvvetlendirmekte, peyzajla ilgili bilgiler edinip, doğaya ve ekoloji ye karşı hassasiyetini arttırmaktadır. Müşterinin tasarım sürecine katılımı ortaya çıkan sonuç ürünün hem müşterinin hem de peyzaj mimarının tüm beklentilerini karşılanmama olasılığını arttırmaktadır. Tamamlanmış olan bahçedeki beğeni oranının yüksek olması, sonradan yapılacak olan ekleme ve değişiklik gereksinimlerini azaltıp aynı zamanda ekoloji ve sürdürülebilirliğe de katkı sağlamış olacaktır.

Tasarım anketlerinin geneline bakıldığına 4 konu başlığı saptanabilir.

1- Peyzaj mimarlığı firması ve tasarım anketinin gerekliliğiyle ilgili bilgi
2- Müşterinin kişisel bilgileri
3- Alanın var olan durumuyla ilgili genel bilgiler
4- Müşterinin alanla ilgili gereksinim, istek ve tercihleri

Bu aşamaya kadar edinilen bilgilerden, işlevsel ve kolaylaştırıcı bir tasarım anketi elde etmek amacıyla çıkarım yapıldığında şu sonuçlara ulaşılmaktadır;

Birinci başlık olan peyzaj mimarlığı firması ve tasarım anketinin gerekliliğiyle ilgili bilginin olabildiğince kısa ve öz tutulması müşteriyi sıkmamak açısından yararlı olacaktır. İkinci kısım olan müşterinin kişisel bilgilerinde yine gereksiz detaya girilmemeli, müşterinin peyzaj tasarımında işe yarayabilecek olan kişisel bilgileri alınmalıdır. Alanın var olan durumuyla ilgili genel bilgiler kısmında, peyzaj mimarının alan analizi aşamasında kendi edineceği detay bilgiler sorulmamalıdır. Alanın yaklaşık genişliği, şu an nasıl ve ne amaçla kullanıldığı ve müşterinin kendi bahçesini nasıl gördüğüyle ilgili genel bilgiler edinilmelidir. Dördüncü başlık olan "Müşterinin alanla ilgili gereksinim, istek ve tercihleri" ve alt başlıklarına ek olarak, müstakil konut bahçesi peyzaj tasarımı aşamalarında bahsi geçen peyzaj aşama ve elemanlarından yararlanılarak, peyzaj tasarımda önemli yere sahip olan şu maddelerle ilgili detaylı sorular eklenebilir: bitkisel peyzaj, yapısal peyzaj, donatı elemanları, yapısal malzeme tercihi, peyzaj tasarım stili, peyzaj formu (formal/informal/karışık), görsel istekler, eğim, ışık/gölge, rüzgar, ses, su ögeleri, sınır elemanları, konutun mimari stili, iç mekan dış mekan ilişkisi, yenilebilir bitkiler (meyve/sebze/tıbbi aromatik bitkiler), yürüyüş yolları, yeme-içme, dinlenme/oturma alanı, su elemanları, aydınlatma, otopark, depo,

spor alanları, ekoloji ve sürdürülebilirlik, sulama ve bakım, erişilebilirlik/engelliler, diğer…

İncelenen peyzaj tasarım anketlerinde İngilizce "questionnaire" kelimesi kullanılmıştır. Bu kelimenin Cambridge sözlüğüne göre tanımı, "bir şey hakkında bilgi toplamak için farklı insanlara sorular sorular listesi" olarak geçmektedir. Türkçeye anket kelimesi Fransızcadan geçmiştir ve Türkçe karşılıkları "sormaca", "kamuoyu yoklaması", "soruşturu", "konuyla ilgili bilgilerin özgün yazılı sorular yoluyla ve bir mülakatçı aracılığıyla kişilerden elde edilmesi esasına dayalı bir veri toplama biçimi." dir. Anket sözcüğünün Türkçe ve İngilizce tanımlarında soruların birden fazla kişiye sorulup bilgi toplanması anlamı baskındır. Anket kelimesine bir alternatif olarak "form" kelimesini incelendiğinde bu kelimenin de Türkçeye Fransızcadan geçtiği ve "biçim, şekil", "bir şeyin istenilen ve olması gereken durumu." anlamlarının yanı sıra "istenilen şeylerin yazılması, doldurulması için hazırlanmış basılı belge" anlamı vardır. Bu bağlamda "form" kelimesi müstakil konut bahçesi peyzaj tasarımı yapılacak müşterinin yanıtladığı soruların olduğu belgeyi daha doğru tanımlamaktadır. Çünkü bu belgeyi aile üyeleri birlikte yanıtlayacaklarsa bile her soru için ortak bir yargıya varmaları gerekecektir ve bu durum belgenin bir bahçe için tek bir tane olacağını, yani birden fazla kişiye sorulup bilgi toplanmayacağını gösterir. Bu nedenle, sonuç ve tartışma bölümünde, anket kelimesi yerine form kelimesi tercih edilecektir ve bu bölümdeki incelemelerden edinilen bilgilerden yararlanılarak oluşturulmuş bir peyzaj tasarım formu ve bu tasarım formunun uygulanma şeklinden bahsedilecektir.

4.2 Uzman Görüşleri

Bu bölümde; tez çalışması kapsamında hazırlanan ve sonuç ve öneriler bölümünde son hali paylaşılan örnek "peyzaj tasarım formu" ve bu formun işlevselliği konusunda anket uygulanan 10 uzman peyzaj mimarının yanıtları, görüşleri ve önerileri irdelenmiş ve paylaşılmıştır. Uzman peyzaj mimarlarına uygulanan anket **Çizelge 4.2**'de verilmiştir.

Çizelge 4.2 Uzman peyzaj mimarlarına uygulanan anket örneği

MÜSTAKİL KONUT BAHÇESİ PEYZAJ TASARIMINDA PEYZAJ MİMARI VE EV SAHİPLERİNİN İLETİŞİMLERİNİN SAĞLANMASI VE BEKLENTİLERİNİN BELİRLENMESİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı yüksek lisans programında Prof. Dr. Oğuz Yılmaz danışmanlığında yürütülen, müstakil konut bahçesi tasarımında peyzaj mimarı ve müşterilerin iletişimini güçlendirmek, müşterinin beklentilerini anlamak, müşteriyi tasarım sürecine dâhil etmek amaçlarıyla hazırlanan tez çalışması için, profesyonel peyzaj mimarlarının bu konudaki görüş ve önerilerini almak amaçlı hazırlanmış bir ankettir.

Zeliha Irmak Bilir | Peyzaj Mimarı

Ad Soyad: _____
Firma/Üniversite: _____

1. Müstakil konut bahçesi peyzaj projelerinde müşterinin beklentilerini öğrenmek için hangi yöntem ya da aracı kullanmaktasınız?
a) Yüz yüze görüşme
b) Anket / "checklist form" uygulamak
c) Diğer. (Lütfen belirtiniz: _____)

2. Müstakil konut bahçesi peyzaj projelerinde müşterinin beklentilerinin karşılanması açısından tasarım sürece katılımı konusunda ne düşünürsünüz?
a) Müşteri, beklentilerini detaylıca belirterek tasarım sürecine katılmalıdır.
b) Müşteri genel beklentilerini belirtip işi peyzaj mimarına bırakmalıdır.

3. Müşteriye, müşteriyi tasarım sürecine dâhil etmek, daha iyi anlamak ve karşılıklı olarak beklentileri karşılamak amaçlı, detayı bir anket/tasarım formu uygulaması yapmak işinizi kolaylaştırır mı?
a) Evet
b) Hayır

4. Ekte verilen peyzaj tasarım formundan elde ettiğiniz bilgiler tasarımınıza katkı sağlar ve yönlendirir mi?
a) Evet
b) Hayır

5. Ekte verilen peyzaj tasarım formu tasarımınızın başarısını arttırır mı?
a) Evet
b) Hayır

6. Ekte verilen peyzaj tasarım formunun bir sözleşme eki işlevi görmesi ve böylece başta belirlenen kararların yazılı olarak saklanmış olması sizin için bir güvence oluşturur mu?
a) Evet
b) Hayır

7. Eğer varsa, ekteki peyzaj tasarım formuna eleştiri ve önerilerinizi paylaşır mısınız?
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

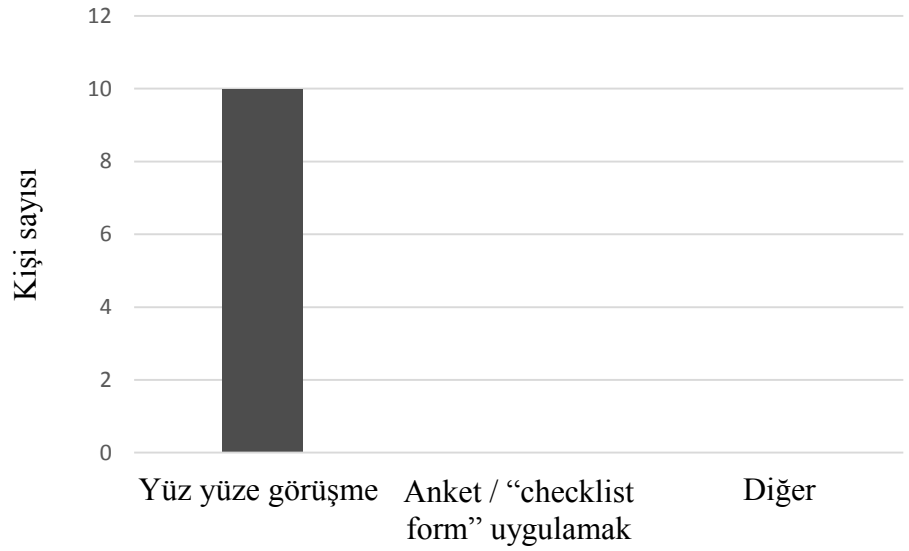
10 uzman peyzaj mimarının çoktan seçmeli olan anket sorularına verdikleri yanıtlar **Çizelge 4.3**'te verilmiştir;

Çizelge 4.3 Uzman peyzaj mimarlarının çoktan seçmeli olan anket sorularına verdiği yanıtlar

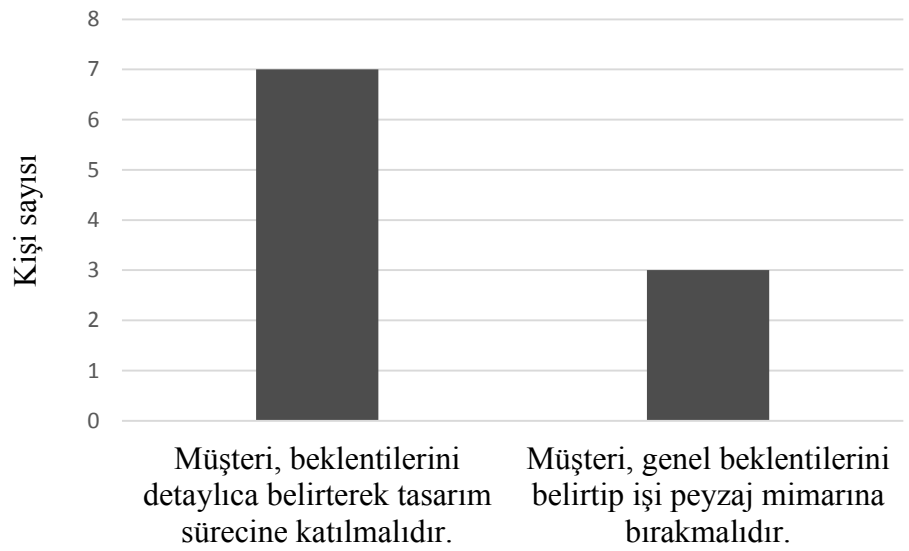
	Pm1	Pm2	Pm3	Pm4	Pm5	Pm6	Pm7	Pm8	Pm9	Pm10
1	a	a	a	a	a	a	a	a	a	a
2	b	a	a	b	b	a	a	a	a	a
3	b	a	a	a	b	a	a	a	a	a
4	b	a	a	a	a	a	a	a	a	a
5	b	b	a	a	b	a	a	a	a	a
6	b	b	a	a	a	a	a	b	b	b

Görüşülen peyzaj mimarlarının tamamı müstakil konut bahçesi peyzaj tasarımı öncesinde müşterileriyle yüz yüze görüşme yöntemini kullanmaktadır **(Şekil 4.1)**. Kimi peyzaj mimarları yüz yüze görüşmelerini kendi portfolyoları ya da başka peyzaj çalışmalarının görselleriyle desteklemektedir. Görüşülen peyzaj mimarları içinde bir anket, checklist ya da peyzaj tasarım formu benzeri bir çalışmayı uygulayan yoktur. Buna rağmen 10 peyzaj mimarından 8'i örnek peyzaj tasarım formu benzeri bir formun işlerini kolaylaştıracağını düşünmektedir **(Şekil 4.2)**. Peyzaj tasarım formunun işlerini kolaylaştırmayacağını düşünen 2 peyzaj mimarı da, müşterinin tasarım sürecine detaylıca katılmamasını, yalnızca genel beklentilerini belirtip geri kalan işi peyzaj mimarına bırakması fikrini savunmaktadır. Bu şekilde düşünen bir diğer peyzaj mimarı ise, müşterinin yalnızca beklentilerini detaylı olarak değil de genel olarak belirtmesini istese de, peyzaj tasarım formunun işini kolaylaştırabileceğini belirtmiştir **(Şekil 4.3).** 10 peyzaj mimarından 9'u peyzaj tasarım formundan elde edilen bilgilerin tasarımlarına katkı sağlayıp yönlendireceğini belirtmiştir **(Şekil 4.4)**. 10 peyzaj mimarından 7'si peyzaj tasarım formunun tasarımlarının başarısını arttıracağını belirtirken, 3 peyzaj mimarı, tasarımın başarısının peyzaj mimarının bilgi, deneyim ve yeteneğine bağlı olduğunu düşünmektedir **(Şekil 4.5)**. Peyzaj tasarım formunun bir sözleşme eki olarak kullanılmasının güvence oluşturup oluşturmaması konusunda ise 5 peyzaj mimarı güvence oluşturur derken 5 peyzaj mimarı güvence oluşturmayacağını düşündüğünü belirtmiştir **(Şekil 4.6)**.

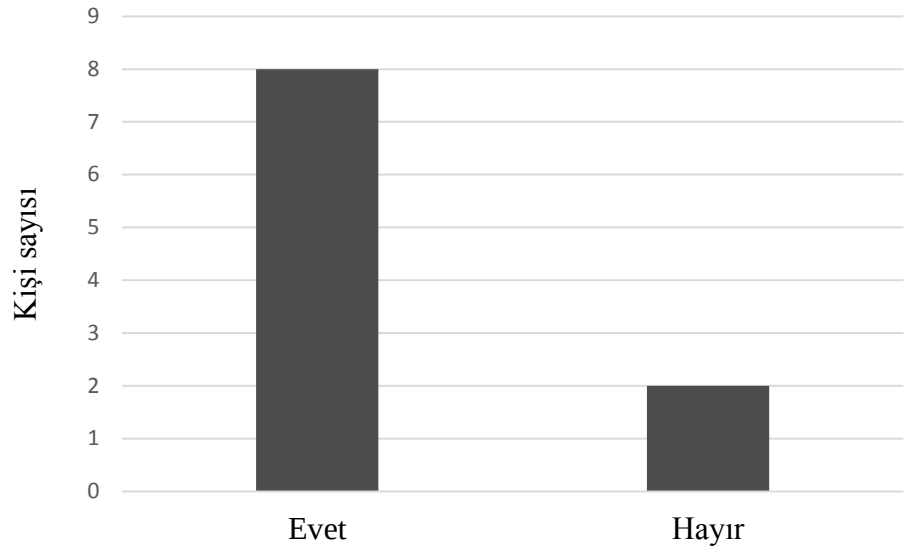
Uzmanlara uygulanan anketteki 6 çoktan seçmeli sorunun yanıt oranları ise aşağıdaki grafiklerde verilmiştir;



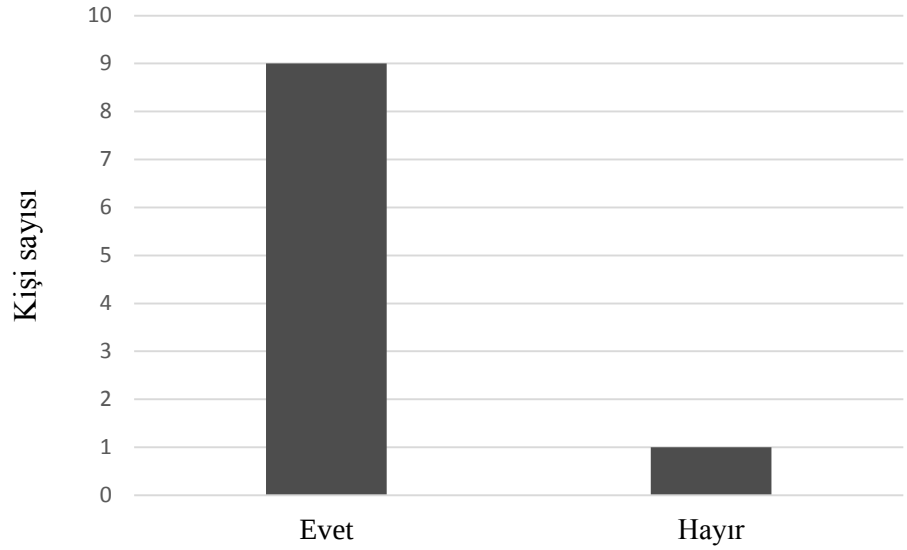
Şekil 4.1 Müstakil konut bahçesi peyzaj projelerinde müşterinin beklentilerini öğrenmek için, peyzaj mimarı tarafından kullanılan yöntem



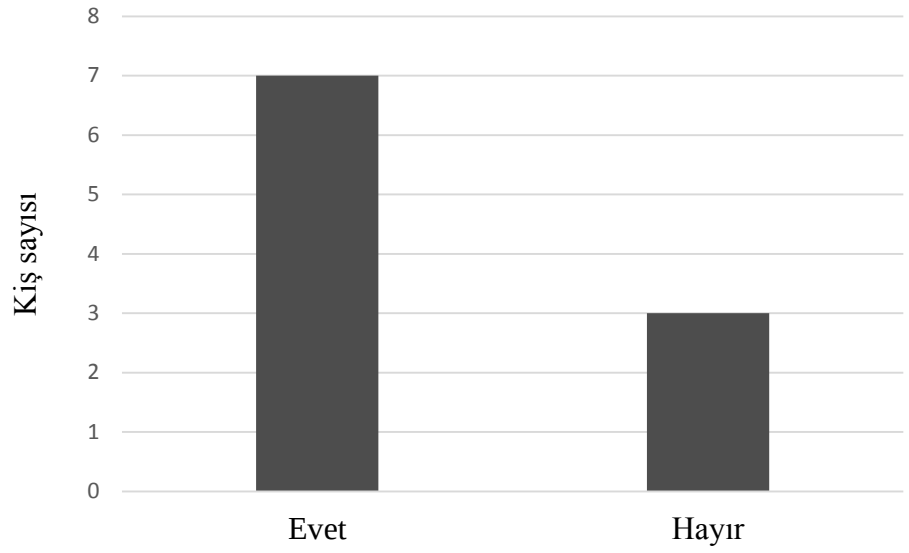
Şekil 4.2 Müstakil konut bahçesi peyzaj tasarımı projelerinde müşterinin beklentilerinin karşılanması açısından, müşterinin tasarım sürece katılımı konusundaki görüşler



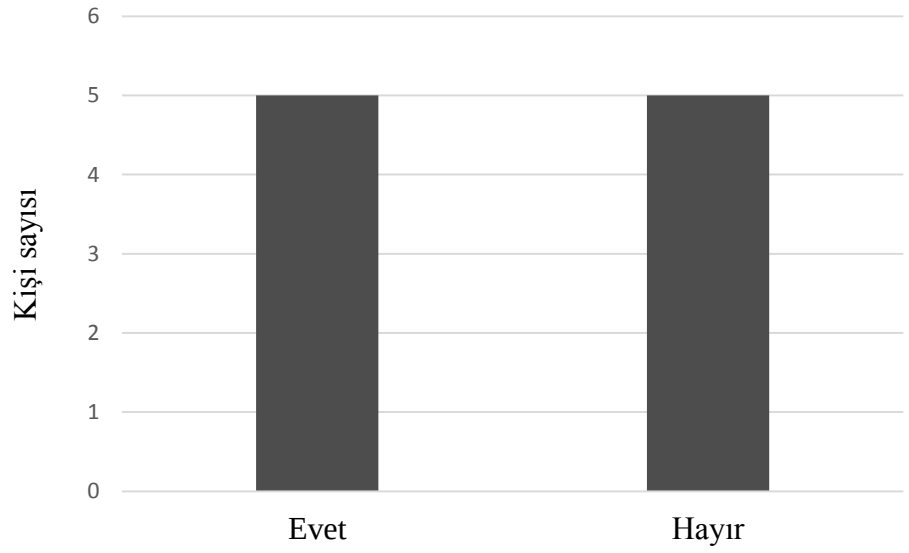
Şekil 4.3 Müşteriye, müşteriyi tasarım sürecine dâhil etmek, daha iyi anlamak ve karşılıklı olarak beklentileri karşılamak amaçlı, detaylı bir anket/tasarım formu uygulaması yapmak işinizi kolaylaştırır mı?



Şekil 4.4 Örnek peyzaj tasarım formundan elde ettiğiniz bilgiler tasarımınıza katkı sağlar ve yönlendirir mi?



Şekil 4.5 Örnek peyzaj tasarım formu gibi bir form tasarımınızın başarısını arttırır mı?



Şekil 4.6 Örnek peyzaj tasarım formunun bir sözleşme eki işlevi görmesi ve böylece başta belirlenen kararların yazılı olarak saklanmış olması sizin için bir güvence oluşturur mu?

Uzman peyzaj mimarları ile yapılan görüşmelerde müstakil konut bahçesi peyzaj tasarımında peyzaj tasarım formu uygulaması konusunda ve tez çalışması kapsamında hazırlanan örnek peyzaj tasarım formu için alınan görüş, öneri ve yorumlar aşağıda verilmiştir;

Peyzaj mimarı 1 (Pm1)

Pm1'den, müstakil konutunun bahçesinin peyzaj tasarımını yaptırmak isteyen kişilerin peyzaj mimarının bilgisine ve deneyimine güvenerek ona/firmaya ulaştığı bu nedenle çoğunlukla tasarıma karışmaktansa bu konuda uzman olan peyzaj mimarına güvenmeyi yeğledikleri bilgisi alınmıştır. Pm1, bu tip müşterilerin bahçesinin tasarımı için, tez kapsamında hazırlanan örnek peyzaj tasarım formu gibi bir çalışmayı yanıtlamaya zaman ayırmak istemeyeceğini öngörmektedir. Formun bir iki sayfalık olmasının yararlı olabileceğini fakat bir iki sayfalık formdaki bilgilerin de sözlü görüşme yoluyla daha iyi alınabileceğini düşünmektedir. Pm1, müstakil konut bahçeleri için sözlü görüşme yöntemini izlemektedir ve bu görüşmelerin "bazen 1 dakika bazense günlerce" sürebildiğini belirtmiştir.

Bazı müşterilerin tasarım ve uygulama sürecinin detaylarına olabildiğince katılmak istediklerini ve bu durumun peyzaj mimarının işini zorlaştırabileceği, hazırlanan peyzaj tasarım formunun belki bu tarz müşterilerde daha yararlı olabileceği belirtilmiştir. Pm1, zaten bahçesi konusunda ne istediğini bilen müşterilerin peyzaj mimarına gelmeyi tercih etmeyeceklerini, bahçesini yaptırtmak için peyzaj mimarına gelenlerin peyzaj mimarının fikirlerine gereksinim duyduğunu söylemiştir. Bu nedenle peyzaj mimarının, müşterinin genel isteklerini öğrenip sonrasında müşteriyi yönlendirme yeteneğinin önemini vurgulamıştır. Müşterilerin her zaman en iyi ürünü en düşük fiyata almak istediği, bunun olası olmadığı ve peyzaj mimarının sözlü inandırma yeteneklerinin de bu aşamada çok önemli olduğu belirtilmiştir. Aynı zamanda müşterinin ekolojik olarak sorun yaratabilecek, işlevsel olmayan ya da görsel olarak hoş durmayacak istekleri olması durumunda peyzaj mimarının bu işte uzman olduğunu belirtir şekilde, müşteriye nedenler vererek, ekolojik, işlevsel ve görsel olarak iyi olacak olan tasarım ve uygulamada ısrarcı olması gerekliliği belirtilmiştir.

Peyzaj mimarlarının ya da peyzaj mimarlığı firmalarının bir tanıtım dosyasının (portfolyo) ve tasarım tarzının olduğundan ve hemen her projede bu tarza benzerliği olan tasarım çalışmaları yapılmasının peyzaj mimarının ya da firmanın kimliği açısından daha etkili olacağı düşünülmektedir. Firmanın önceki projelerinin ya da başka

görsellerin müşteriye gösterilerek neleri sevdiği ve sevmediği bilgisinin alınmasının etkili bir yöntem olduğu belirtilmiştir. Müşterinin isteklerinin peyzaj mimarının tarzının çok dışında olmasının ya da peyzaj mimarının kendisinin hoşlanmayacağı tasarımları yapmasının peyzaj mimarının kimliğine zarar vereceği düşünülmektedir. Pm1, henüz yeterince deneyimli olmayan bir peyzaj mimarının bu peyzaj tasarım formunu kullanması durumunda işin içinden çıkılması zor bir duruma gelebileceğini, uzman peyzaj mimarlarını içinse müşterilerin genel beklentilerini aldıktan sonra müşterinin sürece katılımındansa, müşterinin peyzaj mimarı tarafından yönlendirilmesi yönteminin daha işlevsel olduğunu düşündüğünü belirtmiştir.

Müşterinin peyzaj konusunda bilgisinin olmamasının, onun detaylı bir peyzaj tasarım formunda tutarlı yanıtlar vermesini zorlaştıracağını ve eğer peyzaj mimarının müşterinin isteklerini sorgulamadan uygularsa sonuç ürünün estetik ve işlevsel olmayacağını ve müşterinin de bu durumdan hoşnut kalmayacağını düşünmektedir. Tasarım formunu bir sözleşme eki olarak kullanmaktansa üç boyutlu görselleştirmelerin kullanılmasının daha etkili olduğu fakat birebir çizimlerde bile peyzaj uygulaması sonrası müşterinin onayladığı görsellerin uygulanmış şeklinden memnun kalmadığı birçok durum olabildiği belirtilmiştir. Müstakil konut bahçesi peyzaj tasarım ve uygulama aşamalarında ve sonrasında sık sık sorunlarla karşılaşıldığı ve bu sorunlarında sürecin bir parçası olduğu belirtilmiştir. Sözleşmede sözü geçenler uygulandıktan sonra müşterinin hoşnut kalmadığı ya da eklemek istediği peyzaj elemanları olursa bunların ek bir ücretle yapıldığı belirtilmiştir. Bu nedenle peyzaj tasarım formunun sözleşme eki olarak kullanımın işlevsel olmayacağı görüşündedir

Peyzaj mimarı 2 (Pm2)

Pm2, müstakil konut bahçesi tasarımında dikkat edilmesi gereken konulara ilişkin olarak; değinilen başlıkların işlevsel olduğunu ancak materyal tercihi gibi bazı konuların çok detaylandırıldığını, bu kadar detaylı bilgi istemek yerine müşterilerin eğilimlerini anlamak adına formun biraz daha esnekleştirebileceğini düşündüğünü belirmiştir.

Peyzaj mimarı 3 (Pm3)

Pm3, konut bahçelerinde peyzaj uygulaması ağırlıklı çalışan uzman bir peyzaj mimarıdır ve müşterilerle görüşmeden önce alanın durum/vaziyet planını istediğini ya da görüşme öncesinde müstakil konut bahçesine giderek alanın planını çıkardığı, böylece müşteriyle görüşmeden önce alan, alanın sorunları ve potansiyelleri hakkında bir fikir sahibi olabildiğini belirtmiştir. Bu yöntemi, peyzaj tasarım formunu uygulayacak olan peyzaj mimarına da form uygulaması öncesinde önermektedir. Pm3, hazırlanan örnek peyzaj tasarım formunun daha da detaylandırılabileceğini ve alanı gördükten sonra aslında peyzaj tasarım formundaki soruların birçoğunun eleneceğini bunlar yerine yeni sorular gelebileceğini belirtmiştir. Örneğin bir kapalı site içinde olan bir müstakil konutun sınırları belirlenmiş ve yapılmış olabilir, bu durumda bu müstakil konut bahçesi için sınır elemanlarıyla ilgili sorular işlevsiz kalır. Ya da müstakil konut bahçesi çok küçükse, bu alana bir yüzme havuzu yapılması olası değilse, bahçe sahibine bu ve benzeri sorular da sorulması gerekmeyebilir. Peyzaj mimarının müşteriyle görüşme öncesinde güncellediği peyzaj tasarım formunu, müşterisine görüşme öncesi göndermesindense, müşterisiyle yüz yüze görüşme sırasında uygulamasının yararlı olacağı belirtilmiştir.

Pm3, müşterilerin peyzaj mimarının fikrine gereksinim duyduğu için ona gelmiş olsa da, her zaman bahçelerinin peyzaj tasarımı hakkında belli istek ve gereksinimlerinin olduğunu belirtmiştir. Bu istek ve gereksinimler eğer başlangıçta konuşulmazsa sonraki aşamalarda zamana yayılmış bir şekilde konuşmak gerekmektedir. Kimi müşterilerin peyzaj tasarımı konusunda fikir belirtmeyip peyzaj mimarına "size bırakıyorum" diyebildiğini, fakat uzun süreçte bu müşterilerin de tasarım sürecine katılmak istediğini ve başka konuşulmayan detayların sorun olabildiği belirtilmiştir. Kimi zaman da müşteriler çok yoğun olduğunda, müşterilerin yardımcısı olan bir yakını, gereksinim ve isteklerin detaylandırılması konusunda peyzaj mimarına yardım etmektedir. Fakat Pm3 her projede, her durumda müşteriyi tanımanın, istek ve gereksinimlerini detaylıca bilmenin çok önemli olduğunu düşünmektedir ve bu nedenle peyzaj tasarım formunun bu süreçte oldukça yardımcı olabileceğini belirtmiştir.

Bunun yanında müşteriyi tanımanın, doğru anlamanın, kişisel zevklerini öğrenmenin son derece önemli olduğu vurgulanmıştır. Bahçenin yalnızca bir sanat eseri değil, kullanılacak bir mekân olmasından ve kullanacak kişinin bu alanın sahibi olmasından dolayı, bu mekânın öncelikle işlevsel, daha sonra ise müşterinin isteklerine uygun bir şekilde tasarlanıp uygulanmasının önemi belirtilmiştir. Her müşterinin ve her alanın farklı beklentilerinin olduğu, peyzaj mimarının bilgisi ve deneyimiyle müşterinin beklentilerini çakıştırma becerisinin önemi vurgulanmıştır. Pm3'e göre, müşterinin isteklerinin bazen uzun vadede sıkıntı çıkarabileceği, bunun için peyzaj mimarının gerekli açıklamaları yapmasını ve fikirleri çok değerli olsa da müşterinin her istediğinin uygulanamayacak olmasının kendisine açıklanması gerekmektedir. Bu konudaki sorunların önüne geçmek için de peyzaj tasarım formunda sorulacak soruların ve konuşulacak konuların her müşteri ve her bahçe öncesi güncellenip görüşmeye o şekilde gidilmesi önerilmiştir. Peyzaj tasarım formundaki yanıtların daha sonra gereksinim programına aktarılmasının da proje sürecini kolaylaştıracak bir yönü olduğu belirtilmiştir.

Müstakil konut bahçesi projelerinde bütçe konusunun oldukça önemli olduğu, aslında bütçenin tasarım aşaması öncesinde konuşulması gerektiğini fakat bu konunun Türkiye'deki ticaret şekli nedeniyle sakıncalı olduğu belirtilmiştir. Uzman peyzaj mimarının belirttiğine göre; yurtdışındaki peyzaj tasarım anketinde bütçe sorusunun varlığı önemli ve işlevsel olsa da Türk müşteriler güvenlik gerekçeleri ile bahçesi için ne kadar bir bütçe ayırdığını saklamaya eğilimlidir ve peyzaj mimarının tasarım aşamasında uygulama için aşağı yukarı bir fiyat belirtmesi de daha sonra bu fiyatın üstünde bir maliyet çıkarsa çeşitli olumsuzluklara neden olmaktadır. Bunun yanında, Pm3 tasarım daha tamamlanmamışken uygulama için bir fiyat vermenin çok güç olduğunu belirtmiştir. Bunun nedeni olarak ise her konut tipinin, her alanın, her müşterinin gereksinimlerinin farklı olduğu söylenmiştir. Örnek olarak da kimi bahçelerin site içinde olması nedeniyle yapım aşamasında uygulamaya izin verilen saatler konusunda sitenin kurallarına uyulması gerektiğini, kimi site yönetiminin gürültü olacağı gerekçesi ile erken saatlerde, akşam 6'dan sonra ve hafta sonları çalışmaya izin vermediğini ve bunun hem süreyi hem maliyeti uzatabildiği söylenmiştir. Başka bir örnek ise sınırları bir duvarla çevrili müstakil konut bahçeleri içindir. Bu bahçelere tek

bir yerden giriş olduğu için malzemeleri bahçenin içine taşımak, sınırları olmayan bir bahçeye kıyasla çok daha uzun zaman ve iş gücü istemektedir. Ya da kimi bahçelerin yakınlarına büyük iş makinelerinin girememesi bu durumda tüm malzemelerin küçük araçlarla çok seferde taşınması ve bu durumun %25'e kadar maliyeti arttırabilmesi de verilen örnekler arasındadır. Pm3'e göre bunlar gibi birçok neden, proje tamamlanıp da keşif-metraj çıkarılmadan bir fiyat aralığı verilmesini zorlaştırmaktadır. Bu aşamalardan sonra çıkan bütçe müşteriye fazla gelirse, kimi isteklerinden vazgeçmesi ya da onları ertelemesi, bitki çaplarının daha küçük tercih edilmesi ve bu durumların projeye işlenmesi ile uygulama konusuna geçilebilir. Belirtilen nedenler nedeniyle uzman peyzaj mimarı bütçe konusunun tasarım öncesi aşamada konuşulmamasını tercih etmektedir. Fakat bu konuya tasarım projesi ücreti dâhil değildir. Tasarım projesi ücreti sabit olarak temin edilmektedir, bahsi geçenler uygulama projesinin potansiyel bütçesi hakkındadır.

Bu peyzaj tasarım anketinin sözleşme eki olmasının da müşterinin ve peyzaj mimarının aralarında herhangi bir yanlış anlaşılma olup sorun çıkması olasılığını düşüreceğini bu nedenle sözleşme eki olarak kullanılmasının yararlı olabileceğini düşündüğünü belirtilmiştir.

Peyzaj mimarı 4 (Pm4)

Pm4, hazırlanan peyzaj tasarım formunun müşteriyle birlikte yanıtlanmasının tasarımın başarısını arttıracağını ve böyle bir formun uygulamasının peyzaj mimarının işini iyi yaptığını müşteriye sözsüz olarak iletmesini sağlayabileceğini düşündüğünü belirtmiştir. Şu anda Türkiye'de yapılan müstakil konut bahçesi peyzaj tasarımları öncesinde müşteriye yalnızca "bahçeniz ile ilgili istediğiniz, belirtmek istediğiniz bir şey var mı?" sorusu sorulduğunu ve çoğunlukla müşterinin bu soruya verdiği yüzeysel yanıtın, tasarım aşamasında yetersiz kalması ve iletişim eksikliği nedeniyle sorunlar çıkması durumlarının sıklıkla karşılaşıldığını belirtmiştir. Başta yeterince iletişim kurulmadığı için süreç içinde istek ve beklentiler konusuna geri dönüşler ya da sonuç ürün konusunda memnuniyetsizlik kendini göstermektedir. Pm 4, tez kapsamında hazırlanan tasarım formunun, bu tarz iletişim eksiklikleri ve anlaşmazlıkları gidereceğini ve

projelendirme sürecini hızlandırmak konusunda oldukça yararlı olacağını düşündüğünü belirtmiştir.

Peyzaj tasarım formundaki konu başlıklarının yeterli olduğunu fakat alt başlıkların çalışılacak olan alana göre uygulama aşamasını kolaylaştıracak ve başarısını arttıracak şekilde detaylandırılabileceğini ve ayrıca bütçe konusunun her ölçekteki peyzaj projesinde en önemli konu olduğunu vurgulayarak bu konunun tasarım aşaması öncesinde konuşulması gerektiğini belirtmiştir.

Peyzaj mimarı 5 (Pm5)

Pm5, müşteri genel beklentilerini kısaca belirttikten sonra peyzaj mimarının müşteriyi yönlendirmesi gerektiğini düşünmektedir. Müşterilerin çok büyük çoğunluğunun tez çalışması kapsamında hazırlanan tarzda bir peyzaj tasarım formunu yanıtlayabilecek bilinçte olmadığını belirtmiştir. Bu nedenle peyzaj tasarım formundaki soruların azaltılması ve genelleştirilmesi, müşteriye fazla soru sorulmaması taraftarıdır. Özellikle yön, ışık, eğim gibi peyzaj tasarımını etkileyen ögeler hesaba katıldığında bazı kullanımların nasıl ve nerede olması gerektiğinin aşağı yukarı belli olduğunu ve müşteri bunun tersini istese de, bu istek doğrultusunda hazırlanan tasarımın iyi sonuçlanmayacağını düşünmektedir.

Peyzaj mimarı 6 (Pm6)

Pm6, müstakil konut bahçesi peyzaj projeleri öncesinde müşteriyi tanıdığı, istek ve beklentilerini aldığı yüz yüze görüşmelerin en az 3 saat sürdüğünü, bu nedenle hazırlanan peyzaj tasarım formu gibi bir belgenin bu görüşme süreçlerini hızlandıracağını ve kısaltacağını düşündüğünü söylemiştir. Pm6, müşterinin sürece katılmasının olumlu bir durum olduğunu ve sonuç üründeki hoşnutluğu arttırdığını fakat bunun kimi zaman peyzaj mimarını zorlayabileceğini düşünmektedir. Müşterilerin her zaman kendi bahçesinin tasarımı üzerine söz sahibi olmak istediğini ve zaten tasarım yapılacak alan o müşterinin mülkü olduğu için ve alanı kullanacak olan kişi o müşteri olduğu için bu durumun gerekli olduğunu savunmaktadır. Pm6, bu durumda müşterinin

gereksinimleriyle doğru bir tasarım arasında bir köprü kurabilmek için peyzaj mimarının mesleki bilgisinin ve deneyiminin yeterliliğinin önemini ve ayrıca işin teknik tarafını anlatarak müşteriyi ikna yeteneğine de sahip olması gerekliliğini vurgulamıştır. Kimi zaman uzun saatler süren ve bazen günlere yayılan ikili görüşmelerde bahçe hakkında konuşulanlar ve verilen kararların unutulabildiği, bu nedenle bu tarz yazılı bir formun hem bir sözleşme eki işlevi görmesi açısından hem de gereksinim listesinde kullanmak açısından yararlı olacağı belirtilmiştir.

Peyzaj tasarım formundaki malzemelerin detaylandırılması ya da müşterilerin gözünde canlandırabilmesi için görsellerle açıklanması gerektiği belirtilmiştir. Bütçe konusunun da tasarım öncesinde mutlaka konuşulmasının gerektiği ve konuda müşteriye bütçe aralıkları sunmanın yararlı olabileceği önerisi verilmiştir.

Peyzaj mimarı 7 (Pm7)

Pm7, üst ölçekteki peyzaj ya da kentsel tasarım projelerinden çok müstakil konut bahçeleri peyzaj projelerinde sorun çıkabilme olasılığının her zaman daha çok olduğunu belirtmiştir. Bunun nedeni Pm7'ye göre, üst ölçekteki projelerde alanın kullanıcılarının çeşitliliğinin fazla olması ve her koşulda kimilerinin bu tasarımı beğenip kullanacakken kimilerinin beğenmeyecek ve kullanmayı tercih etmeyecek olmasıdır. Fakat müstakil konut bahçelerinde alanın sahibi ve o alanı kullanacak olan kişi müşteridir ve onun istek ve beklentileri çok önemlidir. Bu anlamda peyzaj tasarım formumun sürece katkısının olacağını düşündüğünü belirtmiştir. Müşteriyle görüşmenin peyzaj tasarım formu aracılığıyla ve desteğiyle yapılmasının yalnızca sohbet eder tarzda yapılmasındansa daha profesyonel olacağını düşünmektedir.

Aynı zamanda peyzaj mimarının tasarımdan önce müstakil konutu da gezmesinin, iç mekândan dışarıya açılan peyzajları da tasarlaması açısından ve evin iç mekân tasarımını görüp hem müşterinin kişisel zevkini algılaması hem de iç mekân dış mekân uyumu yaratması açısından zorunlu olduğunu düşünmektedir. Müşterinin tasarımla ilgili istek ve beklentileri alındıktan sonra hangi kullanımın hangi mekânda çözüleceği konusunda peyzaj mimarının önerilerinin uygulanması gerektiğini belirtmiştir. Pm7,

kimi zaman müşterinin bahçesinin peyzajından ne beklediği konusunda fikir sahibi olmayabileceği için, peyzaj tasarım formunun ilk bölümü olan kullanıcı bilgileri bölümünün çok daha detaylandırılarak bu soruların yanıtlarından edinilen bilgiyle müşterinin kişiliği yakından tanınıp, tasarım bu doğrultuda yapılabileceğini önermiştir. Temel tasarım ilkeleri ve peyzaj tasarım kuralları bir tasarımı yönlendirse de her müşterinin güneş ışığı/gölge istekle rinin bile farklı olduğunu ve bu gibi detay bilgilerin mutlaka tasarımda değerlendirilmesi gerektiğini düşünmektedir.

Formdaki ekoloji sorularının, özellikle çiftlik bahçesi gibi geniş bahçe sahiplerinin uygulayabileceği birçok öneriye açık olduğu ve müşterilerin ekolojik farkındalığını ve bilgisini arttırmak açısından çok yararlı olabileceğini belirtmiştir. Formdaki malzeme sorularını genellemenin ve müşterinin tarzı anlaşıldıktan sonra bu tarza uygun malzeme çeşitlerinin müşteriye sunulmasının daha etkili olacağı belirtilmiştir.

Peyzaj Mimarı 8 (Pm8)

Pm8, müstakil konut bahçesi peyzaj projelerinde hoşnut edici bir sonuca ulaşmak için müşteriyi çok iyi tanımak gerektiğini ve bu da zaman aldığı için bu alanda çalışmayı daha az tercih ettiğini belirmiştir. Müşteriyi iyi tanıma gerekliliğinin yanı sıra tüm aile bireylerinin de istek ve gereksinimlerini almanın ve ortak bir karara varmanın zor bir süreç olabildiği bilgisini vermiştir. Peyzaj tasarımı yapılacak olan alanı müşteri kullanacağı için müşterinin karakterinin, istek ve gereksinimlerinin çok önemli olduğu ve bu konularda olabildiğince çok detay alınıp müşteriyi sürece katmanın gerekliliğini vurgulamıştır. Bu nedenle peyzaj tasarım formunun, müşteriyle ilk görüşme öncesinde veya sonrasında ailece doldurmaları için müşteriye iletilebileceğini ama kararları netleştirmek için yine yüz yüze bir görüşmeye gereksinim duyulacağını belirtmiştir. Peyzaj tasarım formundan elde edilen bilgilerin bir gereksinim listesine dönüştürülebileceğinin ve peyzaj tasarım formundansa bu gereksinim listesinin sözleşme eki olarak kullanılmasının yararlı olacağını belirtmiştir.

Bütçe konusunun tasarımdan önce kesinlikle konuşulması gerektiğini, müşterinin bahçesinde istediği şeylerin fiyatlarının kabaca verilmesi gerektiğini düşünmektedir. Bu

aşamadan sonra müşterinin ayırmak istediği bütçeye göre özellikle canlı materyal konusunda bütçeye uygun yönlendirmeler yapılabilir.

Peyzaj tasarım formundaki tartışmalı konulardan biri olan malzeme konusunda ise Pm8, müşterinin diğer konulardaki istek ve gereksinimleri alındıktan sonra malzeme tercihleri konusunda peyzaj mimarı tarından yönlendirilmesinin ve seçilen malzemenin renk gibi detaylarında müşteriye seçenek sunulmasının yararlı olacağını düşündüğünü belirtmiştir.

Peyzaj mimarı 9 (Pm9)

Pm9, müstakil konut bahçesi projelerinde yüz yüze görüşme ve müşteriye uygulanmış örnek görseller sunma yöntemini kullanmaktadır. Bu görseller aracılığıyla müşterinin beğenileri konusunda bilgi edinip, bazı görsellerdeki peyzaj stillerinin benzerlerini bahçenin belli bölümlerinde uygulamaktadır.

Pm9, çoğu insanın aklının bir köşesinde olan bir müstakil ev ve bahçe özlemine ulaşan kişinin, bahçesinin hayalindeki özelliklerde olması için tasarımdaki detaylara olabildiğince dâhil olmasının gerektiğini düşünmektedir. Bazı müşterilerin başlangıçta ne istediklerini bilmedikleri için yönlendirilme gereksinim duyduklarını, başta ne isteklerini bilmeseler de peyzaj uygulaması sonunda yorum yaptıklarını bu nedenle sürecin en başından başlayarak her müşteriyle her detayın konuşulmasının yararlı olacağını belirtmiştir. Peyzaj tasarım formu uygulamasının müşteriden bilgi almak için kullanılabileceğini fakat mutlaka yüz yüze görüşme sırasında yapılması gerektiğini ve görsellerle desteklenmesini, böylece tarafların birbirini daha iyi anlayacağını düşündüğünün belirtmiştir.

Peyzaj tasarım formundaki bazı konularda tasarım ya da uygulama aşamasında geri dönüşler ve değişiklikler olabileceği için sözleşme eki olarak kullanılmasının yararlı olmayacağını düşündüğünü belirtmiştir.

Pm9, müşteriye malzeme tercihlerinin sorulmayıp bu konuda yönlendirilmesinin yararlı olacağını ve bütçe konusunda bitkisel materyalde fiyat çok değiştiği için bütçenin konuşulmamasını ve tasarım sonrasında gerek duyulursa değişiklikler yapılması fikrini savunmaktadır.

Peyzaj mimarı 10 (Pm10)

Pm10, özel şahıs mülkiyetlerinin dolayısıyla da müstakil konut bahçesi projelerinin, bu projelerde her zaman bahçe sahiplerinin istek ve beklentilerine yönelik bir tasarım yapılması gerektiği için, peyzaj mimarını en çok zorlayan projeler olduğunu belirtmiştir. Müşteriyle en az iki üç toplantı gerektiğini ve müşterinin zaman içinde bahçesinin peyzaj tasarımıyla ilgili isteklerini değiştirebildiğini, bu değişikliklerde en önemli nedenin ise bütçe konusu olduğunu belirtmiştir. Bu nedenle peyzaj mimarına göre bütçe konusu tasarım öncesinde mutlaka konuşulmalıdır.

Pm10, peyzaj tasarım formu uygulamasının müşteriyle anlaşmayı kolaylaştırıp, hızlandırabileceğini düşündüğünü belirtmiştir. Peyzaj tasarım formundaki soruların detay düzeyini materyal soruları içermek üzere yeterli bulmuş, müşteri her soruyu yanıtlamak zorunda olmadığı için her türlü detaylı sorunun forma eklenebileceğini belirtmiştir. Ayrıca, müşterinin kültür yapısı, ailesi, akraba ilişkileri, misafir durumu, konut odalarını kullanımları konularında peyzaj tasarım formuna sorular eklenmesini önermiştir.

Pm10, peyzaj tasarım formunun kullanılma yöntemi olarak da formun görüşme öncesi müşteriye gönderilmesini, müşterinin tek başına ya da ailesiyle birlikte soruları yanıtlamasını ve sonra yüz yüze görüşme sırasında soruların üstünden peyzaj mimarı ve müşterinin birlikte yine geçmesinin etkili olacağını belirtmiştir. Kimi müşterilerin kimi sorularda sözü geçen peyzaj elemanları hakkında bilgileri olmadığı için çekinebileceğini ya da kararsızlık yaşayacağını, öncesinde bir internet araştırması şansı olursa bu tür engellerin ortadan kalkabileceğini belirtmiştir. Tasarım formunu önceden yanıtlayan müşteriyle olan yüz yüze görüşmede peyzaj mimarının her soruyla ilgili öneri ve yönlendirmelerini müşteriye açıklamasını, özellikle bahçenin içinde bulunduğu konutun

mimari tarzı, malzemesi, rengi gibi detaylardan yararlanarak tasarımı şekillendirerek, müşterinin de gözünün önünde canlandırabilmesini sağlayacak açıklamalarda bulunması gerekli bulmuştur.

Pm10, çoğunlukla bütçe nedeniyle tasarım ve uygulama aşamalarında birçok değişiklik olabileceği için, peyzaj tasarım formunun sözleşme eki olarak kullanılmasının yararının olmayacağını düşündüğünü belirtmiştir.

Tüm görüşmelerden çıkarılan sonuç; peyzaj tasarım formundaki en tartışmalı alanlar bütçe sorusu ve malzeme detaylarıdır. Bütçe konusunda kimi peyzaj mimarları bütçe konuşmanın tehlikeli olduğunu çünkü tasarım bittikten sonra şartlar nedeniyle başta konuşulan bütçenin üzerine çıkılabilmesi ihtimalinin çok olduğunu ve bu nedenle de bütçenin başta konuşulmaması gerektiğini düşündüklerini belirtmişlerdir. Bu düşünceye göre eğer tasarım bütçeyi aşarsa bir takım çıkarmalar ya da değişiklikler yapılarak ya da tasarımın bir kısmını uygulamayı sonraki zamanlara bırakarak bu durum çözülmelidir. Kimi peyzaj mimarları ise belli birkaç bütçe aralığı verilmesinin çok önemli olduğunu çünkü uygulama aşamasında en önemli kısıtlayıcı faktörün bütçe olduğunu belirtmişlerdir. Bütçe konusunun konuşulması gerektiğini düşünen peyzaj mimarları, sayıca daha fazla olduğu için bu soru peyzaj tasarım formunda tutulmuştur. Formu uygulayıcı peyzaj mimarı, diğer tüm sorular gibi, isterse bu soruyu formdan çıkarabilir.

Malzeme konusunda ise, peyzaj mimarlarından bir bölümü malzeme sorularını çok detaylı bulurken, bir bölümü çok yüzeysel bulmuş, az sayıda peyzaj mimarı ise malzeme sorularını yeterli bulmuştur. Malzeme sorularını fazla detaylı bulan peyzaj mimarları, müşteriyi tanındıktan ve daha genel sorularla müşterinin hoşlandığı tarz anlaşıldıktan sonra malzeme detayı ya da aydınlatma üniteleri gibi detayların, peyzajın geneline uyum sağlaması açısından birkaç seçeneğe indirgenip ondan sonra müşterinin fikrinin alınmasının yararlı olabileceği önerisini vermiştir. Malzeme soruları konusunda peyzaj mimarları arasında fikir birliği olmadığı için bu soruları sorup sormamak formu uygulayıcı peyzaj mimarının isteğine bırakılmış ve örnek olması açısından formdan çıkarılmamıştır.

Görüşülen bazı peyzaj mimarlarının önerisi ile peyzaj tasarım formunun birinci bölümü olan “kullanıcı/müşteri kişisel ve iletişim bilgileri” bölümüne, müşterinin yaşam tarzını daha iyi anlamak için kişisel sorular eklenmiştir.

Peyzaj tasarım formu uygulamasının işlevsel olacağını düşünen bazı peyzaj mimarları müstakil konut bahçesi peyzaj projelerinde yararlanmak ve denemek üzere peyzaj tasarım formunun örneğini almıştır.

5. SONUÇ

Bu tez çalışmasında insanın yakın çevresi ile etkileşiminden başlanıp, konutların kısaca tarihsel gelişimi ve 21. yüzyıldaki konut tipleri, konut bahçe ilişkisi, bahçelerin tarihçesi, insanlardaki bahçe arzusu konularının incelendiği ve bu aşamada peyzaj mimarının rolü, peyzaj mimarlığı disiplini ve katılımcı peyzaj tasarımı kavramlarının da irdelenmesinden sonra, 21. yüzyıldaki farklı konut tipleri içinden bu çalışma için seçilen müstakil konut bahçelerinin peyzaj tasarımı aşamalarının anlatılarak, bu aşamaların başlangıcında ve tasarım sürecinde katılımcı peyzaj tasarımı kapsamında, müşteri ve peyzaj mimarının "tasarım formları" üzerinden anlaşması konusu çalışılmıştır.

Müstakil konut bahçesi peyzaj tasarımı aşamaları ve incelenen yurtdışı kaynaklı tasarım formlarından yola çıkılarak, bu bahçelerin peyzaj tasarımında ele alınan 34 başlık saptanmıştır. Bu başlıklar ve daha fazlasının, ayrıca başlıkların altındaki tasarım detaylarının tasarım formlarındaki varlıklarının peyzaj tasarımcısıyla müşteri arasındaki iletişimi güçlendirip karşılıklı olarak beklentilerin karşılanmasına yardımcı olacağı düşünülmüştür. Bulgular bölümünde bahsi geçen peyzaj mimarlığı firması ve tasarım anketinin gerekliliğiyle ilgili bilgi, müşterinin kişisel bilgileri, alanın var olan durumuyla ilgili genel bilgiler ve müşterinin alanla ilgili gereksinim, istek ve tercihleri başlıkları, tez çalışması kapsamında hazırlanan örnek peyzaj tasarım formunda yeniden değerlendirilmiştir. Müşterinin gereksinimleri, istekleri ve tasarım detayları bölümünün altında sınırlama/koruma elemanları, eğim, rüzgar, ses/gürültü, koku, ışık, yapısal peyzaj kullanıcı istekleri, su elemanları, donatı elemanları, oturma alan ve elemanları, oyun alan ve elemanları, araç park alanları, evcil hayvan alanları, spor alanları, depo, aydınlatma ve aydınlatma elemanları, atık depolama elemanları, bitkisel peyzaj kullanıcı istekleri, sulama, ekoloji ve sürdürülebilirlik, bakım, güvenlik, erişilebilirlik, sağlık başlıklarına yer verilmiş ve bu başlıkların altındaki detaylarla müşteri olabildiğince fazla olarak tasarıma dahil edilmeye çalışılmıştır.

Sonrasında 10 profesyonel peyzaj mimarından bu yöntemin işlevselliği ve peyzaj tasarım formunun geliştirilmesi için görüşler alınmıştır. Görüşmeler sırasında alınan bilgilere göre peyzaj tasarım ve uygulama projelerinde peyzaj mimarı ve müşteri

arasında görüşmeler oldukça uzun zaman almaktadır ve buna rağmen sıklıkla anlaşmazlıklar yaşanabilmektedir. Bu bilgi tezin varsayımının doğru olduğunu göstermektedir. Peyzaj mimarlarının geri bildirimleri ile peyzaj tasarım formunda değişiklikler yapılmıştır. 10 peyzaj mimarından 8'i belirtilen tarzda bir tasarım formunun tasarım süreçlerini kolaylaştıracağını ve müşteriyle iletişimlerini güçlendireceğini belirtmiştir.

Araştırma ile elde edilen verilere dayanarak hazırlanan, sözü geçen tasarım başlıklarını ve detaylarını içeren peyzaj tasarım formu örneği sunulmuştur **(Çizelge 5.1)**;

Çizelge 5.1 Örnek peyzaj tasarım formu

MÜSTAKİL KONUT ÇEVRESİ PEYZAJ TASARIMI İÇİN TASARIM FORMU

Firma:
Peyzaj mimar(lar)ı:

Bu tasarım formu müstakil konut bahçelerinin peyzaj tasarımı aşamasında peyzaj mimarı ve müşterinin (konut sahibi/bahçe kullanıcısının) iletişimi kuvvetlendirmek, müşterinin tasarım sürecine katılımını özendirmek ve beklentileri karşılıklı olarak sağlayarak iki tarafı da hoşnut edecek bir peyzaj ürünü ortaya çıkarmak amacıyla tasarlanmıştır.

Yaşadığınız evin uzantısı olan, uzun yıllar kullanacağınız, belki çocuklarınıza bırakacağınız bahçenizin peyzaj tasarımını, iş birliği içinde en iyi şekilde yapabilmemiz için aşağıdaki soruları içtenlikle yanıtlayınız. Sorularda birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz. Kararsız kaldığınız soruları daha sonra birlikte üzerinde konuşacağımız şekilde boş bırakabilirsiniz. Formu yanıtladıktan sonra, lütfen görüşmemizden önce bize iletiniz.

1. BÖLÜM | KULLANICI/MÜŞTERİ KİŞİSEL VE İLETİŞİM BİLGİLERİ

Ad Soyad:
Adres:
Telefon:
e-mail:

Aileniz kaç kişiden oluşmaktadır? _____
Yetişkin sayısı ve yaşları: _____
Çocukların sayısı ve yaşları: _____
Evcil hayvanınız var mıdır, varsa türü nedir? Yoksa gelecekte sahiplenmeyi düşünüyor musunuz? _____

Evinizi kullanma süreciniz nasıldır?
a) Kalıcı konut
b) Dönemsel kullanım. Kullanılan aylar: _____

Bahçenizi en çok hangi aylarda kullanmaktasınız? _____

Bahçenizi en çok günün hangi saatlerinde kullanmaktasınız?
a) Sabah saatleri
b) Öğle
c) Akşam/gece

Kendinizi ve ailenizi nasıl tanımlarsınız?
_____
_____
_____

Aile üyelerinin dış mekânda gerçekleştirmeyi sevdiği etkinlik ve hobiler nelerdir?
_____
_____
_____

Arkadaş veya akraba ilişkilerinizi nasıl tanımlarsınız? Misafir alma durumunuz nasıldır ve maksimum kaç kişilik etkinliklere ev sahipliği yaparsınız?
_____
_____
_____

Peyzaj tasarım projesi ve uygulama için ayırmayı düşündüğünüz bütçeyi belirtiniz. _____ Ya da aşağıdaki seçeneklerden en uygun olabileceği işaretleyiniz.

a) Tasarım ve uygulamada kaliteyi sağlayan en iyi sonuç için gereken miktarda.
Bütçe aralığı _____
b) Tasarımı iyi ancak uygulamada daha hesaplı orta düzeyde bir miktar
Bütçe aralığı _____
c) İsteklerimi az çok karşılayacak ve ucuza mal olacak düşük bir miktarda
Bütçe aralığı _____

Çizelge 5.1 Örnek peyzaj tasarım formu (devam)

2. BÖLÜM | ALANIN VAR OLAN DURUMU

Bahçenizin ve evinizin bir planı bulunmakta mıdır?

Bahçeniz kaç metre karedir? _____

Eviniz belli bir mimari tarza/stile göre tasarlandıysa lütfen bunu belirtiniz. _____

Bahçenizin yalnızca belli bölümlerini yenilemek istiyorsanız lütfen bu bölümleri belirtiniz.
a) Ön bahçe/giriş
b) Arka bahçe
c) Yan bahçe(ler)
d) Diğer _____

Bahçenizin sevdiğiniz, korunmasını istediğiniz özellikleri ve manzaraları nelerdir?
_____
_____

Bahçenizin sevmediğiniz, iyileştirmek istediğiniz özellikleri nelerdir?
_____
_____

Bahçenizde özellikle gizlilik sağlamak istediğiniz bir bölge var mıdır? (Havuz, yemek alanı gibi...)
_____
_____

Bahçenizden çevrenize baktığınızda görmek istemediğiniz, perdeleme yapılmasını istediğiniz bir görüntü var mıdır?
_____
_____

Evinizin içinden baktığınızda belli odalardan görmek istediğiniz belli bahçe bölümleri ya da manzaralar varsa lütfen belirtiniz.
_____
_____

3. BÖLÜM | GEREKSİNİMLER, İSTEKLER VE TASARIM DETAYLARI

3.1 SINIRLAMA/KORUMA ELEMANLARI

Konut çevresi peyzaj tasarımında tasarım alanı ile alanın dışı arasında bir sınır elemanı kullanmak ister misiniz? (duvar, çit vb.)
a) Evet
b) Hayır
Yanıtınız "hayır" ise aşağıdaki soruyu geçiniz.

Sınır elemanının nasıl olmasını istersiniz?
a) Duvar (30 cm ve 3 m arasında bir boyut giriniz) Taş/beton/……
b) Bitki çiti (Bahçenin içini gösteren aralıklı yapıda bir çit, kapalı bir çit....)
c) Tel/çit
d) Demir teller

Bahçenizde özel olarak perdeleme yapılmasını istediğiniz bölgeler varsa lütfen belirtiniz.
_____
_____

3.2 EĞİM

Bahçenizin eğim durumunun nasıl olmasını istersiniz?
a) Farklı kotlarda alanların olduğu engebeli bir mekan
b) Farklı kotlarda, basamakla veya rampalarla ayrılmış alanların olduğu bir mekan
c) Her yerin aynı kotta olduğu düz bir mekan

Çizelge 5.1 Örnek peyzaj tasarım formu (devam)

3.3 RÜZGAR

Bahçenizdeki rüzgar ile ilgili istekleriniz nedir?
a) İçinde rüzgarı engelleyici unsurların olduğu (ağaç, duvar vb.) ve esinti olmayan bir bahçe
b) Rüzgarın rahatlıkla hareket edebildiği ve esinti olan bir bahçe
c) Rüzgar benim için bir sorun değil.

3.4 SES/GÜRÜLTÜ

Bahçeniz ile dış çevresi arasındaki ses iletim durumu ile ilgili istekleriniz nedir?
a) Dışarıda gürültünün bahçeme ve evime gelmesini engelleyecek çözümler isterim
b) Dışarıyla olan ses bağlantımın fazla kesilmemesini isterim.
c) Gürültü benim için bir sorun değil.

3.5 KOKU

Bahçenizde ve çevresinde koku ya da hava kirliliği sorunu olan bölgeler var mıdır? Varsa nerelerdir belirtiniz.

_____
_____

3.6 IŞIK

Bahçenizin gölge/güneş dengesinin ne şekilde olmasını istersiniz?
a) Güneşli alanlar daha fazla olmalı
b) Gölgeli alanlar daha fazla olmalı
c) Tam dengeli olmalı

Bahçenizdeki oturma alanlarında hangi saatlerde güneşin varlığını istersiniz?
a) Sabah saatlerinde
b) Öğle saatlerinde
c) Akşam saatlerinde

3.7 YAPISAL PEYZAJA İLİŞKİN KULLANICI İSTEKLERİ

Yürüdüğünüz sert zemin yer döşemelerinin hangi malzemeden yapılmasını istersiniz?
a) Taş
b) Kesme taş
c) Ahşap
d) Kum
e) Çakıl
f) Beton
g) Geçirimli beton
h) Geçirgen yapılı beton parke taşı
i) Geri dönüşümlü cam döşeme
j) Geri dönüşümlü eskitme cam
k) Kil tuğlası (yıkılan bir yapının kil tuğlaları tekrar kullanılabilir)
l) Kilit parke taşı
m) Fayans
n) Ezilmiş maden taşları
o) Taş görünümlü yapay malzeme
p) Diğer ……

Çim ve sert zemin dışındaki alanlarda hangi materyali tercih edersiniz?
a) Kompost
b) Yapraklar
c) Odun talaşı
d) Fındık kabukları/kabuklar

Çizelge 5.1 Örnek peyzaj tasarım formu (devam)

Oturma alanınızın sert zemin yer döşemelerinin hangi malzemeden yapılmasını istersiniz?
a) Taş
b) Kesme taş
c) Ahşap
d) Kum
e) Çakıl
f) Beton
g) Uçucu küllü dökme beton
h) Kırık beton
i) Geçirgen yapılı beton parke taşı
j) Geri dönüşümlü cam döşeme
k) Geri dönüşümlü eskitme cam
l) Kil tuğlası (yıkılan bir yapının kil tuğlaları tekrar kullanılabilir)
m) Kilit parke taşı
n) Fayans
o) Ezilmiş maden taşları
p) Taş görünümlü yapay malzeme
q) Diğer _____

Bahçenizdeki yolların ve mekanların nasıl bir biçimde tasarlanmasını istersiniz?
a) Düz/düzenli ve köşeli (Formal)
b) Yumuşak, kavisli, şekilsiz (İnformal)
c) Karışık

Bahçenizde gölge yapıcı/yağmurdan koruyucu yapısal elemanlar kullanmak ister misiniz? (Pergola, Çardak, Sundurma vb.)
a) Evet
b) Hayır

Bu yapısal elemanların hangi malzemeden yapılmasını istersiniz?
a) Ahşap
b) Geri dönüşümlü plastik
c) Metal artıkları
d) Fiber çimento
e) Diğer _____

Bahçenizde bir oturma ve yemek yeme alanı oluşturmak ister misiniz?
a) Evet
b) Hayır

Eğer yanıtınız evet ise; oturma ve yemek yeme alanının olduğu bölgedeki sert zeminin hangi malzemeden yapılmasını yeğlersiniz?
a) Ahşap
b) Geri dönüşümlü plastik
c) Kereste
d) Kompozit Kereste
e) Diğer _____

Bahçenizde kapalı bir kış bahçesi olmasını ister misiniz?
a) Evet
b) Hayır

Bahçenizde heykel ya da başka bir sanat eseri kullanmak ister misiniz?
a) Evet
b) Hayır

Bahçenizin ana giriş yapısından evin kapısına olan yolun nasıl olmasını ister misiniz?
a) Geniş, düz ve açık bir yol
b) Kıvrımlı ve bitkiler ile görüşü kısıtlanmış bir yol

Çizelge 5.1 Örnek peyzaj tasarım formu (devam)

3.8 SU ELEMANLARI

Bahçenizde herhangi bir su elemanı tercih eder misiniz?
a) Evet
b) Hayır

Yanıtınız "Hayır" ise aşağıdaki 4 soruyu geçiniz.
Ne gibi bir su elemanı tercih edersiniz?
a) Fıskıye
b) Havuz
c) Gölet
d) Çeşme

Eğer havuz ya da gölet isterseniz yüzeyinin nasıl olmasını istersiniz?
a) Hareketli su yüzeyi
b) Durgun, yansıtıcı su yüzeyi

Su elemanının şeklinin nasıl olmasını istersiniz?
a) Doğal
b) Yuvarlak hatlı
c) Köşeli
d) Karma

Bahçenizdeki suyu nasıl kullanmayı istersiniz?
a) Yüzme amaçlı
b) Görsel amaçlı
c) Gürültüyü engelleme amacıyla
d) Oyun amaçlı
e) Diğer _____

Bahçenizde suyun bulunduğu alanların bakımı nasıl olmalı?
a) Bakım gerektirmemeli
b) Uzman bir ekip tarafından düzenli olarak yapılabilmeli,
c) Kendi olanaklarımla ile fazla emek harcamaksızın yapılabilmeli
d) Biyolojik olarak kendini temizleyen bir sistemle bakımı yapılmalı

Bahçenizde su yüzeyleri bahçenin ne kadarlık bir alanında bulunmalı?
a) % 0-15
b) % 15-30
c) % 30-45
d) % 45-60

3.9 DONATI ELEMANLARI

Bahçenizdeki donatı elemanları (aydınlatma, oturma elemanları, çöp kutuları vb) için hangi malzemeyi kullanmak istersiniz?
a) Plastik
b) Cam
c) Metal
d) Ahşap
e) Beton
f) Taş
g) Diğer _____

Bahçenizdeki donatı elemanlarının hangi tarzda olmasını istersiniz?
a) Klasik
b) Modern
c) Yöresel
d) Fark etmez

Çizelge 5.1 Örnek peyzaj tasarım formu (devam)

3.10 OTURMA ALAN ve ELEMANLARI

Bahçenizde bir oturma alanı (sundurma, teras, veranda vb.) olmasını ister misiniz?
a) Evet
b) Hayır

Yanıtınız "Hayır" ise aşağıdaki 3 soruyu geçiniz
Bahçenizdeki oturma alanlarının nerede olmasını istersiniz?
a) Ön bahçede
b) Arka bahçede
c) Yan bahçelerde

Oturma alanının hangi iç kullanımlarla bağlantılı ya da bitişik olmasını istersiniz?
a) Giriş kapısı ile bağlantılı
b) Salon veya arka odalarla bağlantılı
c) Mutfak veya yan odalarla bağlantılı

Bahçenizin yemek ve oturma bölümünün konutunuza göre nasıl konumlanmasını istersiniz?
a) Konuta bitişik
b) Konuttan ayrık/bahçenin iç kısımlarında.

Bahçenizde hangi çeşit oturma elemanlarının ve kaç adet olmasını istersiniz?
(Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.)
a) Tekli oturma birimleri (Koltuk, Tabure sandalye vb.) ..... adet
b) Bank ..... adet
c) Masalı, çift taraflı bank ..... adet
d) Hamak ..... adet
e) Salıncak ..... adet
f) Hiçbiri (aşağıdaki soruyu geçiniz)

Bahçenizde kullanılacak olan oturma elemanlarında ne tür malzeme kullanılmasını istersiniz?
a) Ahşap
b) Metal
c) Plastik
d) Karma
e) Diğer _____

3.11 OYUN ALAN ve ELEMANLARI

Bahçenizin peyzaj tasarımında çocuklar için bir oyun alanı olmasını ister misiniz?
a) Evet
b) Hayır

Çocuk oyun alanının gürültü ve görüntü açısından evle ilişkisinin nasıl olmasını istersiniz?
a) Yakın (çocukların seslerini duymak ve onları görmek isterim.)
b) Uzak (çocukların gürültüsünün eve gelmemesini isterim.)
c) Her ikisini de belli ölçüde sağlanmasını isterim.

Oyun elemanlarının ne tür malzemelerden yapılmasını istersiniz?
a) Doğal malzeme (Ahşap, kum, çakıl vb.)
b) Yapay malzeme (plastik, beton vb.)

Oyun elemanlarının görsel olarak nasıl olmasını istersiniz?
a) Tek renk. Renk belirtiniz: _____
b) Farklı renklerde. Renkleri belirtiniz. _____
c) Kullanılan malzemenin doğal rengi

Çizelge 5.1 Örnek peyzaj tasarım formu (devam)

3.12 ARAÇ PARK ALANLARI

Bahçenizde aracınız için ayrılmış özel bir otopark ister misiniz?
a) Evet
b) Hayır

Yanıtınız "Hayır" ise aşağıdaki soruları geçiniz.
Bahçenizde kişisel otomobillerin parkı yerinin nerede olmasını uygun görürsünüz?
a) Konutun altındaki yeraltı otoparkına
b) Konutun bahçesinde ayrılmış açık bir alana
c) Konutun bahçesinde ayrılmış kapalı bir alana

Eğer yeraltında değilse, otoparkın bahçenin hangi kısmında olmasını istersiniz?
a) Ön bahçe
b) Arka bahçe
c) Yan bahçe

Misafirleriniz için ek bir araç park yeri ister misiniz?
a) Evet
b) Hayır

3.13 EVCİL HAYVAN ALANLARI

Bahçenizin peyzaj tasarımında evcil hayvanlar için yer ayrılmasını ister misiniz?
a) Evet
b) Hayır

Yanıtınız Evet ise hangi hayvanlar için nasıl bir alan?
a) Köpek için kuübe ve gezinti alanı
b) Kümes hayvanları için bir kümes ve gezinti alanı
c) Süs balıkları için havuz

Bahçenizde sokak hayvanları için yer ayrılmasını ister misiniz? (kedi/köpek kulübesi vs ya da beslemek için küçük bir alan)
a) Evet
b) Hayır

3.14 SPOR ALANLARI

Bahçenizde spor alanları olmasını ister misiz?
a) Evet
b) Hayır

Yanıtınız "Hayır" ise aşağıdaki soruları geçiniz.
Bahçenizde ne tarz spor alanlarınızın olmasını istesiniz? Lütfen belirtiniz.
a) Çok küçük ölçekli (Satranç, spor/jimnastik aleti vb.)
b) Küçük ölçekli/Bireysel sporlara uygun (mini golf, birkaç adet spor aleti)
c) Büyük ölçekli/Takım oyunları için uygun (basketbol potası, tenis, mini voleybol vs)
_____

Bahçenizde bulunan spor alanlarınızın dış mekanla olan bağlantısı nasıl olmalı?
a) Tamamen ulaşılabilir (Çim alanın bir köşesinde bir spor alanı bulunması gibi)
b) Biraz ayrışmış (spor alanının küçük bir çitle ayrılması gibi)
c) Tamamen ayrı (spor alanının çevresi ve üstünün kapatılması gibi)

Çizelge 5.1 Örnek peyzaj tasarım formu (devam)

3.15 DEPO

Bahçenize bir depo olmasını ister misiniz?
a) Evet. _____ m2
b) Hayır

Depoyu ne amaçlı kullanmak istersiniz?
a) Dönemsel olarak kullanılan malzemeleri tutmak amaçlı (Bahçe bakım gereçleri vs)
b) Hobilerimi gerçekleştirmek amaçlı (Marangozluk, resim, heykel, tamir vs.)

Deponun hangi malzemeden yapılmasını tercih edersiniz? _____

3.16 AYDINLATMA VE AYDINLATMA ELEMANLARI

Bahçenizdeki aydınlatmanın ne derecede olmasını istersiniz?
a) Çok fazla
b) Yeteri kadar
c) Çok az

Bahçenizde aydınlatmanın nasıl olmasını istersiniz?
a) Yüksekten aydınlatma (direkler, ipe asılmış ampuller, vb.)
b) Alçaktan (göz hizası altından) aydınlatma
c) Zemine yerleştirilmiş aydınlatma
d) Doğrudan olmayan /bitkilerin arasına yerleştirilmiş gizli aydınlatma

3.17 ATIK DEPOLAMA ELEMANLARI

Bahçenizde aşağıdaki atık depolama elemanlarından hangilerinin bulunmasını istersiniz?
a) Her şeyin atılabildiği çöp kutusu
b) Cam, plastik ve kağıt ayırımlı atık depolama elemanı
c) Bitki artıklarının ve evsel organik maddelerin çürütülerek gübreye dönüştürüldüğü atık dönüştürme elemanı
d) Hiçbiri

3.18 BİTKİSEL PEYZAJA İLİŞKİN KULLANICI İSTEKLERİ

Bahçenizde kullanılacak bitkilerin hangi türlerden olmasını istersiniz?
a) Yöresel koşullara ve doğasına uygun bitkiler.
b) Dış ülkelerden getirilmiş, değişik türler.
c) Karma

Bahçenizde kullanılacak bitkilerin hangi özellikte olmasını istersiniz?
a) Çiçekleri ve çiçek renkleri ile etkili olması
b) Yaprakları ve yaprak renkleri ile etkili olması
c) Kış mevsiminde yaprak döken geniş yapraklı olması
d) İğne yapraklı-ibreli olması

Bahçenizde kullanılacak bitkilerin hangi işlevde olmasını istersiniz? Gerekli gördüklerinizi seçiniz.
a) Gölge yapması (.....) Güneşi engellememesi (.....)
b) Görüntüyü engellemesi (.....) Engellememesi (.....)
c) Gürültüyü engellemesi
d) Toz ve dumanı engellemesi
e) Güzel koku yayması

Bahçenizde yenebilir/tüketilebilir bitkiler olmasını ister misiniz?
a) Hayır
b) Evet
b1) Meyve ağaçları ve çalıları olmalı
b2) Sebze bitkileri olmalı

Bahçenizde sağlığa yararlı ve kokulu (tıbbi ve aromatik) bitkilere yer vermek ister misiniz?
a) Evet
b) Hayır

Çizelge 5.1 Örnek peyzaj tasarım formu (devam)

Bahçenizde bitki üretmek amacıyla küçük bir sera bulunmasını ister misiniz?
a) Evet. Kaç m2 olmalı? _____
b) Hayır

Bitkisel peyzajda kullanılan bitkilerin biçimlerinin nasıl olmasını istersiniz?
a) Budanarak biçimlendirilmiş bitkiler
b) Budama yapılmamış, doğal biçimli bitkiler
c) Her ikisinden de

Bahçenizin bitkisel tasarım yaklaşımınız nasıl olurdu? (a ve b seçeneklerinden birer tane seçiniz)
a1) Az ağaç ve çalılı, çimenliğin fazla olduğu sade bir bahçe
a2) Az ağaç ve çalılı, çiçeklerin fazla olduğu sade bir bahçe
b1) Bol ağaçlı ve çalılı, çimenliğin az olduğu bir bahçe
b2) Bol ağaçlı ve çalılı, çiçeklerin fazla olduğu yoğun bir bahçe

Bahçenizin bitkilendirmesinde daha çok hangi renkleri kullanmayı istersiniz?
a) Canlı renklerin kullanıldığı bir bahçe
b) Daha yumuşak, pastel tonların kullanıldığı bir bahçe
c) Yalnızca yeşilin tonlarında bir bahçe
d) Eğer bahçenizde yoğun olarak kullanılmasını istediğiniz bir renk varsa belirtiniz_____

Bahçenizde bir kaya bahçesi ister misiniz?
a) Evet
b) Hayır

Bahçenizdeki bitkilendirmesinde zemin yüksekliklerinin farklılaştırılmasını ister misiniz?
a) Evet
b) Hayır

Kaya bahçesi ve yükseltilmiş bitki yataklarında hangi malzemelerin kullanılmasını istersiniz?
a) Kırık beton
b) Ahşap kereste
c) Geri dönüşümlü plastik
d) Taş artıkları
e) Diğer: _____

Bahçenizde otururken yukarı doğru baktığınızda ne görmeyi istersiniz?
a) Yoğun ve yüksek ağaçlandırma yapılarak, gökyüzünü olabildiğince az görmeyi isterim,
b) Ağaçlar arasından gökyüzünü görebileceğim boşluklar olmasını isterim,
c) Ağaçların az ve kısa olmasını, böylece gökyüzünü olabildiğince fazla görebilmeyi isterim.

Bahçenizdeki bitkisel tasarım beklentinizi önceliğine göre sıralayınız; (Yanlarına sıra no yazarak)
a) Güzel bir görüntü sergilemesi (.....)
b) Bitki çeşitliliğinin bol olması (.....)
c) Bakımının kolay olması (.....)
d) Yararlanabileceğim bitkilerin olması (meyve, sebze gibi) (.....)

Özel olarak tercih ettiğiniz, kullanılmasını istediğiniz bitki türleri varsa lütfen belirtiniz ya da bu bitkilerin fotoğraflarını ekleyiniz.

_____

Kullanılmasını özellikle istemediğiniz, sevmediğiniz bitki türleri varsa lütfen belirtiniz ya da bu bitkilerin fotoğraflarını ekleyiniz.

_____

3.19 SULAMA

Bahçenizdeki sulamanın nasıl yapılmasını istersiniz?
a) Elle sulama
b) Otomatik sulama:
   b1) Yağmurlama
   b2) Damla sulama

Çizelge 5.1 Örnek peyzaj tasarım formu (devam)

3.20 EKOLOJİ VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Çatı ve bahçenizden gelen yağmur sularını toplayarak bahçenizin sulamasında kullanmayı ister misiniz?
a) Evet
b) Hayır

Sert zeminlerde geçirimli malzeme kullanmak ister misiniz?
a) Evet
b) Hayır

Kullandığınız organik atıkların bitkiler için doğal gübre olan kompost yapımında kullanılmasını ister misiniz?
a) Evet
b) Hayır

Bahçenizin aydınlatmasında güneş enerjisinden yararlanmak ister misiniz?
a) Evet
b) Hayır

Aydınlatmanın güneş ışığına duyarlı olup yalnızca belli saatler arasında kullanılabilmesini ister misiniz?
a) Evet
b) Hayır

Bahçenizde sulama gereksinimini azaltmak için kuraklığa daha dayanıklı bitkiler kullanmak ister misiniz?
a) Evet
b) Hayır

Ekolojik çeşitliliği sağlamak için kuş, kelebek, arı gibi yaban hayvanlarını çekecek bitki türleri kullanmak ister misiniz?
a) Evet
b) Hayır

Döşeme ve donatı elemanları gibi yapısal peyzaj elemanlarında doğada çözünebilir malzeme kullanımına öncelik vermek ister misiniz?
a) Evet
b) Hayır

3.21 BAKIM

Bahçenizin bakımına haftada kaç saat zaman ayırabileceğinizi düşünüyorsunuz? _____

Bahçenizin bakımı konusunda bir profesyonelden destek almayı düşünüyor musunuz?
a) Evet
b) Hayır

Yanıtınız evet ise bakım sıklığının nasıl olmasını istersiniz?
a) Her gün
b) Haftada bir gün
c) Ayda bir gün
d) Diğer: _____

3.22 GÜVENLİK

Eviniz ve evinizin bahçesinde güvenliğin sağlanması sizin için önemli midir?
a) Evet çok önemli
b) Önemli değil

Güvenliğin nasıl sağlanmasını istersiniz? Birden fazla seçenek işaretlenebilir.
a) Güvenli bir sınır elemanı (duvar, tel, çit vb.)
b) Güvenlik araçları (Kamera, siren vb.)
c) Güvenlik hizmeti veren bir görevli

Çizelge 5.1 Örnek peyzaj tasarım formu (devam)

3.23 ERİŞİLEBİLİRLİK

Konut çevresi peyzaj tasarımının evrensel tasarım ilkelerine uygun olmasını ve engelliler için çeşitli görsel işitsel dokunsal gerekli koşulların sağlanmasını ister misiniz?
a) Evet
b) Hayır

3.24 SAĞLIK

Herhangi bir yapı malzemesine (plastik, ahşap, metal vb.) alerjiniz var mı?
a) Evet
b) Hayır

Herhangi bir bitki ya da bitkisel tozlaşma unsuruna alerjiniz var mı?
a) Evet
b) Hayır

4. BÖLÜM | DİĞER

Tüm bunlara ek olarak söylemek istediğiniz, bahçenizin peyzaj tasarımı yapılırken göz önünde bulundurulmasını istediğiniz gereksinim ve isteklerinizi belirtiniz lütfen.

_____
_____

ZAMAN AYIRDIĞINIZ İÇİN TEŞEKKÜRLER.

6. TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu formda incelenen tasarım formlarındaki eksikliklerin kapatılması ve peyzaj tasarım konusundaki tüm detayların, üzerinde konuşulmak üzere formda geçmesi amaçlanmıştır. Önceki bölümde belirtilen 34 konu başlığı ve bu başlıkların altındaki detaylara değinilmiştir. Oluşturulan tasarım formunda, müşterinin peyzaj konusunda bir ön bilgisi olmadığı varsayılmış ve mesleki terim sözcüklerden kaçınılarak herkesin anlayabileceği bir dil kullanmak hedeflenmiştir. Yine müşterinin peyzaj konusunda ön bilgisi olmaması kabulüne uygun olarak, soruların büyük çoğunluğunda yanıt seçenekleri sunulmuştur. Peyzajın tüm elemanları birbiriyle ilişki içinde olduğu için kimi sorular birden fazla başlığa aittir. Bu gibi durumlarda konu bütünlüğünü devam ettirecek şekilde soru, başlıklardan birinin altına yerleştirilmiştir. Drenaj gibi, peyzaj mimarının her koşulda çözmesi gereken tasarım problemleri konusunda forma soru eklenmemiştir. Aynı şekilde, peyzaj mimarının alan analizi sırasında edineceği bilgiler konusunda müşteriye soru sorulmamıştır. İncelenen yurtdışı kaynaklı tasarım formlarında kullanılan farklı peyzaj stilleriyle ilgili sorular, bu tez çalışmasında hazırlanan tasarım formuna eklenmemiştir. Bunun nedeni, müşterinin formda tercih edebileceği özel peyzaj stili ile zaten oldukça detaylandırılan peyzaj tasarımı tercihlerinin çelişebilme ihtimalidir. Peyzaj stillerinin belirtilmemesi her konut bahçesi peyzaj tasarımının kendine özgü olmasını pekiştirecektir.

Bunların yanında, bu tez çalışmasında yer verilmemiş olsa da, peyzaj tasarım formunun görsellerle güçlendirmesi, müşterinin peyzaj elemanlarını, bitkisel ve yapısal materyalleri gözünde canlandırabilmesi açısından yarar sağlar. Çalışmada yer verilmemiş olmasının nedeni, müşterinin görsellerdekilerin aynılarının uygulanmasını isteyebilmesi ve yine tasarımın özgünlüğünün tehlikeye girmesidir. Fakat ileriki çalışmalarda bu konuya bir çözüm üretilerek formun görsellerle desteklenmesi oldukça yararlı olabilir.

İleride yapılacak çalışmalar için başka bir seçenek ise; peyzaj tasarım anketine müşterinin hayat tarzını ve kişiliğini anlamaya yardımcı olacak derin ya da psikolojiyi anlamaya yönelik sorular ilave edilebilir ve bu sorulara verilen yanıtlardan çıkarımla

müşterinin hoşlanacağı ya da hoşlanmayacağı peyzaj ögeleri belirlenip, bu ögeler müşterinin onayı alındıktan sonra tasarıma dâhil edilebilir. Tasarımın başlangıcında bahçesi ile ilgili beklentilerini belirtmek konusunda çok açık davranmayan, bahçesinin peyzajıyla yakından ilgilenmeyen ya da buna vakit ayırmak istemeyen ama sonuç ürün üzerinde söz hakkına sahip olan müşteriler üzerinde yalnızca müşterinin hayat tarzını ve kişiliğini anlamaya yönelik farklı kısa bir peyzaj tasarım formu uygulanabilir ve bu bilgilerden yola çıkılarak tasarım yapılabilir.

Peyzaj tasarım form uygulanırken peyzaj mimarı ve konut bahçesi kullanıcısı/sahibinin iş birliği içinde olması çok önemlidir. Peyzaj mimarı her konu başlığında gereken sorularda maliyet, erişim kolaylığı, bakım kolaylığı, tasarıma uygunluk, estetik konularında müşteriye fikir vermeli ve gereken yerlerde onu işbirlikçi ve müşterinin yararına olacak bir yaklaşımla yönlendirmelidir.

Müşteri ve peyzaj mimarı iş birliği içinde formu doldurduktan sonra başlanacak olan tasarım aşamasının başarısı peyzaj mimarının bilgisine, tecrübesine ve yeteneğine bağlı olarak değişir. Fakat hemen her konuda seçenekleri daraltılmış olan tasarımcı, memnun edici sonuca ulaşmak konusunda, hiçbir detayı belli olmayan bir tasarıma oranla daha az zorlanacaktır. Son yıllarda, kısıtlı olanakların yaratıcılığı geliştirdiği konusunda birçok çalışma yayınlanmıştır.

Tasarım formlarının tasarım sürecinde ortaya çıktığı ilk an, müşteriyle peyzaj mimarının ya da peyzaj mimarlığı firmasının karşılaştığı ve ortak bir iş yapma olasılığının konuşulduğu andır. Bu aşamada ortaya çıkışından sonra tasarım formundan, tasarım sürecinin sonuna kadar bir sözleşme eki işlevinde yararlanıp yararlanmamak, bu konuda farklı görüşler olduğu için, formu uygulayan peyzaj mimarının kararına bırakılmıştır.

Herhangi bir müstakil konut bahçesi peyzaj tasarım projesi, peyzaj mimarı alanı görmeden yalnızca müşteriyle yüz yüze görüşme ya da peyzaj tasarım formunun uzaktan uygulanması yöntemiyle çizilemez. Peyzaj mimarı üzerinde çalışacağı müstakil konut bahçesini görüp analizlerini yaptıktan sonra peyzaj tasarım formunda alana özgü

çeşitli değişiklikler ve uyarlamalar yapmalı ve bu işlemlerden sonra peyzaj tasarım formunu müşteri ile paylaşmalıdır.

Peyzaj tasarım formunun uygulanış yöntemi hakkında iki seçenek önerilmektedir. Birincisi formun, peyzaj mimarı ve müşterinin görüşmesi sırasında, peyzaj mimarının soruları müşteriye tek tek okuması ve üzerinde tartışılması şeklinde yanıtlanmasıdır. İkinci seçenek ise, peyzaj mimarının formu, görüşme öncesinde müşteriye gönderip, doldurmasını istemektedir. İkinci seçeneğin uygulanması durumunda mutlaka peyzaj mimarı ve müşteri yüz yüze buluşup formdaki her konunun üstünden geçmelidir. Peyzaj tasarım formunun yüz yüze görüşme olmaksızın uygulaması önerilmemektedir. Tez çalışmasındaki öneri; peyzaj mimarı ve müşterinin iletişiminin daha sağlıklı sağlanması için yüz yüze görüşme yöntemi ile peyzaj tasarım formu uygulaması yönteminin bütünleştirilmesidir.

Tasarım süresince yeri gelince bu formun üzerinde değişiklikler yapılabilir. Tasarım süreci doğrusal olmadığı için tasarımın her aşamasında hatta uygulama aşamasında bile peyzaj mimarı ve müşteri karşılıklı anlaşma ile formda değişikliklere gidebilir. Bu gibi durumlarda, tasarım sürecine katılan müşteri başta olmak üzere herkesin bilgilendirilmesiyle, tasarım formuna bu değişikliklerin işlenmesi gerekir. Eğer tasarım formu, internet üzerinden uygulanırsa hem bu değişikliklerin kolay işlenmesi, hem tasarım formuna internet olan her yerden ulaşılabilmesi, hem de kağıt kaybı olmaması açısından ekolojik yarar sağlanır.

Sonuç olarak, peyzaj mimarları ve konut bahçesi sahipleri/kullanıcılar arasındaki iletişimi güçlendirmek, karşılıklı olarak beklentileri karşılamak, peyzaj mimarının tasarımı daha pratik bir şekilde hayata geçirebilmesini desteklemek amaçlı olarak ortaya çıkan form önerisi öncelikli olarak müstakil konut bahçeleri için hazırlanmış olsa da çeşitli değişiklikler, uyarlamalar ve güncellemeler yapılarak bu form her tür konut bahçesinin tasarımında etkin olarak kullanılabilir.

Toplu konutların, müstakil konut sitelerinin, apartman daireli sitelerin, kapalı sitelerin bahçesi gibi her türlü konut bahçesinde her daire için bir form ya da toplu konutun

yönetim kurulu üyelerinin her biri için bir form uygulanıp çıkan sonuçlardan ortak bir karara varılabilir. Bu durum toplu konutun mimari kısmının tamamlanmış olması ve peyzaj tasarımına henüz başlanmamış olduğu durumlarda uygulanabilir.

Tasarlanmış ve uygulanmış bahçeleri olan konutların, gereksinim ve istekleri doğrultusunda tasarımında değişimler ve eklemeler yapılması istendiğinde önerilen form temel alınarak yeni bir form oluşturulup uygulanabilir. Bazı toplu konut projelerinde mimari yapılar ve yapısal peyzaj tamamlanmış ama bitkisel tasarım yapılmamış olabilir. Böyle durumlarda formun yalnızca bitkisel tasarımla ilgili olan kısmı, var olan yapısal peyzaja uyum sağlayacak şekilde güncellenip, yeni bir form olarak bahçe kullanıcılarıyla paylaşılabilir. Bahçesi uygulanmış ve kullanımda olan ama bahçesine bir su yüzeyi eklemek isteyen kullanıcılar için formun yalnızca su öğeleri kısmı güncellenerek uygulanabilir. Bu örnekler çoğaltılabilir… Özetmek gerekirse bu tez çalışmasında önerilen form, müstakil konut bahçeleri için hazırlanmış olsa da, her türlü konut bahçesi projesinde, her türlü peyzaj tasarımı gereksinimine göre çeşitli değişiklikler, eklemeler, çıkartmalar, güncellemeler yapılarak kullanıcılara sunulabilir.

Yüz yüze iletişim/sözlü iletişim yöntemi ve peyzaj tasarım formu uygulamasının birleştirildiği bu yöntem, geliştirilerek, yerel yönetimlerde konut bahçesi peyzaj tasarım ve uygulama projelerinde, peyzaj mimarları ve müşteri arasındaki oluşabilecek anlaşmazlıkları ve bu anlaşmazlıklar sonucunda doğabilecek mağduriyetleri engellemek amaçlı kullanılabilecek bir yasal dayanak oluşturması sağlanabilir.

Çeşitli gereksinimler için bu formdan yola çıkarak oluşturulabilecek diğer formlar için yeni çalışmalar yapılabilir. Müstakil konut bahçesi tasarımı ile bir toplu konut projesinin bahçesinin tasarımı aynı aşamalardan geçse de birçok farklı gereksinime yönelik olarak birçok farklı çözümler gerektirebilmektedir. Tasarım formunda, gereksinim duyulan sorulara, müşterinin de algılamasını kolaylaştıracak şekilde görseller eklenmesi de tasarım formunu geliştirecektir.

Tüm bu çalışmanın sonucu olarak şunları söylemek mümkündür; insanın en temel gereksinimi olan barınma gereksiniminin merkezi olan konut, yakın çevresi ile anlam

kazanır. Konutun ve bahçesinin kullanıcısı olan insan, yaşadığı mekânla ve o mekânın içinde bulunduğu ekosistemle daha güçlü bir bağlantı için, o alanın tasarımında en fazla söz sahibi olan kişi olmalıdır. Bunun yolu da peyzaj tasarımındaki her detayın, bir uzmanla yani peyzaj mimarı ile birlikte üzerinden geçilmesi ve uzlaşılmasıdır. Bu süreci kolaylaştırmak için oluşturulan "peyzaj tasarım formu" kullanma yöntemi, iki tarafın iletişimini güçlendirirken, sonuç ürün konusundaki beklentilerin karşılanma oranını arttırmaktadır.

KAYNAKLAR

Ackerman, J.S. 1990. The villa: for ideology of country houses. Princeton University Press, 9, Princeton.

Akpınar N. ve Tazebay İ. 2010. Türk Kültüründe Bahçe. © Ahmet Yesevi University Board of Trustees, bilig, 54, 258-249

Altınçekiç H. ve Şentürk E. 2017. Cumhuriyet Döneminde Ev Bahçelerindeki Değişimler ve Güncel Eğilimlerin İrdelenmesi. Süleyman Demirel Üniversitesi Mimarlık Bilimleri ve Uygulamaları Dergisi Araştırma makalesi, MBUD 2017 2(2):42-59.

Anonim. 2019a. Web Sitesi: https://sozluk.gov.tr/, Erişim Tarihi: 05.08.2019.

Anonim. 2019b. Web Sitesi: https://plantu.ru/tr/penobeton/detached-house-definition-individual-and-lowrise-housing-construction-the-concept-of-a-construction-object/, Erişim Tarihi: 05.08.2019.

Anonim. 2019c. Web Sitesi: http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/07/20170703-8.htm, Erişim Tarihi: 15.08.2019.

Anonim. 2019d. Web Sitesi: https://www.neoldu.com/farkli-konut-tipleri-8477h.htm, Erişim Tarihi: 16.07.2019.

Anonim. 2019e. Web Sitesi: http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/06/20050621-11.htm, Erişim Tarihi: 15.08.2019.

Anonim. 2019f. Web Sitesi: https://static.ohu.edu.tr/uniweb/media/portallar/mimarlik/duyurular/1517/xcvjdhfa.pdf, Erişim Tarihi: 05.08.2019.

Anonim. 2019g. Web Sitesi: https://www.tarihtarih.com/?Syf=26&Syz=384297, Erişim Tarihi: 05.08.2019.

Anonim. 2019h. Web sitesi: http://spring-garden-ideas.gardeningpin.xyz/2019/07/08/this-is-a-recent-marker-illustration-created-for-the-design-of-part-of-a-garden/, Erişim Tarihi: 05.08.2019.

Anonymous. 2019a. Lambert, T. Web Sitesi: http://www.localhistories.org/houses.html, Erişim Tarihi: 11.07.2019.

Anonymous. 2019b. Web Sitesi: https://www.propertypriceadvice.co.uk/moving-home/housing-types-uk, Erişim Tarihi: 16.07.2019.

Anonymous. 2019c. Web Sitesi: https://www.trpc.org/DocumentCenter/View/774/Housing-Types-and-Characteristics-PDF?fbclid=IwAR0H2IjKQYr2HXrDz45-z9NVBgPJGnCH0cAoTvu8JDpo4SJ5mnQcCW28xgg, Erişim Tarihi: 05.08.2019.

Anonymous. 2019d. Web Sitesi: http://www.localhistories.org/gardening.html, Erişim Tarihi: 16.07.2019.

Anonymous. 2019e. Web Sitesi: https://www.seattle.gov/Documents/Departments/OSE/GreenHomeGuide-Landscape.pdf, Erişim Tarihi: 16.07.2019.

Anonymous. 2019f. Web Sitesi: https://pladesign.org/questionnaire Erişim Tarihi: 16.07.2019

Anonymous. 2019g. Web Sitesi: http://www.carlingardens.com/process/Client%20questionnaire.pdf Erişim Tarihi: 16.07.2019

Anonymous. 2019h. Web Sitesi: https://www.landscapingnetwork.com/printable-design_questionnaire.pdf Erişim Tarihi: 16.07.2019

Anonymous. 2019i. Web Sitesi: http://tslg.org/2017/02/02/tslg-landscape-design-questionnaire/ Erişim Tarihi: 16.07.2019

Anonymous. 2019j. Web Sitesi: http://www.mounthoodgardens.com/questionnaire Erişim Tarihi: 16.07.2019

Ataöv,A. 2007. Planlamada Sosyal Bilimcinin Değişen Rolü: Toplumdan Biri Olmak. METU JFA, 24(1), 139-152.

Ataöv, A. 2017. Çocuk Alanında Çalışan Sivil Toplum Örgütleri İçin Katılımlı Eylem Araştırması ve Öğrenme Yöntemi Uygulama Kılavuzu. Bilkent Üniversitesi Uluslararası Çocuk Merkezi. Ed: Adem Arkadas-Thibert. Ankara.

Bartlett, M. 2015. Participatory landscape desıgn with urban minority teens: building collective efficacy for landscape stewardship. Doctor of philosophy, University of Michigan, Landscape Architecture, 26, USA.

Bhatti, M. 2006. 'When I'm in the garden I can create my own paradise': Homes and gardens in later life. The Editorial Board of The Sociological Review, 54(2): 318-341, United Kingdom.

Bilgin, B. 1993. Türk Saray Mimarisinin Gelişmesi Çerçevesinde Yıldız Sarayı. Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, 3, İstanbul.

Blake, J. 2015. An introduction to landscape and garden design. Ashgate Publishing Limited, 9-12, Surrey.

Booth, N. K., ve Hiss, J. E. 2012. Residential landscape architecture, Pearson Education INC, 112-445, USA.

Burkut, E.B. 2014. Osmanlı/Türk Evi Mekân Kurgusunu Modern Konut Mimarisinde Okumak (Wright, Corbusier, Eldem Ve Cansever'in Konutları). Yüksek Lisans Tezi. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Mühendislik Ve Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, 28, İstanbul.

Çakır, S. 2011. Türkiye'de Göç, Kentleşme/Gecekondu Sorunu ve Üretilen Politikalar. SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 23, 213.

Dökmen, Ü. ve Dökmen, S. 2016. İnsanın Korunakları - 2 Mimari. Remzi Kitapevi, 41-53, İstanbul.

Erdem, E. 2008. Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kuramına Göre Konutların Swot Analizi ile Değerlendirilmesi. Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ev Ekonomisi(Aile ve Tüketici Bilimleri) Anabilim Dalı, 1-9, Ankara.

Ergun, P. 2017. Türk Kültüründe Ağaç Kültü. Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, 262-380, Ankara.

Erickson, G. 1973. Maslow's basic needs theory and desicion theory. Behavioral science. John Wiley & Sons ltd, 210-211, USA.

Glikson, A. 1971. The ecological basis of planning. Nijhoff, 1, The Hague.

Gross, H. and Lane, N. 2007. Landscapes of the lifespan: Exploring accounts of own gardens and gardening. Journal of Environmental Psychology, 27(2007), 225–241, USA.

Göğebakan, Y. 2015. Karakteristik Bir Değer Olan Geleneksel Türk Evi'nin Oluşumunu Belirleyen Unsurlar Ve Bu Evlerin Genel Özellikleri. İnönü Üniversitesi Kültür Ve Sanat Dergisi, 1/, 45.

Guedes, P. 1979. The macmillan encyclopedia of architecture and technological change. The macmillan press ltd, 76-91, London.

İveynat, N. 2008. Urban transformation projects in squatter settlements: the case of Ankara, Şentepe urban transformation project. The Degree of Master of Science. Middle East Technical University, The Graduate School of Natural and Applied Sciences, RegionalPlanning In City And Regional Planning, 1-2, Ankara.

Kayserili, A. ve Kocaman, S. 2014. Türkiye'de Modern Konut Kültürü. Kent Çalışmaları I Kentsel Mekan, Sosyal Dışlanma, Kentsel Yoksulluk, Marka Kentler, Kentsel Peyzaj. Keçeli, A. ve Çelikoğlu, Ş. (Editörler), Detay Yayıncılık, 253-273.

Köseoğlu B. ve Aydın D. 2009. Müstakil Konut Alanlarında Morfolojik ve Bağlamsal Değişim: Konya Meram Öğretmen Evleri. BAÜ FBE Dergisi, 11/2, 112.

Kumbasar, S. B. 2008. Konut Gelişiminde Gelecek Vizyonları. Yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, 1-38, İstanbul.

Kuş Şahin, C. Ve Erol U. E. 2009. Türk bahçelerinin tasarım özellikleri. Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, A/2, 172.

Lawrence, R. J. 1987. Housing, dwellings and homes: design theory, research and practice. chichester. United Kingdom.

Özakbaş, D. 2015. İstanbul Konut Mimarisinin 1923-1940 Yılları Arasındaki Gelişim Süreci. International journal of social science studies, 40(1), 283.

Özgüven, U. Ö. 2008. İstanbul'daki Lüks Konutların İncelenmesi ve Farklı Tiplerinin Karşılaştırılması. Yüksek lisans tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, 6-8, İstanbul.

Sanrkowicz, H. 2003. Bahçelerin ve Parkların Tarihi. Dost Kitabevi Yayınları, 8-21, Ankara.

Serdaroğlu B. 2016. İstanbul'da Konak Hayatı Ve Konak Mimarisi (Sâmiha Ayverdi'nin İbrâhim Efendi Konağı Kitabı Üzerinden Mimari Okumalar). Yüksek lisans tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Mühendislik Ve Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, 45, İstanbul.

Sıramkaya, S. 2018. Dışa Kapalı Konut Yerleşimlerinin Mekânsal Organizasyonlarındaki Değişimin İncelenmesi: Konya Örneği. Mimarlık, Planlama ve Tasarım Araştırmaları. Kitap: Mimarlık, Planlama ve Tasarım Araştırmaları. Ed: Parlak Biçer, Z. Ö., 171-195, Ankara.

Yeşil M. ve Yılmaz S. 2005. Erzurum Kentinde Konut Bahçelerinin Peyzaj Tasarım İlkelerine Göre İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma. Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 38(1), 25-35.

EKLER

EK 1 Örnek Tasarım Anketi 1

EK 2 Örnek Tasarım Anketi 2

EK 3 Örnek Tasarım Anketi 3

EK 4 Örnek Tasarım Anketi 4

EK 5 Örnek Tasarım Anketi 5

EK 1 Örnek Tasarım Anketi 1

Form 1(Anonymous 2019f):
Professional Landscape Associates (SCHNECKSVILLE, Pa, ABD)
https://pladesign.org/

Sevgili Peyzaj Müşterisi;
Konut bahçeniz için sizinle çalışmak için sabırsızlanıyorum. İlk görüşmemizin bir bölümü olarak, aşağıdaki soruları cevaplayarak toplantıdan önce kendinizi hazırlamanızı istiyoruz. Bu süreç birlikte geçireceğimiz zamanı daha etkili kılacaktır ve tasarım amaçlarını netleştirecektir. Her soru için bir ya da daha fazla seçeneği işaretleyiniz.

Adınız
E-mail:
Bahçenizin hangi bölümlerinin tasarlanmasını ve uygulanmasını istersiniz?
Ön bahçe/giriş
Arka bahçedeki sosyalleşme / eğlence veya oyun alanı
Yan bahçe(ler)
Tamamı

Hangi peyzaj stili size hitap ediyor?

a) Formal (Simetrik tasarım)
b) Informal (Asimetrik tasarım)
c) İkisinin karışımı

Ne tarz bitkileri seviyorsunuz?

a) Egzotik
b) Doğal
c) Çok yıllık

Hangi peyzaj özelliklerini/elemanlarını istiyorsunuz?

a) Yapısal peyzaj – yollar, güverte, veranda
b) Doğa dostu özellikler – kuş evleri, besleme alanları ve kuş banyoları
c) Estetik çekicilik – Su bahçeleri, ışıklar, heykel, diğer..

Ne kadar bütçe ayırmayı düşünüyorsunuz?

a) $500-$1,500 – küçük alan, temizleme, düzenleme
b) $1,500-$3,500 – orta büyüklükte alan, ön giriş, mahremiyet perdelemesi, ada
c) $2,500-$10,000 ya da $10,000 üzeri – büyük alan, yenileme, yapısal peyzaj, ışıklandırma, kayaçlar, olgun bitkiler

Peyzajınızı nasıl kullanmayı düşünüyorsunuz?

a) Aktif
b) Pasif

Şu an peyzajınızın ne gibi problemleri var?

a) Güneş veya gölge
b) Yükseklik derecelendirmesi/ıslak alanlar, eğimler
c) Mahremiyet
d) Fazla büyümüş bitkiler
e) Rüzgar
f) Ulaşım/dolaşım rotaları, kullanım alanlarının organizasyonu
g) Diğer. (Lütfen belirtiniz.)

Bu anketi tamamlamak için zaman ayırdığınız için teşekkürler. Yakında görüşmek için sabırsızlanıyorum.

Saygılarımla,

Priscilla Davies Brennan

EK 2 Örnek Tasarım Anketi 2

Form 2 (Anonymous 2019g):
Kellie Carlin Peyzaj Tasarımı firması (St. Helena, Kalifornia, ABD)
http://www.carlingardens.com/biography/

Peyzaj Müşteri Anketi (2009)
Başarılı bir bahçe tasarlamak için, siz müşterimizin bir adım geriden bakıp ne görmek istediğinizi ve sizin ve ailenizin bireysel gereksinimlerini düşünmeye ihtiyacınız vardır. Bahçenizi nasıl kullandığınızı ve tasavvur ettiğinizi düşünün. Çocukların oynaması için güvenilir bir yere mi gereksinim duyuyorsunuz, yemek yeme alanınız 2 kişilik mi olmalı yoksa 20 mi, okumak, dinlenmek, güneşlenmek için bir yer mi istersiniz? Çim biçme makinesi ve çöp kutularını koyacak bir yer ister misiniz? Sınırlandığınız şeyler hakkında düşünceleriniz var mıdır? Bahçeniz fazla güneş ışığı mı alır yoksa fazlaca gölgeli midir? Yerleri eşeleyen bir köpeğiniz var mıdır?
Diğer bir düşünmeniz gereken şeyse eviniz gibi bahçeniz de daimi olarak bakıma gereksinim duyacaktır. Yapraklar düşer, yabani otlar gelişir, sulama fıskiyeleri tıkanır, çalılar ve güller budanmaya, çimler biçilmeye gereksinim duyar.
İyi bir tasarımda biçim, işlevi takip eder. Bu demektir ki, öncelikle sizin gereksinim ve sınırlamalarını hesaba katacağız, sonra hepsini bir araya getirip hem harika görünen hem de sizin için çalışan bir bahçe yapacağız.
Bahçelerle ilgili kitaplara bakarken hatırlayın, başarılı bir bahçe sizin kişisel gereksinim ve kişisel zevkiniz çevresinde tasarlanır ve bahçenizin tasarımının içinde onunla tam zamanlı olarak ilgilenen bir bahçıvanınız yoktur.
Bu anket, kendi gereksinimlerinize ve isteklerinize odaklanmanıza yardımcı olacaktır. Bana da size uygun bahçeyi tasarlamak konusunda olanak verecektir.
Lütfen verilen tüm soruları yanıtlayın.

Tarih:
Müşteri adı:
Adres:

Pratik hususlar:

Bahçeyi …….. yetişkin; yaşları ……. olan ……. çocuk ve …… evcil hayvan kullanacaktır. Evcil hayvan türü belirtiniz. ……..

Şimdiki durum:

Bahçeniz hakkında en sevdiğiniz şey nedir?

En az sevdiğiniz şey nedir?

Değiştirmek istediğiniz en önemli şey nedir?

Kontrol listesi:

Su kaynağı (şehir/kuyu suyu)

Korunacak olan peyzaj (bitkiler, döşemeler, çitler, sulama sistemi vs.)

Konutta herhangi bir değişim planlanıyor mu?

Bir komşunuz sizi etkileyebilecek bir değişim yapacak mı?

Bu evde ne kadar süre kalmayı düşünüyorsunuz?

Bahçenizi ne zaman kullanmak niyetindesiniz? (akşamları, haftasonları, yaz, kış)

Gürültü probleminiz var mıdır?

Mahremiyet problemi?

Güvenlik problemi?

Erozyon ya da drenaj(yüzey suyu akıntısı) problemi?

Başınıza bela olan bir şey(Yabani hayvanlar, komşunun köpeği vs) ?

Alerji problemi?

Toprakla ilgili bildiğiniz bir problem? (taşlık, kumlu, killi, hastalık vs.)

Rüzgar, don, fazla güneş ışığı ya da gölge probleminiz var mıdır?

Yeraltı hizmetleri, septik, sızıntı hatları?

Projenin tamamlanmasını istediğiniz bir tarih var mıdır?

Yeni peyzaj:

İşlevsel elemanlar:

Bahçenizde hangi tip aktiviteleri yaparsınız ya da yapmak istersiniz?

1- Eğlence

   ….. kişilik yemek

   Gündüz ….. ya da akşam ……. sıklık……

2- Rekreasyonel aktiviteler (çocuklar için oyun alanı, havuz, spa)
3- Diğer aktiviler (okuma, dinlenme ,bahçecilik, kuş gözlemi)
4- Araç ve yaya ulaşımı (yürüme yolları, tekerlekli sandalye erişimi vs.)

Başka hangi unsurları dahil etmek istersiniz?

5- Özel bahçeler (sebze, tıbbi aromatik bitkiler, meyve ağaçları, güller ve kesme çiçek bahçesi, ormanlık bahçe)
6- Avlu, iskele, yürüyüş patikaları ve diğer döşemeli alanlar (Döşeme tercihiniz varsa onu da belirtiniz.)
7- Çim alan
8- Yapılar (pergola, çitler, çardak, gazebo, heykel)
9- Aydınlatma
10- Su elemanları
11- Dış mekan mutfağı, barbekü, ateş çukuru
12- Kullanım alanları (çöp bidonları, yakacak odun, alet deposu, evcil hayvan kaçağı, saksı deposu, sera, kompostlama, ilave otopark)

Bahçe uygulaması:

Bir peyzaj müteahhitti ile anlaşmayı planlıyor musunuz yoksa bahçenizin uygulamasını kendiniz mi yapacaksınız?

Bakım:

Bahçenin bakımı nasıl olacak?

a) Ev sahibi tarafından
b) Profesyonel bir bahçıvan tarafından
c) Bakım şirketi tarafından

Haftalık saat …….

Tasarım temaları:

Bahçenizin nasıl görünmesini istersiniz? Aşağıdakilerden birini işaretleyiniz:

Kırsal – renkli, farklı sınır elemanlarının bir arada kullanılması, çok yıllık bitkiler, dolambaçlı rustik yolları ile informal düzen.

Asyalı – basit; karışık çalılar ve yer örtücüler, sakin, gölgeli, bol yeşil, belki bir gölet veya diğer su elemanları, arduvaz veya göztaşı döşeme.

Formal – simetrik, kısa çitler, çim alanlar, pergolalar, yollar, çeşmeler

Çağdaş – mimaride yeşilin kullanımı, güçlü renk kontrastları ve kitlesel bitkilendirme

Kalifornia tarzı – Çoğunlukla Kaliforniaya özgü bitkiler, çakıl veya malç yollar, doğal/yabani

Akdeniz – Kuraklığa toleranslı bitkiler, otlar, lavanta, roka, zeytin, biberiye.. Kaldırım taşı/kalker/çakıl ya da ayrıştırılmış granit döşeme, taş ya da sıva duvarlar.

Tasarım modu/ruhu:

Bahçenizin nasıl bir histe olmasını istersiniz? İstediklerinizi daire içine alın.

Özel/kişisel | Huzurlu / Sakinleştirici | Rahatlatıcı | Casual/informal | Kokulu | Yeşillikli / sulu | Biçimsel | Simetrik | Cesur | Eğlence / Kaprisli | Manevi | Tropikal | Ormanlık | Asya / Oriental | Rustik | Rahat | Açık / Geniş | Kuytu | Egzotik | Dökümlü/akıcı/çayır | Pratik | Serin | Ilık, hafif sıcak| Doğal / Vahşi

Bitki tercihleri:

Bahçenizde istediğiniz belli tür bitkiler varsa lütfen bunları listeleyiniz:

İstemediğiniz türler varsa bu türleri listeleyiniz:

Hangi çiçek renklerinden hoşlanırsınız?

Özellikle sevmedikleriniz var mıdır?

İstediğiniz bitkisel etki:

a) Anında memnuniyet (büyük ağaçlar ve çalılarla etkiyi hemen görmek istiyorum, bunun için ekstra harcama yapmam gerekmesi önemli değil.)
b) Ertelenmiş memnuniyet (Bitkilerin geliştiklerini ve değiştiklerini gözlemlemek istiyorum ve daha uygun fiyatlı tercih ediyorum.)

Bütçe:

Çoğu kişi bunu hakkında düşünmek istemese de bütçeniz bahçenizin bir kerede mi inşa edileceğini yoksa zaman içinde aşama aşama mı uygulanacağını belirleyecektir. Bu durum aynı zamanda uygulama ve bakım için profesyonel bir peyzaj müteahhidiyle çalışıp çalışmayacağınızı da belirler.

Son planlardaki döşeme malzemelerinin seçimi, bitki materyallerinin büyüklüğü de bütçe kısıtlarınızla belirlenecektir.

Harcamalar için ayırmayı düşündüğünüz bütçeye en yakın seçeneği işaretleyiniz:

a) $5000'dan daha az
b) $5000 - $10,000
c) $10,000 - $20,000
d) $20,000 - $50,000
e) $50,000 - $100,000
f) Ne kadar tutarsa.

EK 3 Örnek Tasarım Anketi 3

Form 3 (Anonymous 2019h):
Santa Rita Landscaping Inc. (Tucson, Arizona, ABD)
https://santaritalandscaping.com/

TASARIM ANKETİ
Ad soyad:
Tarih:
Peyzaj adresi:
Şehir:
Eyalet:
Posta Kodu:
Telefon:
Alternatif telefon:
Mail adresi:
Santa Rita Landscaping hakkında bilgiye nasıl sahip oldunuz?
Evinizde yaşayacağınız şekli işaretleyiniz: Tam zamanlı / Yarı zamanlı
Eğer evinizde yarı zamanlı olarak yaşıyorsanız yılın hangi aylarında evde olduğunuzu işaretleyiniz
Ocak Şubat Mart Nisan Mayıs Haziran Temmuz Ağustos Eylül Ekim Kasım Aralık

1. Konut çevresi için tercihiniz olan tarzı en iyi anlatan tasarımı işaretleyiniz. Yaşadığınız konutun iç ve dış tarzını göz önünde bulundurmayı düşünebilirsiniz.

Güneybatı / Santa Fe – Bu görünüş; kaktüs, sabır otu ve sukulent gibi doğal çöl bitkileriyle yabani çiçeklerin, çiçek açan çalıların ve her dem yeşil bitkilerin kombinasyonudur. Bu bitkiler rastgele konumlandırılmış gibi durur. Çok doğal ve çabasız gibi görünse de aslında iyi planlanmış bir peyzaj tasarımının ürünüdür.
Akdeniz / Güney Kalifornia – Bu görünüş yeşili özleyenler için çok fazla renk içerir. Palmiye, yuka, sabır otu, begonvil gibi bitkiler kullanılır. Birçok hem dem yeşil bitkiyle ve Citrus ağaçları ile gölge sağlanır ve bitkilerin sarıldığı kafesler kullanılır.

Doğal Çöl / Kurakçıl peyzaj – Yalnızca doğal çöl bitkileri ve ağaçları kullanılır. Eğer bahçenin bakım gereksinimlerini düşük tutmak ve karmaşık olmayan bir peyzaj istiyorsanız bu seçenek harika bir tercihtir. Canlı renkler, kaktüs ve ağaç çiçeklerinden edinilir.

Modern / Çağdaş – Düz çizgiler, mimari formlar ve tekrar'la pürüzsüz bir peyzaj sağlanır. Bu görünüm disiplinlidir ancak tarz olacak oldukça kişiseldir. Bakım kolaydır ve bu peyzaj çalışan meşgul kişilerin gereksinimlerini karşılar.

Japon etkisi – Çoğu Japon bahçesi sükuneti hatırlatır. Bu bahçelerin etkisi ölçek ve mekânsal bitkilendirmedeki sadeliğin dramatik zıtlığına bağlıdır. Bu tarzda her dem yeşil bir bahçe planlarken yeşilin geniş yelpazedeki tonlarını, heykel, su elemanları ve kaya oluşumlarını odak noktaları olarak kullanarak, kısıtlı renk düzenini telafi etmektir.

İngiliz bahçesi – Formal bahçelerin hem heykel hem de mimari ile ilişkisi vardır. Fazlaca yeşil simetri kullanılan ve iyi planlanmış bahçelerdir. Farklı bölümlerde aynı şekilde budama ve renk kullanılır. Genellikle tarihi bahçelerdeki biçimsel kalıplarla yakından ilişkili sembolizm yaratıcılıkla daha kişisel hale getirilir.

2. Peyzajınıza dâhil etmek istediğiniz dış mekan aktivitelerini işaretleyiniz. İstediğiniz kadar seçeneği işaretleyebilirsiniz.

Eğlence / Partiler | Okuma / Dinlenme | Meditasyon alanı | Güneşlenme | Sıcak küvet / Spa / Havuz | Barbekü / Açık mutfak | Dış mekan | Dış mekan duşu | Sporları (golf, v-ball) | Şömine / Ateş çukuru

3. Peyzajınıza dâhil etmek istediğiniz peyzaj elemanlarını işaretleyiniz. İstediğiniz kadar seçeneği işaretleyebilirsiniz.

Sebze bahçesi | Narenciye ağaçları | Kaktüs / Sukulentler | Gül | Çimen / çim | Koi / Akvaryum balığı göleti | Su Bahçesi / şelale | Çeşme | Araba yolu / Otopark | Sanat eseri / heykel | Patio / Güverte | Kuru Dere / Drenaj | Kompost | Çöp kovaları | Bitki saksıları | Çardak | Pergola | Gece Aydınlatması | Sulama | Sera | Banklar/ Duvarlarda oturacak alanlar | Salıncak Seti / Sandbox | Köprü / Basamak taşları | Evcil hayvan kulübesi / Evcil hayvan koşusu | Yürüyüş Yolu / patikalar | Kayalar | Yağmur suyu toplama | Kurakçıl peyzaj / Xeriscaping | Avlu / Çevre duvarları

4. Bahçenizde mahremiyet ya da güneşten korunmak amacıyla siper oluşturulması gereken bir yer var mıdır? Korumak istediğiniz, önü açık kalsın dediğiniz manzaralar var mıdır?

_____

_____

5. Gaz, su ve elektrik hatlarının evin hangi bölgesinden geçtiğini işaretleyiniz.

Arka taraf / sol ön taraf / sağ ön taraf (sokaktan eve baktığınızda)

6. Lütfen erozyon, kötü toprak yapısı, su biriken ve drenaj problemi olan alanları tarif ediniz.

_____

_____

7. Lütfen peyzajınıza dâhil etmek istediğiniz bitkileri listeleyiniz.

_____

_____

8. Lütfen peyzajınızda istemediğiniz ya da sevmediğiniz bitkileri listeleyiniz.

_____

_____

9. Lütfen ayda ne kadar süre bahçenizin bakımı ile ilgilenebileceğinizi işaretleyiniz

Hiç-Bakım hizmetleri kiralayarak / 4 saatten az / 4-8 saat / 8 saat ya da daha fazla

10. Peyzaj tasarımı ve uygulaması için ayırmayı tercih ettiğiniz yaklaşık bütçe nedir?

_____

_____

11. Ankette bahsedilmeyen ama sizin istediğiniz şeyler varsa lütfen bunları da ekleyiniz.

_____

_____

12. Daha önceki peyzaj firmanız hakkında sevdiğiniz ve sevmediğiniz şeyler nelerdir?

_____

_____

13. Eğer elinizde varsa lütfen, evinizin ve arsanın planının bir kopyasını bize ulaştırın.

Size daha iyi hizmet vermemiz için bize vakit ayırdığınız için teşekkürler.
Firma iletişim bilgileri

EK 4 Örnek Tasarım Anketi 4

Form 4 (Anonymous 2019i):
The Southern Landscape Group (TSLG) (Aberdeen, North Carolina, ABD)
http://tslg.org/ (2017)

Peyzaj Tasarımı Anketi

Bu anketin amacı işlevi ve biçim etkili bir şekilde harmanlamaktır. Buradaki değerlendirmeleriniz yol üzerindeki kararlarınızda size yardımcı olacaktır. Bu anketi isteklerinizi ve gereksinimlerinizi fark etmenize yardımcı olması için kullanın. Fakat aynı zamanda sürece başlamadan önce bahçenizin özel durumlarını da göz önünde bulundurun.

Ön Sorular

Alan ticari mi, konut mu yoksa gelir mülkiyeti midir?

Alandaki kalıcı yapının yaşı ve tarzı nedir?

Peyzajınız hangi yöne bakmaktadır? Kuzey/Güney/Doğu/Batı

Alan gün ışığını hangi saatler arasında almaktadır?

Alanda drenaj problemi var mıdır?

Tüm yeraltı, sulama ve drenaj sistemlerinizin nereden geçtiğini biliyor musunuz?

Hali hazırda olan özelliklerden kaldırmak, yenilemek ya da tutmak istedikleriniz var mıdır?

İşlevsel Kontrol Listesi

Tasarımda göz önünde bulundurulması gereken tüm seçeneklere tik atınız ve yanıtlayınız.

Çocuklar. Kaç tane? _____ Yaşlar? _____

Evcil hayvanlar. Kaç tane? _____

Dış mekan yemek alanı. Kaç kişi için? _____ Kullanım sıklığı? _____

Okuma? _____

Sporlar. Listeleyiniz. _____

Hobiler. Listeleyiniz. _____

Bahçecilik.

Diğer: _____

Yapısal Peyzaj Kontrol Listesi

Tasarımda göz önünde bulundurulması gereken tüm seçeneklere tik atınız ve yanıtlayınız.

Tasarım Stilleri

__ Zen – Kayalar, su ve budanmış ağaçların daha geniş bir peyzajı sembolize edecek şekilde özenle düzenlenmesi.

__ Çağdaş – Kitlesel bitkilendirme ve renk. Yapısal peyzajın daha vurgulu olması ve az bakım ihtiyacı.

__ Modern -- Tipik olarak mimariye, yeşilden daha çok odaklanılır.

__ Formal – Simetrik tasarım, ziyaretçileri içteki su elemanlarına ve heykellere yönlendirir.

__ Akdeniz – Birçok kokulu bitki ve turunçgil içerir. Tipik olarak kurağa dayanıklıdır.

__ Kırsal – Renkli çok yıllık bitkiler dolambaçlı yolların kenarlarına ekilir, çoğunlukla değişkendir.

__ Tropik – Egzotik, palmiyeli, sucul bahçe. Fazla bakım gerektirir.

__ Diğer: _____

Yapı materyalleri

__ Beton __ Çakıl __ Arduvaz

__ Kaldırım taşı __ Kireçtaşı __ Kireçtaşı

__ Tuğla __ Fayansçı __ Ahşap

__ Kompozit __Ahşap __ Ferforje __ Çelik

__ Kayalar __ Bakır __ Nehir Kayası

__ Diğer:

Dış mekan yapıları

__ Evcil hayvan koşu alanı __ Alet Kulübesi __ Çit / Kapı

__ Yakacak Odun Depolama __ Kompost Alanı __ Bisiklet / Oyuncak Depolama

__ Çöp Alanı __ Güverte __ Veranda / Teras

__ Gazebo __ Pergola __ Sauna

__ Yüzme Havuzu __ Jakuzi __ Su Özelliği

__ Heykel __ Şömine __ Ateş Çukuru

__ Dış Aydınlatma __ Spor sahası __ Çocuk Oyun Evi

__ Diğer: _____

Bitkisel Peyzaj Kontrol Listesi

Tasarımda göz önünde bulundurulması gereken tüm seçeneklere tik atınız ve yanıtlayınız.

__ Yenilebilir Bitkiler __ Kelebekleri Çeken Bitkiler __ Kuşları Çeken bitkiler

__ Kokulu bitkiler __ Kesme Çiçekler __ Kuraklığa Toleranslı Bitkiler

__ Tercih Edilen Renk Paleti: _____

__ Kullanmak istemediğiniz Bitkiler: _____

__ Diğer: _____

Bakım soruları

Tasarımda göz önünde bulundurulması gereken tüm seçeneklere tik atınız ve yanıtlayınız.

Peyzaj bakımı için haftada ne kadar zaman harcamayı düşünüyorsunuz?

Bir peyzaj bakım şirketi ile anlaşmayı planlıyor musunuz?

Peyzajınızı hemen mi yoksa aşamalar halinde mi uygulamayı mı planlıyorsunuz (bütçe nedeniyle)?

Peyzajınızı uygulamak için bir profesyonel kiralayacak mısınız yoksa kendiniz mi yapacaksınız?

Bütçe

Peyzaj yatırımınız için ayırmayı düşündüğünüz en yakın bütçeyi seçininiz.

__ 5.000 - 10.000 arası __ 75.000 - 100.000 arası

__ 10.000 - 20.000 $ __ 100.000 - 150.000 $

__ 25.000 ila 50.000 ABD Doları __ 150.000 ila 200.000 ABD Doları arası

__ 50.000 $ ila 75.000 $ __ 200.000 $ 'ın üzerinde

EK 5 Örnek Tasarım Anketi 5

Form 5 (Anonymous 2019j):
Mount Hood Gardens Inc. (Hood River, Oregon, ABD)
http://www.mounthoodgardens.com/

Mount Hood Gardens iş dünyasında 20 yıldan uzun süredir deneyimi olan bir peyzaj tasarım ve uygulama firmasıdır. Olgunlukla geliştirilmiş kaliteli peyzajlar tasarlıyor ve uyguluyoruz. Sağlıklı bitkiler sağlıklı toprakların ürünüdür. Sürdürebilir peyzaja inanıyor ve organik bahçecilik ve kapsamlı toprak hazırlığı uyguluyoruz. Çoğu bitki materyali bizim fidanlığımızda yetişiyor ve böylece bulunduğumuz alana uygun ve iklime alışmış sağlıklı bitkiler elde ediyoruz.

Peyzajcılık, evinizi çevreleyen bir mabet ve kutsal mekânlar yaratmakla ilgilidir. Ses peyzajı (Soundscape) düzenlemesi de evinize güncel bir değer katar. Peyzaj; arzulanan görünüşlerin arttırılıp, istenmeyenlerin engellenmesini sağlar ve böylece yapı, rahatlık, kapalılık ve mahremiyet sağlar. Bir bahçe inşa etmek zaman geçtikçe değişen ve kendi kimliğini geliştiren, yaşayan ve dinamik bir ekosistemdir. Siz ve doğa, bahçenizi yaşamla doldururdunuz. Kuşlar gibi istenen bir yabani yaşamı çekmek de bir amaç olabilir.

Peyzaj uygulamasına en iyi yaklaşım, bütüncül bir plan oluşturmakla başlamaktır. Bir peyzaj tasarımı bahçe için bir çerçeve ya da plan oluşturur ve sizin iyi özellikleri, problemleri ve fikirleri kâğıt üzerinde tanımlayabilmenizi sağlar. Bu, ileride size masraf çıkaracak değişikliklerden kaçınmanızı sağlar ve projenin maliyetini tahmin edebilmenize olanak tanır. Eğer isterseniz, bahçenizi aşamalar şeklinde de kurabilirsiniz.

Peyzajın amacı evinizi ve çevresindekileri işlevsel, estetik olarak tatmin edici ve çevresel olarak iyi şekilde harmanlamaktır. Bahçe, duylarınızı memnun etmek ve refahınızı arttırmak içindir. Bahçe huzur verir.

Bir peyzajı planlamak yoluyla tasarlamak ve geliştirmek dikkate değer bir zaman ve efor ister. Bu sonraki uygulamayı daha kolay ve keyifli hale getirecektir.

Materyaller ve bitkiler önceden tedarik edilip ve projenin maliyeti tahmin edilebilir. Hangi özellikleri ve bitkileri sevdiğiniz hakkında düşünün. Dergileri, peyzaj şovlarını,

komşularınızın ya da arkadaşlarınızın peyzajlarını inceleyin. Peyzaj derslerine ya da kurslarına katılın. Bunlar size ne istediğinizle ilgili bir fikir verip bahçenizi görselleştirebilmenizi sağlayacaktır. Peyzaj mimarı size yardımcı olacaktır fakat sizin bahçenizin sizin zevkinizi ve ideallerinizi yansıması gerekir.

Peyzaj, ihtiyatlı bir yatırımdır ve iyi düşünüp dikkatli planlanması gerekir. Aşağıdaki anket sizin ve ailenizin gereksinimlerini ve beklentilerini karşılayacak bir peyzaj tasarımına ulaşabilmek için tasarlanmıştır. Bir tasarım, sizin bahçeniz için olan hayallerinizi ve vizyonlarınızı gerçekçi ve somut bir formata dönüştürür. Hepsi mümkün olmayabilir, fakat istediğiniz elemanların olabildiğince fazlası peyzaj tasarımınıza dâhil edilecektir.

Tüm sorular size uygun olmayabilir, geçerli olmayanları geçebilirsiniz. Şu anda Washington eyaletinde çalışmadığımızı hatırlatmak isteriz.

Müşterinin adı:
Tarih:
Adres:
Tel:
E-mail:

1. Geçmişte bir PEYZAJ TASARIMCISI YA DA PEYZAJ MİMARI ile çalıştınız mı? Eğer evet ise; nerede ve ne zaman?

   _____

   _____

2. Bir TASARIMDAN BEKLENTİLERİNİZ nelerdir?

   _____

   _____

3. Gorge'da belli sezonlarda mı tüm yıl boyunca mı yaşıyorsunuz? Eğer belli sezonlardaysa; çoğunlukla hangi ayları burada geçiriyorsunuz?

   _____

   _____

4. Yaşadığınız konutun MİMARİ STİLini nasıl tanımlarsınız?

   _____

   _____

5. Peyzaj, evinizin bir uzantısı olacağı için İÇ MEKANdaki bazı elemanlar dış mekanda da tekrar edilebilir. Renkler ve zemin döşemeleri gibi…
   Tercih ettiğiniz (favori) bir dekorasyon stiliniz var mıdır, varsa bu tarzı evinizde kullanıyor musunuz ya da ileride kullanacak mısınız?

   _____

   _____

6. Yakın gelecekte evinizde büyük bir değişiklik yapmayı düşünüyor musunuz? (Eve eklemeler yapmak, rengini değiştirmek…)

   _____

   _____

7. Tercih ettiğiniz (favori) bir PEYZAJ STİLİniz var mıdır?
   Örnekler: İngiliz kır evi bahçesi, Fransız kır evi bahçesi, Akdeniz, Asya, düşünceli(zen bahçesi), Yeni Amerikan, naturalistik. Bahçe romantik, pratik, formak/informal, yenilebilir türler içeren ve yabani türleri çeken şekilde tasarlanabilir. Bahsedildiği gibi, en iyi peyzajlar konutun mimarisi ve onu çevreleyenlere uyum sağlayacak şekilde olmalıdır. Peyzaj stili, konutun çevresinde daha formalken, doğal peyzaja geçerken kademeli olarak doğallaşacak şekilde olabilir. Kent bahçeleri genellikle daha formal ya da Asya temalarında olur. Naturalistik de olabilirler fakat daha planlı olmaya eğilimlidirler.

Bahçeyi farklı alanlara bölmek(bahçe odaları/dış mekan odaları) daha değişken olabilmeye olanak verir böylece farklı peyzaj stilleri birleştirme seçeneği sunar.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

8. Gelecekteki bahçeniz için hangi YAPISAL PEYZAJ ELEMANLARI sizin için önemlidir? Örnekler; geniş ya da küçük veranda ya da güverteler, gizli oturma alanı, yükseltilmiş sebze yatakları, çocuklar için oyun alanı… Pergola, gazebo ve çardak gibi yapılar bahçenize dikey elemanlar ekler, gölge ve mahremiyet sağlar. Bitkilerin sarılması için kullanılan kafesler rüzgarı azaltır. Hangi tür yapısal peyzaj elemanları düşünüyorsunuz ve bunların nerede olmasını istersiniz?

_____

_____

_____

_____

_____

_____

9. DIŞ MEKÂN ALANLARInın hangi büyüklüklerde olmasını düşünüyorsunuz? Bahçede yemek, sabah kahvenizi içmek ya da kitap okumak gibi aktiviteleri ne sıklıkla yapıyorsunuz? Yalnız kalmak için bir hamak ya da özel bir çardak olabilir. Uzun ve genellikle güneşli olan yaz mevsimleri dış mekânda yaşama alanları yaratma ihtiyacı doğuruyor. Eğer peyzajınızı bir dizi dış mekân odaları şeklinde düşünüyorsanız bu odaları nasıl adlandırırdınız?

_____

_____

_____

_____

_____

_____

10. Bahçenizde RÜZGAR problemi var mıdır? (Gorge'da sıklıkla görülür.) Korunan alanlar var mıdır?

_____

_____

_____

_____

11. Güneşli alanları mı seviyorsunuz gölgeli alanları mı? Yaz mevsiminde çoğunlukla gölgeli alanlar istenir.

_____

_____

_____

_____

12. Bahçenizde hangi DIŞ MEKAN AKTİVİTELERİni yaparken eğleneceğinizi öngörüyorsunuz ve bu aktiviteleri tasarıma dâhil etmek istiyorsunuz?

_____

_____

_____

_____

13. ÇOCUKLARınız var mı? Eğer varsa yaşları kaçtır? Torununuz ya da bahçenizde zaman geçirebilecek başka genç insanlar var mıdır? Onların tercihleri nelerdir? Bahçede hangi tür oyunları oynamak isteyebilirler?

_____

_____

_____

_____

14. Sizi ziyarete gelen yaşlı aile üyeleriniz ya da akrabalarınız var mıdır? TEKERLEKLİ SANDALYE ERİŞİMİ sizin için önemli midir?

_____

_____

_____

_____

15. Yapısal peyzajınız için hangi MATERYALleri kullanmak istersiniz? Ahşap, Trex gibi geri dönüştürülmüş plastik güverte materyalleri, farklı renklerdeki doğal taşlar, kaldırım taşları (insan yapımı malzemeler), yıkama beton(renkli veya düz), tuğla… Yolların yüzeyinde çakıl, ağaç kabuğu, kırılmış ceviz kabuğu ya da benzeri materyaller kullanılabilir. Güvenlik, işlev, kuru bir geçiş, uzun ömürlülük ve maliyet düşünülmesi gereken noktalardır. Yapısal peyzaj materyallerinizin hangi renklerde olmasını istersiniz? Eğer istinad duvarlarına ihtiyacınız varsa, bu duvarlarda doğal materyaller (taş, kaya) mi kullanılmasını istersiniz, insan yapımı materyaller mi kullanılmasını tercih edersiniz?(kalıp/beton)

    Materyallerde basitlik ve kalıcılık avantajdır. Peyzajda devamlılık ve birlik sağlamak için 2-3 ana materyalden fazlasını kullanmak tercih edilmez.

_____

_____

_____

_____

16. Favori manzaralarınız nelerdir? Hem iç mekanı hem de dış mekanı dikkate alın.

A. İÇ MEKAN: Evinizde en çok zaman harcadığınız odalar ya da yerler nelerdir? Buradan bahçenizi görebiliyor musunuz? Genellikle mutfak lavabosu önü, cumbalı pencere köşesi, oturma odası ve yemek odası manzaraları önemlidir.

_____

_____

_____

_____

B. DIŞ MEKAN: Dış mekandaki favori manzaralarınız nelerdir? Hood Dağı, Adams Dağı, tepeler ya da Kolombia Nehrine bir manzaranız var mıdır? Komşularınızın görmek istediğiniz ağaçları var mıdır? Buna "ödünç alınmış manzara" adı verilir ve bu manzaralar peyzajınızın bütünleyici parçalarıdır.

_____

_____

_____

_____

17. İSTENMEYEN MANZARALAR: Yapı yoğunluğunun artması nedeniyle, perdeleme önemli bir hale gelmiştir çünkü her manzara "istenen" bir manzara değildir. Hangi manzaraları ya da elemanları görmek istiyorsunuz? Nerede en çok mahremiyete gereksinim duyduğunuzu hissediyorsunuz? Tüm mevsimleri dikkate alın. Çoğunlukla kış mevsiminde perdeleme çok önemli değildir çünkü dış mekanda fazla vakit geçirilmez. Çoğunlukla bulutlu olan kışlarımızda evin olabildiğince fazla ışık alması istenir. Perdeleme bitkileri olarak yaprak döken ağaçlar ya da yaprak döken ağaçlar ve her dem yeşillerin birlikte kullanılması genellikle bu konuda iyi çalışır.

_____

_____

_____

_____

18. Gün içinde farklı oturma alanları ve bahçe bölümlerini en sık kullandığınız zamandan ne bekliyorsunuz? Bu sorunun cevabı mevsime ve hafta sonu ya da hafta içi günlerine göre değişebilir.

_____

_____

_____

_____

19. BİTKİLER bahçenizin yumuşak peyzajını oluşturur ve önceden gösterilen noktalar tanımlandıktan sonra düşünülürler. Bitkiler hakkında düşünme aşamasına geldiğinizde, geniş yapraklı ağaçlar, ibreliler ve büyük çalılar gibi yapısal bitkileri seçin.

a. Mevcutta korumaya uygun AĞAÇlarınız var mıdır? Ağaçlar hasta, yangından hasar görmüş, kış boyunca bir problem yaşamış (buz kırılması gibi ya da konuta aşırı yakınlarsa kaldırılabilirler. Ağaç uzmanları dikkatli budama, inceltme ya da uzatmayla genellikle ağaçların durumunu ve görünürlüğünü düzeltebilir, yangın güvenliğini arttırabilir. Bazı ağaçlar korumak için fazla sıkıntılı veya dağınık olabilir.

_____

_____

_____

_____

b. Kaldırmak istediğiniz AĞAÇlarınız var mıdır? Varsa nedenleri nedir?

_____

_____

_____

_____

20. FAVORİ BİTKİLERİNİZ nelerdir? Ayrı bir bitki listesi hazırlayabilir ya da dergi vb yayınlardan bulduğunuz örnekleri ekleyebilirsiniz. Tekrar belirtmek gerekirse ağaçlar ve çalılar öncelikli olarak düşünülür, daha sonra çok yıllık bitkiler, soğanlı çiçekler ve tek yıllık bitkiler gelir. Son üç tane belirtilen bitkiler, tasarım algısında daha çok renk ve dolgu malzemesi olarak düşünülür. Onları değiştirmesi ve sonradan düzeltilmesi, uzun yıllar yaşayan büyük odunsu bitkilere kıyasla daha kolaydır. Ağaçları seçerken yaşları, uzunlukları,

yayılımları ve sizin bahçenize uygun olup olmadıkları düşünülmelidir. Konuta ve terasa yakın olanlarda dökülen yaprak ve tohumlar problem oluşturabilir. Düşünülmesi gereken bir diğer problem de toprak sertliğidir.

a. FAVORİ AĞAÇLAR:

_____

_____

_____

b. FAVORİ ÇALILAR:

_____

_____

_____

_____

c. FAVORİ ÇOK YILLIKLAR:

_____

_____

_____

_____

d. FAVORİ TEK YILLIKLAR, İKİ YILLIKLAR VE SOĞANLI BİTKİLER:

_____

_____

_____

_____

Eğer varsa, SEVMEDİĞİNİZ BİTKİLER:

_____

_____

_____

_____

21. En sevdiğiniz bitki ve çiçek RENKleri nelerdir?

_____

_____

Sevmediğiniz renkler var mıdır?

_____

22. BİTKİ KASASI ya da KONTEYNERları ister misiniz? Eğer evetse hangi tip ve renkte?

    _____

    _____

    _____

23. KOKU bahçelere ekstra güzellik katar. Özellikle sevdiğiniz bir koku var mıdır?_____

    Sevmediğiniz bir koku var mıdır?

    _____

24. Bir SEBZE BAHÇESİ ya da MEYVE AĞAÇları ister misiniz? Eğer evetse kaç ağaç ve ne kadar genişlikte bir bahçe istersiniz? (Lütfen Hood River County'de yakındaki meyve bahçelerinin istila edilmesini önlemek için tüm meyve ağaçlarının düzenli bir ilaçlama programına gereksinim duyduğunu dikkate alın. Bazı ağaç ve çalılar elma güvesi, küf ve başka tehditlere ev sahipliği yapabiliyor.)

    Tıbbi aromatik otlar kullanmak ister misiniz?

    (Yenilebilir elemanlar süs bitkisi yatakları ve sınırlara bileşik olarak da kullanılabilir. Örneğin böğürtlen ya da çilekler sarılıcı bitki kafeslerine sardırılabilir. Yaban mersinleri de harika süs bitkileridir. Gezinirken bahçenizden alıp yemek eğlenceli olur.)

    _____

    _____

    _____

25. Bahçedeki FAVORİ MEVSİMiniz nedir? Normalde peyzaj ve özellikle dış mekân odaları en çok yaz mevsimi boyunca deneyimlenir. (Birçok kişi bahar renklenmesiyle neşelenir. Bizim genellikle ılık olan güzel sonbaharlarımızda,

sonbahar renklenmesi ve çiçek renkleri de mevsimin sonunda güzel bir etki sağlar.)

_____

_____

_____

26. GEYİK probleminiz var mıdır? Varsa, geyikler için bir çit kurmak ister misiniz?

_____

_____

27. KUŞLAR, sinek kuşları, kelebekler ve yaban hayatını bahçenize çekmek ister misiniz?

_____

_____

28. EVCİL HAYVANlarınız var mıdır? Varsa ne türdedirler?

_____

_____

29. Aile üyelerinizde bitki seçimini etkileyecek bir ALERJİ problemi olan var mıdır?

_____

_____

30. Çoğu kişi için BAKIM konusu endişe nedenidir. Bazıları bahçesinde uzun zamanlar harcayabilir, bazılarıysa mümkün olan en az bakımı ister.
    a. Kendinizi bahçenizle ilgilenmek konusunda hevesli ve deneyimli mi görüyorsunuz? Dönem dönem ilgilenebileceğinizi mi düşünüyorsunuz yoksa bu konuyla ilgisiz misiniz?

    _____

    _____

b. Bahçenize haftada kaç saat ayırabileceğinizi düşünüyorsunuz? 2 saat, 4 saat, 10 saat ya da daha fazlası? İstediğiniz bakım seviyesi, seçilen materyaller, bitkiler ve bahçenin büyüklüğüne göre bahçenizin görünümünü korumanız için gereken süre değişecektir.

_____

_____

31. Konuttan başlayan bir ÇİM alan, oyunlar ve diğer aktiviteler için harika bir mekândır. Bu alanın eğer mükemmele yakın görünmesi isteniyorsa yoğun bakım gerektirebilir. Çim yaz boyunca çok su ister. Çevreye daha az etkisi olan birçok ürün vardır. Çim alan kurulduktan sonra birkaç yabani otu tolere edebilirseniz yaz boyunca daha az sulama yapabilirsiniz. Genel olarak derin sulama haftada 2-3 kez yapılır ve her gün kısa bir sulamanın yapılması tercih edilir. Zamanla çimler daha derin kök sistemi geliştirecektir ve sertleşecektir.

    Dayanıklı bir çim alan ister misiniz? Eğer evetse çim biçmek, gübreleme ve diğer bakım gereksinimlerini kendiniz mi yapacaksınız yoksa bu işi yapması için biriyle/bir firmayla mi anlaşacaksınız?

    _____

    _____

    _____

32. Uzun ve sıcak yaz mevsiminde OTOMATİK SULAMA neredeyse bir gereksinimdir. Bu sistem sizin sulamayı mevsimlere kolaylıkla adapte edebilmenizi ve bitkilendirme için en uygun sulama sistemini seçmenizi sağlayacaktır. Çim alanın geniş alana etki eden kapsayıcı fıskiyelere ihtiyacı olacaktır. Bitki yatakları ve sınırlar daha az su kullanan fıskiyeler yeterli olacaktır. Çalılar, ağaçlar, çitler su tasarrufu sağlayan damla sulama kullanabilir. Sulama suyunun yolları, terasları ve ekili olmayan alanları kapatmasını önleyerek su kullanımını ve yabani otların ortaya çıkmasını azaltarak bakım ihtiyacı da azaltılabilir.

    Bir sulama sistemleri uzmanı, tasarımınız için bir sulama sisteminin size ne kadar mal olacağının bilgisini verebilir.

Sulama suyunuzun KAYNAĞI nedir?

_____

Su hacminiz ve su basıncınız nedir?

_____

Yeni peyzajınıza adapte edilebilecek, şu anda kurulu bir sulama sisteminiz var mıdır?

_____

_____

Ek musluklar ister misiniz? Kısa hortumların kullanımı daha kolaydır.

_____

_____

33. GECE AYDINLATMASI ister misiniz? Güvenlik sağlamasının yanında, gece aydınlatması bahçenizi gece de kullanabilmenizi sağlayacak bir atmosfer yaratır. Spot ışıkları ile aydınlatılmış ağaçlar alana heyecan ve romantizm katabilir. Bazı zamanlayıcılar ışıkların akşam karanlığında aktive ederek yıl boyunca ışıkları kapatmak zorunda kalmamanızı sağlar.

_____

_____

34. Bahçenize bir SU ELEMANI eklemek ister misiniz? Bahçenize hoş bir ses katarlar, gürültüyü engelleyebilirler, sakin su yüzeyleri gökyüzünü ya da etraftaki bitkileri yansıtırlar. Fakat çoğunlukla fazla bakım gerektirirler ve eğer su hareket etmediği ve su hacmi yüksek olmadığı sürece kışa hazırlığa gereksinim duyarlar.

_____

_____

35. HANGARLAR/BARAKALAR, bahçenizdeki araç ve ekipmanlar, dış mekân minderleri, oyuncaklar ve diğer gereçler için pratik bir eklentilerdir. Eğer hangarlar sipariş üzerine yapılırsa, özellikleri ve stiliyle konut ve bahçenin peyzajıyla uyumlu olabilirler. Bir hangar ister misiniz?

_____

_____

36. MARANGOZLUK ya da PEYZAJ İŞLERİne ilgi duyuyor musunuz? Bu işlerin bir bölümünü ya da tamamını yapacak yeteneğe sahip misiniz? Gerekli araçlarınız var mıdır? Bu araçlar kiralanabilir de.

    _____

    _____

37. BAHÇE SANATI, heykel, kuş banyoları, kuş evleri, çömlekçilik gibi şeyler de bahçenize dâhil edilebilir. Bahçenin kalitesini detaylar gösterir. Bahçe sanatında da, isteğe göre ilginç şeyler de olabilir, tüm objeler iyi yapılmalı ve bahçenin peyzaj stili ve temasına göre seçilmelidir. Bazen zıtlık da pozitif ve heyecanlı bir etki katabilir ama tasarımda tekrar ögesini kullanmak yararlıdır.

    _____

    _____

38. Bahçenizin yapılması için ne kadar bir ZAMAN öngörüyorsunuz? Yetiştirmemiz gereken bir tarih var mıdır? Bu durum maliyeti, aşamaların derecelerini ve yüklenicilerin programlarını etkileyecektir.

    _____

    _____

39. Yukarıdan geçen elemanların çoğu, materyal, bitki türleri ve büyüklüklerinin seçimi projenin maliyetini belirleyecektir. Peyzajın büyüklüğü, topoğrafya(teraslama ihtiyacı, istinat duvarları), toprak yapısı, özellikle çok kayaçlı topraklar maliyeti etkileyecektir. Başlangıç aşamasında firma için bir bütçe ya da peyzajın kurulumu için bir bütçe aralığı belirlediniz mi? Tasarıma göre, herhangi bir tasarım işine başlamadan önce size bir teklif vereceğiz. Tasarım teklifinin kabulü ile genellikle bir depozito istenir ve tasarım tamamlandıktan sonra peyzajın kurulumu için gerekli tam maliyet size sunulur.

_____

_____

40. Sizde konutunuzun ve mülkiyetinizin bir arsa planı var mıdır? Bunları temin etmek analiz ve ölçüm sürecini hızlandıracaktır.

_____

_____

Yukarıdaki soruları yanıtlamaya zaman ayırdığınız için teşekkürler. Size ve alanınıza uygun bir peyzaj tasarımını geliştirirken bu yanıtlarınız çok yardımcı olacaktır. Anketi tamamladığınızda lütfen bize geri gönderin. Eğer isterseniz anketin bir kopyasını size iletebiliriz. Sizinle çalışmak için ve size özel cennet bahçenizi yaratmak için sabırsızlanıyoruz.

Saygılarımla,

Marion McNew

Mount Hood Gardens, Inc.

MOUNT HOOD GARDENS, INC. 1570 Orchard Road Hood River, OR 97031 PHONE: (541) 386-4119 FAX: (541) 386-5266 EMAIL: mounthoodgardens@gorge.net WEB: www.mounthoodgardens.com

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Zeliha Irmak Bilir
Doğum Yeri : Bursa
Doğum Tarihi : 13.04.1993
Yabancı Dili : İngilizce, İspanyolca (A2)
Email : bilirmak@gmail.com

Eğitim Durumu

Lise : Bahçelievler Anadolu Lisesi (2011)
Lisans : Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı bölümü (2015)
Lisans – Erasmus : University of Cordoba (Universidad de Córdoba) Cordoba/İspanya (Eylül 2013 –Temmuz 2014)
Yüksek Lisans : Ankara Üniversitesi - Fen Bilimleri Enstitüsü - Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı (Şubat 2016 – Eylül 2019)
Yüksek Lisans : Orta Doğu Teknik Üniversitesi - Fen Bilimleri Enstitüsü - Kentsel Tasarım (Şubat 2016 – Şubat 2020)
Yüksek Lisans – Erasmus : Warsaw University of Life Sciences (Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie) Varşova/Polonya (Şubat 2017 – Temmuz 2017)

Profesyonel deneyimler

Landscape Architects Network/Land8 online peyzaj mimarlığı dergisinde makale yazarlığı – Gönüllü (Aralık 2015- Haziran 2017)
Dallıoğlu Peyzaj, Seracılık, Fidan ve Çiçekcilik – Peyzaj Mimarı (Yaz 2016)
Vista Kentsel Tasarım ve Peyzaj Mimarlığı Ofisi (Dr. Turgay Ateş) – Stajyer Peyzaj Mimarı (Eylül 2015)
Ankara Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü Fidanlığı - Stajyer Peyzaj Mimarı (Haziran 2014)